

มาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนโทษจำคุก

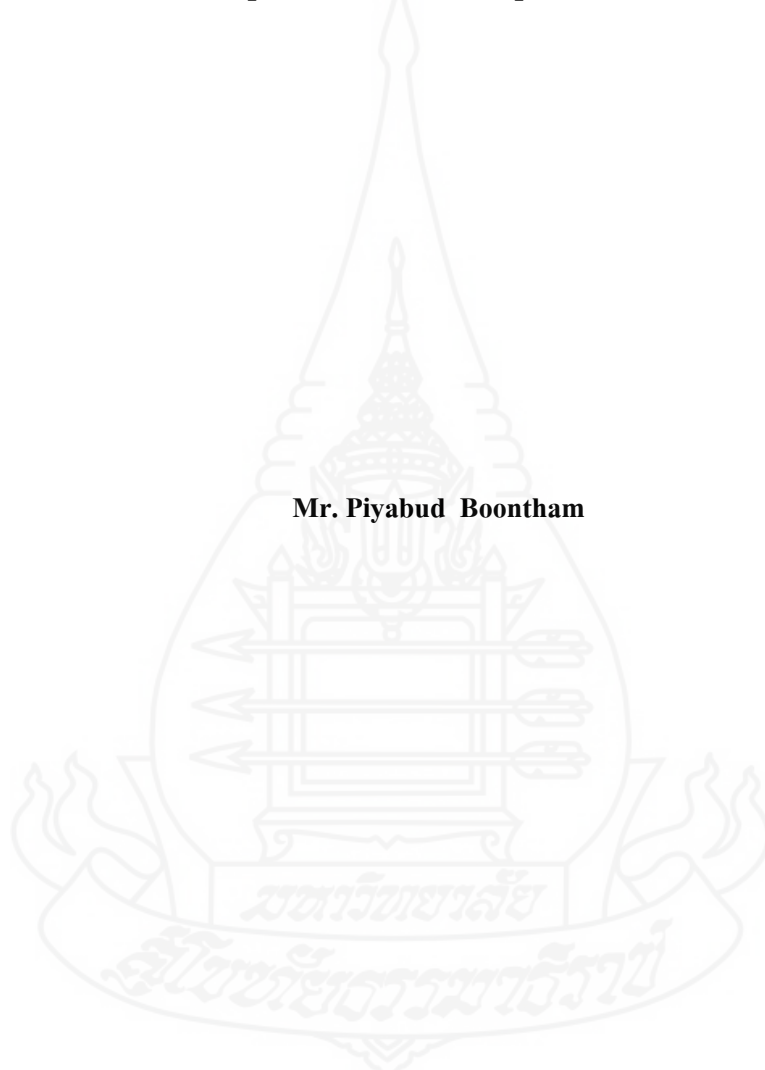
นายปิยะบุตร บุญธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Measures to Secure the Enforcement of the Sentence
Imposed Instead of Imprisonment**

Mr. Piyabud Boontham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนโทษจำคุก
ชื่อและนามสกุล	นายปิยะบุตร บุญธรรม
วิชาเอก	กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์วิกรณ์ รักษ์ปวงชน 2. รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ประพันธ์ ทรัพย์แสง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิกรณ์ รักษ์ปวงชน)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นรูปเล่มดังที่ปรากฏนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์วิกรณ์ รักษ์ปวงชน อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ติดตามและชี้แนะแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดนับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างซึ่งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ประพันธ์ ทรัพย์แสง ที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำในเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนชี้แนะและให้ข้อสังเกตต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมกันนี้ขอกราบขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์วิมาน กฤติพลวิมาน อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ตลอดจนให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง และให้ความรู้เพิ่มเติมในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณอาจารย์อังครัตน์ ดลเจิม อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการหาข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ บทความ งานวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จนงานเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีและไม่มีอุปสรรค

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผู้วิจัยอยู่เบื้องหลังการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอดทั้งทางด้านกำลังทรัพย์และกำลังใจแก่ผู้วิจัย จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ปิยะบุตร บุญธรรม

ตุลาคม 2558

ชื่อวิทยานิพนธ์ มาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนโทษจำคุก

ผู้วิจัย นายปิยะบุตร บุญธรรม รหัสนักศึกษา 2554003968

ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์วิกรม รัศมีปวงชน

(2) รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนโทษจำคุก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งทำการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศเพื่อเสนอแนะแนวทางในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยนำมาใช้กับระบบกฎหมายของประเทศไทย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยทางกฎหมาย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยด้านเอกสารและตำราทางกฎหมาย ตลอดจนศึกษาค้นคว้าเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ โดยการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมุ่งเน้นไปที่การบังคับโทษจำคุกซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งเป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดและนอกจากนี้ยังพบว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยในหมวดว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างจริงจัง นำมาซึ่งปัญหาความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังนั้น เพื่อให้การแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นควรนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งเป็นอีกหนึ่งมาตรการในการเล็งโทษจำคุกและเป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิด โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่มาตรา 39 - 50 มาตรา 194 และมาตรา 196 ให้มีความทันสมัย ชัดเจน และสามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมซึ่งหากหน่วยงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมสามารถนำมาตราวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ได้รับการแก้ไขมาบังคับใช้ควบคู่กับมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กล่าวคือ การบังคับโทษจำคุก อย่างเป็นระบบได้ สักส่วนสอดคล้องต้องกันตามหลักความสมควรแก่เหตุ ปัญหาอาชญากรรมในสังคมที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ก็จะสามารถควบคุมได้ และมีปริมาณลดลงอันจะส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ วิธีการเพื่อความปลอดภัย การใช้บังคับแทนโทษจำคุก

Thesis title: Measures to Secure the Enforcement of the Sentence Imposed Instead of Imprisonment

Researcher: Mr. Piyabud Boontham; **Degree:** Master of Laws;

Thesis advisors: (1) Wikorn Rakpuangchom, Associate Professor;

(2) Viman Kritpolviman, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The propose of the research entitled “Measure for Safety Instead of Imprisonment” are to study the fundamental ideas, rationales and theories of the measure of safety as well as the legal basis related to the use of the measure of safety in Thailand and some foreign countries. This is included, the legal concepts, theories and principles used to govern the measure of safety in Thailand and some foreign countries will be compared and analyzed for ascertaining the suggestions for improving the measure of safety in Thai legal system.

This research is a quantitative research by analysis documentary and legal text books including study on document related measure for safety instead of imprisonment in Thailand and France, Germany and Japan. In order to give an advise to the government or related authorized agencies to review criminal code of Thailand.

The study found that the current criminal justice system in Thailand tended to use imprisonment instead of the measure of safety although the measure of safety was the legal means for the prevent in of offenses. In the regards, it was revealed that the Criminal Code of Thailand, especially in the section related to the measure of safety has been in force since B.E. 2499. In the modern era, the law was considered obsolete and not suitable for current Thai Society as the authority could not use the measure of safety in efficient manner, leading to the overcrowding of prisoners. To resolve the aforementioned problems, it was suggested to use the measure of safety instead of imprisonment moreover, the amendments to the Criminal Code Section 39-50 and Section 194 and Section 196 should have been made to make them more modernized and efficient. If the governmental authority in criminal justice system would take into account the amended measure of safety along with the imprisonment in proportional and reasonable manners corresponding to the offenses. Crime rate that was likely to increase every year might be decreased and became under control.

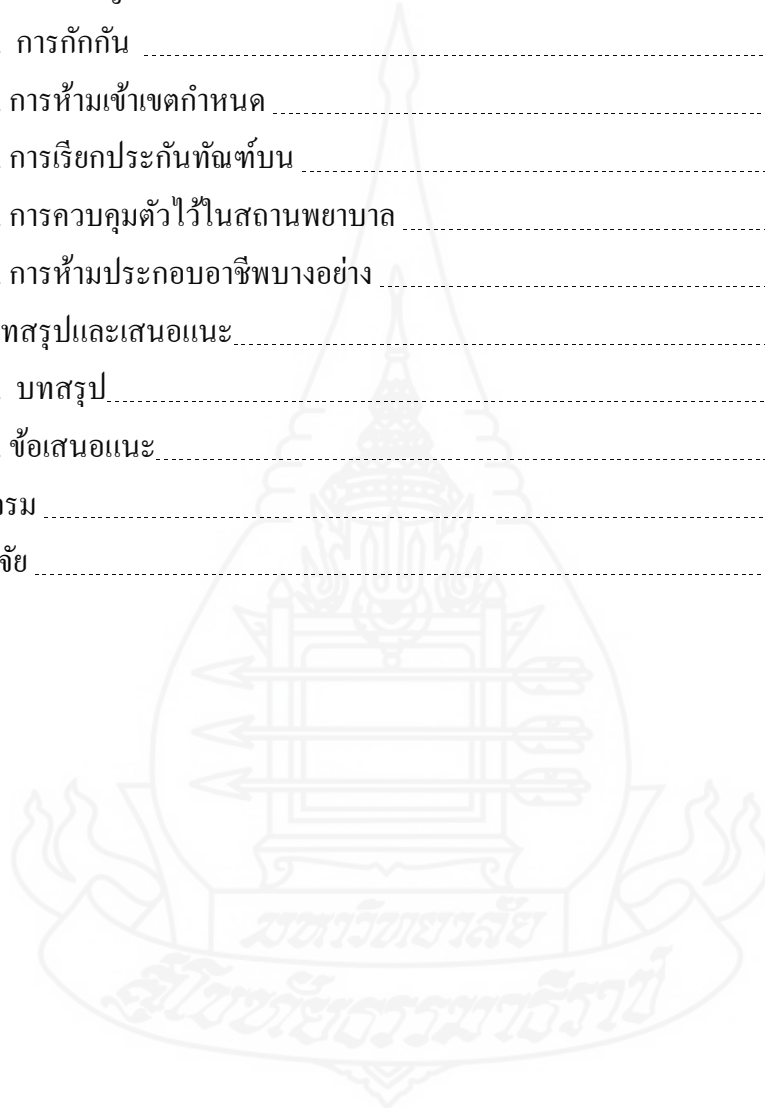
Keyword: Measure for safety, Enforce instead of Imprisonment

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
3. ขอบเขตของการศึกษา	5
4. วิธีการวิจัย	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 ความหมายและความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย	7
1. ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัย	8
2. ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัยเปรียบเทียบกับ โทษ	10
3. ความเป็นมาของวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย	11
4. ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย	14
5. วัตถุประสงค์ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย	15
6. วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ	16
7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	22
8. แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย	24
9. ข้อแตกต่างกันระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ	30
10. ข้อที่คล้ายคลึงกันของโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย	32
11. ประโยชน์ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเปรียบเทียบกับโทษ	33
บทที่ 3 หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยและต่างประเทศ	35
1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย	35
2. แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในต่างประเทศ	48
2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส	48
2.2 วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศญี่ปุ่น	81
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย	91
1. การกักกัน	91
2. การห้ามเข้าเขตกำหนด	95
3. การเรียกประกันทัณฑ์บน	96
4. การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล	98
5. การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง	101
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ	103
1. บทสรุป	103
2. ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	112
ประวัติผู้วิจัย	116

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยมีลักษณะการส่งต่อกันเป็นทอดๆ เหมือนระบบสายพาน โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากพนักงานสอบสวน ส่งต่อให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการส่งต่อมายังศาล และสุดท้ายคือ ราชทัณฑ์

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันศาลไทยมักจะพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยโดยเชื่อว่าการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นการทำให้คนในสังคมเกิดความกลัวหรือยับยั้งไม่กล้าที่จะกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของสังคม และเชื่อกันว่าการพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยนั้นเปรียบเสมือนยาวิเศษสามารถรักษาได้ทุกโรค ทั้งที่ความเป็นจริงนั้นการลงโทษจำคุกจำเลยเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับสังคม และเป็นการแก้ปัญหที่ปลายเหตุ ดังนั้น รัฐควรหามาตรการอื่นมาบังคับใช้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมแทนการลงโทษทางอาญา

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ศาลสามารถนำมาใช้บังคับเพื่อแก้ปัญหาสังคมให้ปลอดจากอาชญากรรมได้ เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นมีวัตถุประสงค์ในป้องกันสังคมและป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยการบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมและกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ในทางตรงกันข้ามหากศาลยังคงคิดว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดเปรียบเสมือนยาวิเศษที่สามารถแก้ไขปัญหได้ทุกอย่างเหมือนเช่นในอดีต ย่อมถือว่าการบริหารงานในหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยนั้นล้มเหลว ดังจะเห็นได้จากสถิติการรับแจ้งและการจับกุมผู้กระทำความผิด ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระหว่างปีงบประมาณ 2551- 2557 พบว่ามีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะคดีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งมีคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรวมอยู่ด้วย และแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จากสถิติการจับกุมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า การจับกุมคดียาเสพติดมีปริมาณการจับกุมดำเนินคดีสูงกว่าคดีในกลุ่มอื่น โดยสัดส่วนการจับกุมสูงถึงร้อยละ 71.19¹ ของการจับกุมคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายทั้งหมด และจากปริมาณจำนวนคดีที่เพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี ส่งผลทำให้พนักงาน

¹ที่มา :สถิติอาชญากรรม 5 กลุ่ม ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

สอบสวนมีปริมาณงานคดีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพในการสืบสวน สอบสวน และการอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพน้อยลง

เมื่อผลการดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนมีจำนวนมากขึ้น ผลที่ตามมาคือ ปริมาณคดีในชั้นพนักงานอัยการย่อมมากขึ้นเช่นกัน และผลที่ตามมาอีกเป็นทอดหนึ่ง คือ ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลย่อมมีจำนวนมากขึ้นอีกทอดหนึ่งส่งต่อกันมาเป็นระบบสายพาน

จากสถิติการดำเนินคดีของสำนักงานศาลยุติธรรมระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2557 พบว่าจำนวนคดีอาญาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะศาลชั้นต้น เมื่อพบว่าการดำเนินคดีในศาลชั้นต้นมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้ต้องหาที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลในคดีอาญามากขึ้นเช่นกัน

และจากการรวบรวมข้อมูลการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นที่ราชอาณาจักรพบว่าคดีอาญาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรม ในปี 2551 - 2557² ศาลชั้นต้นที่ราชอาณาจักรมีจำนวนคดีที่ค้างมาและรับใหม่เพิ่มสูงขึ้นแม้ในบางปีจะมีปริมาณคดีลดลงแต่ก็ถือว่าเป็นปริมาณค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นในทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2557 พบว่ามีคดีที่ค้างพิจารณาที่ค้างมาจากปีก่อนหน้า³ และมีคดีที่รับเข้ามาใหม่ถึง 630,441³ คดี จากสถิติข้างต้นพบว่าปริมาณการรับคดีใหม่ในศาลชั้นต้นและที่ค้างการพิจารณามีเป็นจำนวนมาก

และจากการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และชั้นศาลมีแนวโน้มว่าจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเมื่อผลการดำเนินคดีมีจำนวนมากขึ้นเช่นนี้ย่อมหมายความว่าปริมาณนักโทษในเรือนจำย่อมมีจำนวนมากเช่นกัน ส่งผลกระทบต่อความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ และนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ในเรือนจำมากมาย

หากรัฐยังปล่อยให้เกิดปัญหาเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อภารกิจของกรมราชทัณฑ์ กล่าวคือ นอกจากกรมราชทัณฑ์จะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังและป้องกันมิให้ผู้ต้องขังในเรือนจำหลบหนีออกไปสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้สุจริตแล้ว กรมราชทัณฑ์ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังให้สามารถกลับตนเป็นคนดีก่อนจะได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของนักโทษให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการฝึกอาชีพต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้น การที่กรมราชทัณฑ์จะสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จดังที่กล่าวมาข้างต้นได้นั้น กรมราชทัณฑ์จะต้องมีปริมาณเรือนจำที่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ และ

²รายงานสถิติคดีศาลที่ราชอาณาจักรของสำนักงานศาลยุติธรรม ระหว่าง พ.ศ.2551 - 2557.

³อ้างแล้ว.

จำนวนเจ้าหน้าที่ต้องมีจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้สามารถที่จะควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึงและสามารถบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ปัจจุบันพบว่า ปัญหาอาชญากรรมมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เป็นผลทำให้มีการจับกุมตัวผู้ที่กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น ปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำอ้อมมีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ส่งผลให้เรือนจำมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการรองรับปริมาณผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันกรมราชทัณฑ์มีผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมดูแล ประมาณ 327,552 คน เป็นชาย 279,886 คน หญิง 47,666 คน⁴

ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบจำนวนผู้ต้องขังพบว่า ในปี พ.ศ. 2555 มีปริมาณนักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในความควบคุมของกรมราชทัณฑ์ จำนวน 154,647 คน⁵ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปริมาณนักโทษเด็ดขาดในปี 2558 พบว่ามีนักโทษเด็ดขาด จำนวน 254,907 คน ซึ่งจำนวนเพิ่มมากขึ้นถึง 100,260 คน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหาปริมาณนักโทษเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลกระทบต่องบประมาณและประสิทธิภาพในการการบริหารงานราชทัณฑ์ ทั้งนี้ พบว่า รัฐบาลมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าอาหารของนักโทษประมาณคนละ 42 บาทต่อวัน⁶ และในปี พ.ศ. 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558) กรมราชทัณฑ์มีปริมาณนักโทษหรือผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมดูแลทั้งหมดถึง 327,552 คน ดังนั้น รัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณค่าอาหารของนักโทษประมาณวันละ 13,757,184 บาท

นอกจากนี้ยังพบว่ารัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์เป็นจำนวนมาก⁷ โดยเฉพาะในปี 2557 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับงบประมาณจำนวน 118,600,720,700 ล้านบาท⁸

⁴สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศสรท.102(ก) สํารวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/correct2009/stat.html> เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558.

⁵รายงานสถิติผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ปี 2555 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม 2555).

⁶ธานี วรภัทร์. (2554). วิกฤตราชทัณฑ์ วิกฤตกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. หน้า 85.

⁷ข้อมูลจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2549-2554.

⁸ข้อมูลจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2557.

ซึ่งมากกว่ากระทรวงสาธารณสุขถึงหมื่นกว่าล้านบาท โดยกระทรวงสาธารณสุขได้รับงบประมาณเพียง 106,102,910,200 ล้านบาท⁹

จากข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดพบว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยใช้จ่ายงบประมาณของประเทศเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะต้องใช้จ่ายงบประมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี แต่ในทางกลับกันพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังไม่สามารถบริหารจัดการคดีให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เท่าที่ควร ส่งผลให้ปริมาณคดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จนในที่สุดเกิดปัญหาปริมาณนักโทษล้นเรือนจำ และส่งผลกระทบต่อตามมาอีกหลายๆ ด้าน

การแก้ไขปัญหาหนักโทษล้นเรือนจำนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องหามาตรการอื่นในการลดปัญหาอาชญากรรมและเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งในการลดปริมาณอาชญากรรมและเป็นการเลี่ยงการบังคับโทษจำคุก และเนื่องด้วยการบังคับโทษจำคุกนั้นมีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดบางกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์และไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก แต่การบังคับใช้โทษจำคุกแก่ผู้กระทำผิดในคดีเล็กน้อย หรือที่ได้กระทำไปเพราะพลั้งพลาด ประมาท เลินเล่อ หรือมิได้มีเจตนากระทำผิดหรือมีจิตใจชั่วร้าย สังคมควรให้โอกาสในบุคคลเหล่านั้นกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยควรมีการแยกกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดเล็กน้อยออกจากกลุ่มบุคคลที่เป็นอาชญากรรมของสังคม เพราะการลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดนั้นอาจใช้ไม่ได้ผลกับผู้กระทำผิดในทุกระดับ ดังนั้น หากมีการนำผู้กระทำผิดเล็กน้อยหรือประมาทเลินเล่อมาจำคุกก็ยิ่งเป็นการซ้ำเติมบุคคลเหล่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในเรือนจำส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกจองจำ เป็นการสร้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิด และเมื่อพ้นโทษออกมา ก็เป็นการยากที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมได้ นอกจากนี้เรือนจำยังถือว่าเป็นแหล่งรวมผู้กระทำความผิดประเภทต่างๆ ไว้ด้วยกัน จึงอาจเกิดการถ่ายทอดนิสัยและทัศนคติในการกระทำความผิดแก่กันได้ หรืออาจจะเรียกว่าเรือนจำเป็นแหล่งอนุบาลอาชญากรรมก็ว่าได้ และในทางกลับกันหากรัฐนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้และนำบุคคลกลุ่มนี้บำบัดฟื้นฟู ฝึกหัดอาชีพตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมแล้วให้เขาเหล่านั้นกลับออกมาอยู่ในสังคมได้เช่นคนปกติปัญหาสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้นก็จะไม่เกิดขึ้นและค่อยหมดไป

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหนักโทษล้นเรือนจำและเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนเป็นการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิดให้เขากลับตนเป็นคนดีไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก และเพื่อใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมาย

⁹ข้อมูลจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2557 หน้า 68.

อาญาของไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล และการลดปริมาณนักโทษในเรือนจำ ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษามาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยว่ามีข้อบกพร่องประการใด และเหตุใดหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจึงไม่บังคับใช้มาตรการดังกล่าวแก่ผู้กระทำความผิด และประมวลกฎหมายอาญาในหมวดว่าด้วยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างไรเพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศและต่างประเทศ
- 2.2 เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศ
- 2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศ
- 2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

3. ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษามาตรการการบังคับกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยศึกษาเปรียบเทียบหลักการแนวคิดทฤษฎีและกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเยอรมัน และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีรูปแบบ มาตรการและกลไกทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญาที่มีรูปแบบและวิธีการที่เป็นมาตรฐาน ถูกต้องและให้ความเป็นธรรมทุกฝ่ายสามารถเข้าใจได้ง่าย เป็นไปตามหลักการและเหตุผลอันเป็นจุดมุ่งหมายของการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา

4. วิธีการวิจัย

การศึกษาศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (Document Research) ซึ่งจะทำให้การศึกษาเอกสารทางกฎหมายต่างๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการศึกษา ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทยเพื่อทราบมาตรการทางกฎหมายที่แตกต่างกัน ตลอดจนทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับกลไกการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญาของประเทศไทย โดยการรวบรวมและเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศและต่างประเทศ
- 5.2 ทำให้ทราบหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศ
- 5.3 ทำให้สามารถวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยกับของต่างประเทศ
- 5.4 ทำให้สามารถเสนอแนะแนวทางในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยนำมาใช้กับระบบกฎหมายของประเทศไทย

บทที่ 2

ความหมายและความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดหลายมาตรการด้วยกัน ทั้งมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดซึ่งก็คือ มาตรการในการบังคับโทษ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยบัญญัติไว้ในมาตรา 18 มี 5 มาตรการ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน และนอกจากมาตรการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีอีกมาตรการในการช่วยป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมต่างๆ นับว่าเป็นอีกมาตรการบังคับทางอาญาอีกมาตรการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าโทษทางอาญา นั่นคือ มาตรการในการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งวัตถุประสงค์ของมาตรการดังกล่าวก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้น รัฐจึงต้องหามาตรการในการป้องกันไม่ให้ความผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมเกิดขึ้นหรือมิให้เกิดขึ้นอีกอันเป็นการป้องกันการกระทำความผิดในอนาคต ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพบังคับ กล่าวคือ โทษเป็นสภาพบังคับที่รัฐจะบังคับใช้แก่บุคคลภายหลังจากที่บุคคลนั้นได้กระทำความผิดแล้ว แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่รัฐสามารถนำมาใช้ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดและมีการกระทำความผิดแล้วไม่ให้เกิดการกระทำผิดอีก ดังที่กล่าวมาว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยถือว่าเป็นมาตรการบังคับทางอาญา (criminal sanction) ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าโทษ แต่ในบางครั้งการบังคับใช้โทษแต่เพียงลำพังก็อาจจะไม่พอที่จะรับประกันหรือเป็นหลักประกันว่าประชาชนจะปลอดภัยจากอาชญากรรมได้

ดังนั้น รัฐจึงควรบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยควบคู่ไปกับการบังคับโทษ กล่าวคือ การลงโทษนั้นถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำความผิด ซึ่งเรียกว่า “การป้องกันทั่วไป”¹⁰ (General Prevention) ซึ่งวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันทั่วไป (คือการลงโทษตามบทบัญญัติมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน เนื่องจากเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่ใช้ข่มขู่มิให้บุคคลอื่นกระทำความผิด หรือใช้เป็นแบบอย่างซึ่งบังคับจิตใจของบุคคลทั่วไปที่คิดจะกระทำความผิดอย่างเดียวกัน นั้นในห้วงซึ่งความคิดนั้นๆ ในขณะที่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ยังเป็นมาตรการบังคับทางอาญาซึ่งมี

¹⁰ ธานี วรภัทร์. (2553). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. กรุงเทพฯ : วิญญูชน หน้า 31-32.

วัตถุประสงค์เป็นการป้องกันพิเศษ (Special Prevention) เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกได้ และเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่นไปกับการลงโทษ ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองต่อภารกิจหลักในการคุ้มครองสังคมและป้องกันการกระทำความผิดกฎหมายอาญา

ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องบังคับใช้การลงโทษทางอาญาควบคู่ไปกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งเรียกว่า “กฎหมายอาญาคู่ขนาน” โดยการบังคับใช้นั้นไม่มุ่งเน้นเพียงแต่การใช้ “โทษ” ทั้งนี้ เพื่อการดำเนินคดีอาญาและการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางอาญาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการของกฎหมายอาญา ได้แก่¹¹

1) “การป้องกันทั่วไป” กล่าวคือ ลงโทษการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดทราบว่าได้กระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ และให้บุคคลอื่นเห็นว่าหากมีการกระทำเช่นนี้เกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นก็จะไม่เป็นที่ยอมรับ บุคคลย่อมจักต้องได้รับโทษจากการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย

2) “การป้องกันพิเศษ” กล่าวคือ เป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่เคยกระทำความผิด กลับมาก่อนอันตรายต่อสังคมอีกในอนาคต โดยการใช้มาตรการฟื้นฟูและป้องกันประเภทต่างๆ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ได้รับโทษรู้สึกสำนึกว่าการกระทำของตนเป็นการกระทำผิด อันเป็นพฤติกรรมที่คนในสังคมส่วนใหญ่ไม่ประสงค์ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้น จะต้องเข้าสู่กระบวนการแก้ไขพฤติกรรมมนุษย์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ดีนั้นให้หมดไป

1. ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นบทบัญญัติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12 ถึงมาตรา 16 และในหมวดที่ 3 มาตรา 39 ถึงมาตรา 50 แต่ในบทบัญญัติดังกล่าวจะบัญญัติถึงการบังคับใช้และ ลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่านั้นแต่ไม่ได้บัญญัติถึงคำนิยามหรือความหมายของคำว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายไว้แต่ประการใด ในที่นี้มีนักกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย คือ มาตรการทางกฎหมายอันหนึ่งซึ่งนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการปรับปรุง แก้ไขตัวบุคคลที่มีลักษณะอันตราย เมื่อใช้วิธีการลงโทษทางอาญาไม่ได้ผลเพียงพอ¹²

¹¹ ธาณี วรภัทร์. (2553). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. กรุงเทพฯ : วิญญูชน หน้า 31-32.

¹² หยุด แสงอุทัย. (2554). “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” นิติสารัน (กรกฎาคม – กันยายน) หน้า 720 – 740.

ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภิษฐ์ ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยเกิดขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดโดยมุ่งเฉพาะบุคคลซึ่งการลงโทษให้หลายจำอาจะไม่ได้ผลเพียงพอ¹³

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเทือง ธนียผล ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัยตามหลักการป้องกันสังคม ซึ่งมุ่งหมายให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำผิดอันอาจจะเกิดขึ้นจากผู้ที่ได้เคยกระทำความผิดมาแล้วกลับมาก่อทำ ความผิดซ้ำอีก และเพื่อป้องกันยับยั้งบุคคลที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงที่จะประกอบอาชญากรรมมิให้กระทำความผิด วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีไว้เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำความผิดในอนาคต¹⁴

จากความเห็นของนักวิชาการด้านกฎหมายดังกล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปความหมายของ วิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้ดังนี้ วิธีการเพื่อความปลอดภัยหมายถึง มาตรการทางกฎหมายของรัฐที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดจากบุคคลที่มีลักษณะหรือความประพฤติที่โน้มเอียงว่าจะก่อความผิดได้ เป็นมาตรการที่รัฐมุ่งให้เกิดความปลอดภัยแก่สังคมเป็นหลัก ซึ่งรัฐได้กำหนดเครื่องมือในการควบคุมและแก้ไขปัญหอาชญากรรมไว้ดังบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา 2 ประการ คือ การปราบปราม และการป้องกัน โดยการปราบปรามจะมุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดเมื่อมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว ส่วนการป้องกันจะมุ่งเน้นการกระทำเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดได้ หรือไม่ให้เกิดการกระทำความผิดนั้นอีก ซึ่งการป้องกันนี้รัฐได้กำหนดวิธีการไว้ในประมวลกฎหมายอาญา เรียกว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย

ดังนั้น ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามนัยความหมายทางกฎหมาย ก็คือ มาตรการที่รัฐใช้บังคับแก่บุคคลเป็นรายบุคคลเพื่อป้องกันผู้ที่มีสภาพน่ากลัวว่าจะกระทำความผิดหรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าอาชญากรรมว่าเป็นผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม มิให้กระทำความผิดหรือกระทำความผิดขึ้นอีก¹⁵

ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติมาตรการเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 ซึ่งมี 5 ประการ คือ 1. กักกัน 2. ห้ามเข้าเขตกำหนด 3. เรียกประกันทัณฑ์บน 4. คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล 5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง ซึ่งวัตถุประสงค์ที่รัฐจะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยก็เพื่อที่จะควบคุมปัญหาการเกิดอาชญากรรมให้เกิดขึ้นลดลงหรือไม่ให้เพิ่มขึ้นกว่าเดิมและจุดมุ่งหมายสูงสุดก็คือยุติการเกิดอาชญากรรมต่างๆ ซึ่งหากเป็น

¹³ จิตติ ดิงศภิษฐ์, (2500).“ คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 กรุงเทพฯ หน้า 882 -890.

¹⁴ ประเทือง ธนียผล. (2549). “อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา” สำนักพิมพ์รามคำแหง กรุงเทพฯ หน้า 259 -260.

¹⁵ โกเมน กัทภิรมย์. (2519). คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา 2. หน้า 15.

เช่น นั้นสังคมก็จะน่าอยู่ประชากรที่อยู่ในสังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข ไม่ต้องคอยกลัวภัยต่างๆ สามารถใช้ความรู้ความสามารถและเวลาในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ความมั่นคงในเศรษฐกิจของประเทศก็จะดีขึ้น ดังนั้น จึงนับได้ว่ากฎหมายที่ว่าด้วย มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้เป็น มาตรการที่มุ่งเน้นเพื่อผลประโยชน์คือความผาสุกของประชาชนเป็นสำคัญ แต่จะพบได้ว่าในปัจจุบันการนำเอาวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับนั้นยังมีจำนวนไม่มาก อีกทั้งการใช้บังคับ วิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้จะมีก็เมื่อต้องมีการกระทำความผิดหรือการก่ออาชญากรรมขึ้นแล้วเป็น ส่วนใหญ่โดยทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุของความเข้าใจที่ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้บังคับตาม ประมวลกฎหมายอาญานี้เป็นเรื่องใหม่ในขณะที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญฉบับ ปัจจุบัน ประกอบกับกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับอยู่เดิมก่อนมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา คือกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ไม่ได้มีการบัญญัติ ถึงข้อกำหนด วิธีการเพื่อความปลอดภัย ไว้ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าประเทศไทยก่อนการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา ไม่มีการบังคับใช้ วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ ตระหนักถึงปัญหาของการก่อให้เกิดอาชญากรรมและความสำคัญที่จะต้องใช้บทกฎหมายที่มี ลักษณะเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาแต่เดิม

2. ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัยเปรียบเทียบกับโทษ

การพิจารณาว่ามาตรการอะไรคือโทษ อะไรคือวิธีการเพื่อความปลอดภัย ในความหมาย ทางกฎหมายนั้น นักนิติศาสตร์ได้พิจารณาจากหลักที่แท้จริงและวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ มิได้ ถือเอาแต่ถ้อยคำที่บัญญัติขึ้น ในกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภยบางชนิดนั้น กฎหมายบางประเทศก็เรียกว่าโทษ เช่น การกักกัน (Tutelle penale) ตามกฎหมายลงวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1970 ของฝรั่งเศส การห้ามเข้าเขตกักกันและการห้ามเข้าเขตกำหนดนี้เป็นวิธีการเพื่อความ ปลอดภัย ที่ใช้บังคับในนามของโทษ¹⁶ หรือการส่งเด็กที่กระทำผิดไปยังโรงเรียนฝึกอบรม (Borstal system) ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภยที่ใช้ต่อเด็กที่กระทำความผิดชนิดหนึ่งนั้น ในประเทศ สวีเดนและประเทศเดนมาร์กกลับถือว่า การส่งเด็กไปยังโรงเรียนฝึกอบรมเป็น โทษ และเรียกสถาน ฝึกอบรมว่า เรือนจำเยาวชน (Youth prison)¹⁷

¹⁶ โกเมน ภัทรภิรมย์. เล่มเดิม. หน้า 13.

¹⁷ Andenaes. Op.cit. p.9.

3. ความเป็นมาของวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

ก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาของไทย ไม่มีบัญญัติแยกลักษณะลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้โดยเฉพาะ แต่ก็มีกฎหมายหลายฉบับที่ได้กำหนดถึงข้อบังคับที่มีลักษณะเช่นเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่นในปี จุลศักราชที่ 1219 มีประกาศ คือ "ประกาศว่าด้วยการเสพสุราในวันสงกรานต์ จ.ศ. 1219"¹⁸ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ในวันตรุษสงกรานต์ให้เจ้าของบ้านเอาใจใส่ระวังรักษาหน้าบ้านของตนถ้ามีคนเมาสุรามาเอะอะอื้ออึงที่หน้าบ้านก็ให้จับตัวส่งกรมพระนครบาล หน้าทับเผย ให้ทันเวลาที่ผู้นั้นเมาอยู่อย่าให้ทันสร้างเมา... ผู้ใดจะเสพสุรามายาก็ให้อยู่แต่ภายในบ้านเรือนตนถึงจะมีที่ไปก็ให้งด ต่อสร้างเมาแล้วจึงไป"

ประกาศฉบับดังกล่าวบัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมคนเมาสุราที่สังคมถือว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถควบคุมสติของตนเองได้ โดยอาจจะไปก่อเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิตทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือเป็นบุคคลที่ถือว่าขาดสติยังคิดหากกระทำการอันใดไปก็ยิ่งถือว่าเป็นความผิดได้ตามกฎหมายและยังถือว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะที่เป็นอันตรายต่อสังคม โดยเฉพาะในสังคมไทยในปัจจุบัน บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมักจะอ้างอยู่เสมอว่าตนทำไปเพราะขาดสติเนื่องจากการเมาสุรา จึงเป็นต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เช่น คดีกระทำชำเรา ทำร้ายร่างกาย ทะเลาะวิวาทกันของกลุ่มวัยรุ่น เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุมาจากการขาดสติเพราะความเมา ต่อมาในปีจุลศักราชที่ 1221 มีประกาศให้ผู้นั้นเป็นเจ้าของคนบ้า¹⁹ มีสาระสำคัญ คือ

"ถ้า ญาติพี่น้อง บุตรหลาน บ่าวทาสของผู้ใดแลถูกวัดกฤหัสสามณेरศิษย์ของพระองค์ โดเสียดจริตเป็นบ้าคลุ้มคลั่ง... ก็ให้ผู้นั้นเอาใจใส่รักษา พยาบาล กักขังระวังให้แน่นหนามั่นคงอย่าปล่อยให้ไปตามลำพัง ถ้าคนเสียดจริตพัดหลงหลบหนีไป ก็เจ้าของบ้าน เจ้าของเรือน ญาติพี่น้อง มาอายัด บอกรูปพรรณสัณฐาน ต่อ เวณ กรม วัง แล้วไปบอกต่อกรมพระนครบาล ให้ช่วยตามจับ..."

ประกาศฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันสังคมจากบุคคลที่ถือว่าเป็นอันตรายต่อสังคมเนื่องจากการไร้สติหรือเสียดจริต โดยกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่สอดส่องดูแล ป้องกันมิให้คนบ้าออกมาก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหายแก่บุคคลอื่น ทั้งหากให้มีการพลัดหลงหลบหนีออกจากบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย บุคคลที่มีหน้าที่ดูแลก็ต้องทำการแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ให้ทราบเพื่อที่จะได้ช่วยกันติดตามหา หรือแจ้งเตือนผู้อื่นให้ระวัง เพื่อที่จะเป็นการป้องกันก่อนที่จะมีความผิดเกิดขึ้น

¹⁸ ประกาศว่าด้วยคนเสพสุราในวันสงกรานต์ จ.ศ.1219 พระราชบัญญัติและประกาศต่างๆ ในรัชกาลที่ 4 (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, รัตน โกสินทร์ศก 110) หน้า 130-133.

¹⁹ ประกาศว่าให้ผู้นั้นเป็นเจ้าของคนบ้าให้ระวังคนบ้า จ.ศ.1221 พระราชบัญญัติและประกาศต่างๆ ในรัชกาลที่ 4 (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, รัตน โกสินทร์ศก 110) หน้า 223-224.

ในปี รัตนโกสินทร์ศก ที่ 127 ได้มีประกาศใช้ พระราชบัญญัติคัดค้านคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 โดยประกาศฉบับนี้ มีสาระสำคัญตามเนื้อความ ตามคำปรารภในการออกพระราชบัญญัติว่า

"เวลานี้มีคนบางคนบางจำพวกที่ปรากฏว่ามีได้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างใด และไม่มีหลักแหล่งที่ชวนอนตามศาลาวัดบ้าง ตามโรงบ่อนบ้าง โดยมากมักเป็นคนที่ประพฤติชั่ว ฉกชิงวิ่งราว ลักทรัพย์ของสาธารณชน ต้องรับราชอาญาคนละหลายครั้งก็มี คนจำพวกนี้สมควรที่จะมีการคัดค้านให้กลับตนเป็นคนประพฤติดี ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประโยชน์แก่ตนต่อไป... และเมื่อปรากฏแก่ศาลว่าเป็นคนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและมีได้ประกอบอาชีพหรือบุคคลซึ่งเคยได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปในการกระทำความผิด ซึ่งมีโทษเป็นฐานลหุโทษ หรือมีโทษความผิดที่เกิดด้วยความประมาทให้ไปอยู่ที่หัวเมืองและกรณีเป็นคนเกิดในต่างประเทศเสนาบดีกระทรวงนครบาล มีอำนาจเนรเทศคนชนิดนี้ แทนการส่งออกไปอยู่ต่างเมืองได้ และข้าหลวงเทศาภิบาลหาที่ทำการ และเป็นหน้าที่นายอำเภอเจ้าของท้องที่จะต้องคอยระวังความประพฤติของคนชนิดนี้

กฎหมายฉบับนี้ได้ถูกตราขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันปฏิบัติต่อผู้ที่มิสภาพอันน่าจะเป็นอันตรายต่อสังคมมิให้กระทำความผิดได้ โดยให้เจ้าหน้าที่ทำการควบคุมและให้ผู้ปกครองท้องที่ดูแลจัดที่ทำการให้ และระวังความประพฤติและทำการปกครองสั่งสอน หากเป็นบุคคลต่างด้าวก็ให้อำนาจในการเนรเทศได้

ต่อมาใน พ.ศ.2479 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 โดย มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติให้ถือว่าการกักกันเป็นโทษอย่างหนึ่ง ซึ่งศาลจะลงโทษแก่ผู้มีสันดานเป็นผู้ร้ายเพิ่มขึ้นอีก โสດหนึ่งต่างหากจากโทษทางอาญา โดยมาตรา 5 นี้บัญญัติว่า กักกัน คือ การเอาตัวไปควบคุมไว้ในเขตซึ่งรัฐมนตรีกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดอันเกิดจากลักษณะของผู้มีสันดานเป็นผู้ร้ายโดยการกักกันเอาไว้ ทำการฝึกอบรมให้เป็นพลเมืองดี มีสัมมาอาชีพ...สมควรปรับปรุงการกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย เพื่อป้องกันการกระทำความผิดและอบรมฝึกฝนให้เป็นพลเมืองดี มีสัมมาอาชีพให้เหมาะสมยิ่งขึ้น..."

แม้พระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้กำหนดว่าการกักกันเป็นโทษอย่างหนึ่งแต่วัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้วจะเห็นว่าไม่มีความประสงค์ในการลงโทษเพื่อทดแทนความผิดที่กระทำแต่ประการใด แต่กลับมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกได้ในอนาคตโดยคำนึงถึงลักษณะของบุคคลที่อาจเป็นอันตราย มีสันดานเป็นผู้ร้าย โดยให้ทำการควบคุมตัวไว้ในสถานที่ที่กำหนด อีกทั้งกฎหมายฉบับนี้ยังมีวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้คนที่มิได้ลักษณะอันน่าเป็น

อันตรายเหล่านี้ไม่กลับไปกระทำคามผิดอีก โดยการจัดฝึกอบรมให้เป็นพลเมืองดีและมีอาชีพที่ทำมาหากินอย่างสุจริตชนด้วย อันถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัยครบทุกประการจนกระทั่งใน พ.ศ.2499 มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา จึงได้มีการนำเอาวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับโดยมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งความคิดในเรื่องการกักกันและการเรียกประกันทัณฑ์บนให้ถือว่าเป็นโทษนั้นตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (ซึ่งในความเป็นจริงแล้ววัตถุประสงค์ไม่มีลักษณะเป็นการลงโทษแต่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่ง) นั้นก็ได้เปลี่ยนไปโดยในประมวลกฎหมายอาญานี้ให้ถือว่ากักกันและการเรียกประกันทัณฑ์บนนั้นเป็นหนึ่งในวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นมาตรการหนึ่งที่มีมาแต่โบราณควบคู่กับการปกครองบ้านเมืองของไทย แต่การบังคับใช้หรือการบัญญัติกฎหมายนั้นไม่มีความชัดเจนและชี้ชัดว่าเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย จนกระทั่งได้มีการนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่อย่างไรก็ตามในประมวลกฎหมายอาญา เรื่อง หรือข้อกำหนด วิธีการเพื่อความปลอดภัย นี้ไม่ถือว่าเป็นโทษทางกฎหมาย ฉะนั้นเมื่อมีการกระทำคามผิดเกิดขึ้นในทางปฏิบัติจึงมุ่งที่แต่จะลงโทษเพื่อที่จะแก้แค้นทดแทนความผิดที่ตนได้ทำไว้เป็นสำคัญ การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ได้ถูกนำมาใช้เท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรัฐมุ่งที่จะนำมาตราการในทางปราบปรามผู้กระทำคามผิดมาบังคับใช้เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามโดยเฉพาะในสภาพแห่งสังคมปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากสังคมขยายตัวอย่างรวดเร็ว ปัญหาต่างๆ ในสังคมก็มีมากขึ้น ฉะนั้นรัฐจะมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหอาชญากรรมโดยมุ่งเน้นที่จะนำมาตราการในการปราบปรามคือการลงโทษเป็นหลักสำคัญนั้นคงไม่ได้ รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำเอา มาตรการการป้องกันคือวิธีการเพื่อความปลอดภัย มาใช้บังคับให้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการลดปัญหาการเกิดอาชญากรรมที่มีจะแต่เพิ่มมากขึ้น

สำหรับมูลเหตุที่ต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามนัยที่จะกล่าวมานี้ ก็เพื่อการป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิด โดยพึงเล็งเฉพาะบุคคล²⁰ เพราะมีบุคคลเฉพาะรายที่โทษไม่อาจกักกันการกระทำของเขาได้ หรือโทษไม่อาจกระทำแก่บุคคลเหล่านั้นได้ เช่น คนกระทำผิดติดนิสัย คนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและมีได้ประกอบการทำงานมาหาเลี้ยงชีพ ผู้กระทำผิดเพราะเสพสุราเป็นอาฉิม เพราะเสพยาเสพติดให้โทษ ผู้กระทำผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพเด็กที่ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมาย คนวิกลจริต นอกจากนี้ การลงโทษจะทำได้ต่อเมื่อได้มีการกระทำคามผิดขึ้นแล้ว ก่อนที่ผู้ใดจะได้กระทำคามผิดขึ้นแม้จะมีพฤติการณ์น่ากลัวอันตรายแสดงว่าผู้นั้นกระทำคามผิดขึ้นก็ดี ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษได้ ก็ไม่มีทางที่จะลงโทษผู้นั้นได้

²⁰ จิตติ ดิงสภักดิ์. (2546). กฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 1067.

จึงต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นเพื่อป้องกันและปฏิบัติต่อผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคมมิให้กระทำผิดขึ้นในอนาคต

4. ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ มาตรการที่เป็นการคุ้มครองกับมาตรการที่เป็นการบำบัดแก้ไข

4.1 มาตรการที่เป็นการคุ้มครอง หมายถึง มาตรการในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากการก่อเหตุร้าย ได้แก่

4.1.1 การกักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดคดีนิสสัยไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อตัดนิสสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ (ประมวลกฎหมายอาญาไทย มาตรา 40)

สำหรับวัตถุประสงค์ของการกักกันมีถึง 3 ประการ คือ เพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อตัดนิสสัย และเพื่อฝึกอาชีพ แต่อย่างไรก็ตามความมุ่งหมายหลักของการกักกันคือเพื่อป้องกันการกระทำผิด ทั้งนี้เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการที่ผู้นั้นจะกระทำผิดในภายหน้า ส่วนความมุ่งหมายที่จะตัดนิสสัยและเพื่อฝึกอาชีพนั้นเป็นความมุ่งหมายข้างเคียงหรือเป็นเพียงผลพลอยได้²¹

4.1.2 การห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา (ประมวลกฎหมายอาญามาตราไทย 44)

สำหรับวัตถุประสงค์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำความผิดผู้ใดผู้หนึ่งในเวลาภายหน้า ซึ่งท้องที่หรือสถานที่นั้นจะต้องเป็นท้องที่หรือสถานที่เฉพาะที่หากให้ผู้นั้นเข้าไปแล้วก็จะเป็นการเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรมซ้ำอีก²²

4.1.3 การเรียกประกันทัณฑ์บน คือ การให้บุคคลทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตลอดเวลาที่ศาลกำหนด (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46)

สำหรับวัตถุประสงค์ของการเรียกประกันทัณฑ์บน คือ การป้องกันก่อนที่จะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กล่าวคือ หากเพียงอาจจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือ

²¹ คณิต ณ นคร จ. (2547). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. หน้า 404.

²² คณิต ณ นคร จ. (2547). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. หน้า 409.

ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติพนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งในเรื่องการเรียกประกันทัณฑ์บนได้

4.1.4 การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง คือ การที่ศาลสั่งห้ามบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อการป้องกันมิให้ผู้นั้นอาศัยการประกอบอาชีพดังกล่าวเพื่อกระทำความผิดอาญา (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50)

สำหรับการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างนั้น มีวัตถุประสงค์ในการกระทำของบุคคลที่ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใดแล้วได้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น หรือในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพใดแล้วได้กระทำความผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น โดยให้เป็นถือเป็นอำนาจหรือดุลพินิจศาลในการบังคับใช้มาตรการนี้

4.2 มาตรการที่เป็นการบำบัดแก้ไข หมายถึง มาตรการที่ต้องกระทำควบคู่กับการบำบัดผู้นั้น เช่น ผู้เสพยาเป็นอาชิมหรือผู้ติดยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น²³

มาตรการที่เป็นการบำบัดแก้ไข ได้แก่ การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล หมายถึง การควบคุมตัวบุคคลที่มีความบกพร่องทางจิตให้อยู่ในสถานพยาบาลเพื่อบำบัดรักษาให้หายเป็นปกติก่อนที่จะออกมาในสังคม ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้บกพร่องทางจิตนั้นออกมาก่อเหตุร้ายหรือกระทำการอันเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น (ประมวลกฎหมายอาญาไทย มาตรา 48 และมาตรา 49)

5. วัตถุประสงค์ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการบังคับทางอาญาประเภทหนึ่ง ในกฎหมายอาญา โดยมีลักษณะแตกต่างจากโทษทางอาญา เนื่องจากโทษนั้นจะใช้บังคับต่อผู้ที่ได้กระทำความผิดตามกฎหมายจนต้องคำพิพากษาของศาล ดังนั้นโทษจะถูกนำมาบังคับใช้ต่อเมื่อผู้กระทำได้ทำความชั่วซึ่งความชั่วนั้น ได้มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้ แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่จำเป็นต้องมีความชั่ว ก็สามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ได้²⁴ วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำถือเป็นมาตรการป้องกันก่อนที่จะมีการกระทำความผิด หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อป้องกัน กล่าวคือ เป็นการใช้มาตรการบังคับก่อนเพื่อป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46) และหากพบว่าบุคคลใดมี

²³ คณิต ณ นคร จ. (2547). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. หน้า 417-418.

²⁴ คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 39.

สภาพอันตรายหรือบุคคลที่มีการกระทำผิดคิดเป็นนิสัย ดังนั้น จึงสามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ควบคู่กับโทษได้

6. วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

6.1 โทษ คือ วิธีการบังคับ (Sanction) ที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอาญา เดิมทีเดียวก็นับเป็นการกระทำตอบของชุมชนต่อผู้ที่ทำลายความสงบและความมั่นคงของชุมชนนั้น เมื่อชุมชนมีสภาพเป็นบ้านเมืองขึ้น การกระทำตอบนั้นก็คือผลร้ายที่ศาลหรือผู้พิพากษากำหนดให้ปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพราะผู้นั้นได้กระทำความผิดขึ้น เพื่อแสดงว่าชุมชนไม่ประสงค์ให้มีการกระทำอันเป็นความผิดเช่นนั้น ดังนั้น จึงเป็นคนที่ส่วนร่วมกับความรับผิดชอบของผู้กระทำผิด ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อเอกชนผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นอีกต่างหาก²⁵ ดร.แอนเดอร์ เนส ได้ให้ความหมายของโทษไว้ว่า โทษ คือ ผลร้ายที่รัฐได้ใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดซึ่งละเมิดต่อกฎหมายโดยประสงค์ให้เขารู้สึกว่า วิธีบังคับนี้เป็นผลร้าย"²⁶

6.2 วัตถุประสงค์ในการลงโทษ แต่เดิมเคยถือว่า โทษ นั้น มีวัตถุประสงค์ในการตอบแทน (expiation) ต่อการกระทำผิด เป็นการสนองความปรารถนาในทางยุติธรรมซึ่งมาทดแทนความปรารถนาที่จะแก้แค้นอันเป็นมูลเหตุดั้งเดิมของการลงโทษ²⁷ ต่อมาในศตวรรษที่ 18 ได้มีการตื่นตัวในเรื่องการลงโทษ โดยเรียกร้องให้มีการลงโทษที่ให้ความยุติธรรม และเหมาะสมกับการกระทำ ความผิด ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาแนวคิดในการลงโทษมาเป็นการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด (Punishment to Fit the Criminal) ซึ่งตามแนวคิดใหม่นี้จะพิจารณาการลงโทษเป็นรายๆ ไป โดยพิจารณาถึงความจริงที่มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน²⁸ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการลงโทษในทางอาญาที่เป็นสากลนั้น จะต้องมียุติธรรมดังต่อไปนี้ คือ

6.1.1 การลงโทษเพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory)

การลงโทษเพื่อทดแทนความผิดนี้ มีแนวความคิดมาจากกลุ่มที่มีทัศนะที่เรียกว่าลัทธิเจตจำนงเสรี (free will) กล่าวคือ การกระทำใดๆ ของบุคคลอยู่ภายใต้การตัดสินใจโดยเสรีของบุคคลนั้น ๆ โดยไม่มีสิ่งภายนอกใด ๆ มาบีบบังคับการตัดสินใจของเขา เมื่อเขาได้กระทำ

²⁵ จิตติ ดิงศรัทธี, . (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ตอนที่ 2 (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 4 ; พระนคร : แสงทองการพิมพ์) หน้า 845-846.

²⁶ Andenaes. Op.cit. p.9.

²⁷ ถาวร พรนิชพันธ์. เล่มเดิม. หน้า 11.

²⁸ ประเทือง ธนิตผล และสุวิทย์ นิ่มน้อย. (2539). อาชญาวិทยาและทัณฑวิทยา.หน้า 136.

การที่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเราถือว่าการกระทำนั้นผิด ผู้นั้นจึงต้องรับโทษเพื่อทดแทนความผิดที่เขาได้กระทำขึ้น²⁹

หลักการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด มีหลักเกณฑ์การลงโทษดังต่อไปนี้³⁰
คือ

1) การลงโทษต้องใช้กับผู้ที่มีความผิดเท่านั้น

เงื่อนไขของการลงโทษของแนวความคิดนี้ คือ ความผิด (Necessary) คือต้องพิสูจน์ให้ได้ก่อนว่า เขาได้กระทำความผิดแล้วจึงจะลงโทษเขาได้ ซึ่งการลงโทษนั้นเป็นการทดแทนการกระทำความผิดที่เขาได้กระทำขึ้นซึ่งถือเป็นสิทธิแห่งการลงโทษ (The right of retaliation) การลงโทษตามแนวคิดนี้คัดค้านการลงโทษผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเรียกว่า “แพะรับบาป” ซึ่งการนำผู้บริสุทธิ์มารับโทษเพื่อสร้างสถานการณ์ทางสังคมให้เกิดความรู้สึกว่าดีหรือปลอดภัย หรือเพื่อหวังผลในการข่มขู่ไม่ให้คนอื่นในสังคมกระทำความผิดอีกนั้น ถือว่าเป็นการปฏิเสธการหาประโยชน์ใดๆ จากการลงโทษอย่างสิ้นเชิง

2) การลงโทษผู้กระทำความผิดทุกคน

การลงโทษตามแนวความคิดนี้เป็นการลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษโดยไม่มีข้อยกเว้น เพราะถ้ายกเว้นไม่ลงโทษผู้กระทำความผิด ย่อมหมายความว่าสังคมได้ร่วมมือกระทำความผิดด้วย สังคมจึงต้องลงโทษผู้กระทำความผิดทุกคนอย่างไม่มีข้อยกเว้น แม้ว่าจะเกิดผลเสียหายใดๆ กับสังคมตามมาก็ตาม

ต่อมาหลักการนี้ได้มีการผ่อนคลายความเคร่งครัดลงไปบ้าง โดยมีการนำเอาองค์ประกอบอื่นๆ เข้ามาพิจารณาด้วยว่าควรจะให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหรือไม่³¹ เช่น กรณีของผู้เยาว์หรือบุคคลวิกลจริต ซึ่งมีความรู้สึกผิดชอบในการกระทำของตนน้อยกว่าบุคคลปกติ ดังนั้นการลงโทษจึงควรสอดคล้องกับสถานะแห่งบุคลิกภาพดังกล่าวด้วย

3) การลงโทษต้องมีความเหมาะสมกับความผิดที่กระทำ

แนวความคิดนี้มีผู้ให้ความเห็นไว้ 2 ฝ่ายแตกต่างกัน³² คือ

²⁹ Jerome Michael and Herbert Wechsler.(1940) Criminal Law and its Administration. p.7.

³⁰ Immanuel Kant a.(1972). “Justice and Punishment.” In Philosophical Perspective on Punishment.p.104.

³¹ Jerome Michael and herbert Wechsler (1940). Op.cit. p.8.

³² Immanuel Kant b. (1961). “The right of Punishing.” In Freedom and Responsibility ed. P. 503-504.

ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า จำนวนโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเท่าเทียมกับความผิด โดยยึดหลักแห่งความเท่าเทียมกัน (Principle of Equality) กล่าวคือ การทดแทนความผิดนั้นต้องเป็นไปอย่างเท่าเทียมกับความผิด ตามหลักการนี้ Immanuel Kant ถือว่าการลงโทษนั้นเป็นสิ่งที่ผู้กระทำความผิดตั้งใจเลือกกระทำต่อตัวเอง การที่เขาเลือกที่จะกระทำความผิด จึงเท่ากับเขาเลือกที่จะถูกลงโทษ ดังนั้น โทษที่เขาได้รับจึงควรเท่าเทียมกับความผิดที่เขาได้กระทำไป ตามหลักที่ว่า “ทำอย่างไร ให้อย่างนั้น” (Like as Like) หรือเรียกว่า ตาต่อ ฟันต่อฟัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า “ถ้าท่านให้ร้ายคนอื่น ท่านให้ร้ายตนเอง ท่านขโมยของคนอื่น ท่านขโมยของตนเอง ท่านตีคนอื่น ท่านตีตนเอง ท่านฆ่าผู้อื่น ท่านก็ฆ่าตนเอง”

ส่วนฝ่ายที่สองเห็นว่า ควรลงโทษผู้กระทำความผิดให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดที่เขาได้กระทำลงไป กล่าวคือ ถ้าความผิดที่กระทำมีความร้ายแรงมากก็ต้องลงโทษให้หนักตามส่วน แต่ถ้าความผิดที่กระทำเป็นความผิดเล็กน้อยก็ลงโทษอย่างเบา โดยฝ่ายนี้ถือว่าการลงโทษที่ยุติธรรมนั้น ไม่ได้หมายความว่า เป็นการลงโทษที่เท่าเทียมกันจริงๆ กับความผิด แต่หมายถึงการลงโทษเท่าที่เหมาะสมกับความผิดเพราะในความเป็นจริงเราไม่สามารถคำนวณได้ว่าการกระทำความผิดเช่นนั้นเป็นความผิดกี่หน่วย และจะต้องลงโทษกี่หน่วยจึงจะเท่าเทียมกัน

3) การลงโทษเพราะละเมิดกฏศีลธรรม

สมมติฐานของการลงโทษตามแนวคิดนี้คือ กฎแห่งศีลธรรมมีอยู่จริงและมนุษย์เป็นสัตว์ศีลธรรม ซึ่งต้องรับผิดชอบการกระทำของตนและถ้ากฏศีลธรรมไม่มีอยู่จริง การลงโทษเพื่อทดแทนความผิดก็ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะขาดเหตุผลที่จะมารองรับว่าทำไมจึงต้องลงโทษเพื่อทดแทนความผิด หรือการลงโทษเพื่อ ทดแทนความผิดก็เป็นไปตามอำเภอใจเท่านั้น และถ้าการกระทำของมนุษย์ไม่มีความผูกพันทางศีลธรรม การลงโทษการกระทำของเขาก็จะเป็นเพียงการสนองตอบสัญชาตญาณของการแก้แค้นของผู้ลงโทษและในทำนองเดียวกันผู้กระทำก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบทางศีลธรรมในการกระทำใดๆ ของเขาด้วย³³

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการลงโทษเพื่อบรรเทาความผิดนั้นก็เนื่องมาจากการละเมิดกฏศีลธรรมนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม มีผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ ซึ่ง J.D. Mabbott เห็นว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเพราะเขาทำผิดกฏหมายการลงโทษเป็นการทดแทนความผิดตามที่

³³ ปรีชา จำเพชร. (2546). คุณพินิจของศาลในการลงโทษหรือการลงโทษ: ศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา. หน้า 8.

กฎหมายกำหนดไว้³⁴ ฉะนั้น จึงทำให้เกิดคำถามตามมาว่า การลงโทษทางกฎหมายมีความมุ่งหมายเพื่ออะไร เพื่อประโยชน์สุขของมหาชน หรือเพื่อนคงรักษาศีลธรรมไว้ หรือทั้งสองประการนั้น

6.1.2 การลงโทษเพื่อป้องกัน (Preventive Theory)

การลงโทษเพื่อป้องกันได้รับแนวความคิดมาจากทฤษฎีประโยชน์นิยม ที่ว่าการที่จะตัดสินใจว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมตามหลักมหาสุขหรือไม่ กล่าวคือ การกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุขจำนวนมากที่สุดหรือไม่ ถ้าใช่การกระทำนั้นชอบธรรม ถ้าไม่ใช่การกระทำนั้นไม่ชอบธรรม ซึ่ง J.S.Mill ได้กล่าวว่า “ลัทธิหรือความเชื่อในหลักมหาสุขหรือประโยชน์นิยม เป็นรากฐานของศีลธรรมนั้น คือความถูกต้องของการกระทำใดๆ ขึ้นอยู่กับว่าแนวโน้มการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความสุข และความผิดของการกระทำใด ก็ขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่ดีกับความทุกข์”³⁵

ผู้ที่ยึดหลักประโยชน์นิยมถือว่าการลงโทษเป็นสิ่งที่เลวร้ายเพราะสร้างความทุกข์ยากให้แก่มนุษย์ทำให้มนุษย์ มีความสุขน้อยลง ดังนั้น ความชอบธรรมของการลงโทษจึงอยู่ที่ความสามารถป้องกันความเลวร้ายจากการกระทำ ความผิดได้มากกว่าความเลวร้ายของการลงโทษเอง³⁶

การลงโทษเพื่อป้องกันมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันสังคมให้พ้นจากผลร้ายของอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตแก้ไขหรือลดทอนผลร้ายของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปหรือให้เหลือน้อยที่สุดและไม่ลุกลามต่อไป ดังนั้น การลงโทษเพื่อป้องกันจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ 2 ประการคือ 1. การป้องกันทั่วไป (General Prevention) คือการป้องกันไม่ให้คนทั่วไป การกระทำความคิดแบบนั้นอีก โดยการลงโทษผู้กระทำความผิดให้ดูเป็นตัวอย่างและการป้องกันทั่วไปนี้ เป็นความมุ่งหมายที่สำคัญของการลงโทษในทรรศนะของพวกประโยชน์นิยม³⁷ และ 2. การป้องกันเฉพาะ (Special Prevention) คือ การป้องกันผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับมากระทำความผิด

³⁴ J.D.mabbott. (1972). “Punishment as a Corollary of Rule-Breaking.” In Contemporary Punishment: Views, Explanation and Justification eds. P. 43-44.

³⁵ J.S Mill. (1957) Utilitarian. P. 10.

³⁶ Jeremy Bentham. (1970). An Introduction to the principles of morals and Legislation. Quoted in Philosophical Perspective on Punishment ed. P. 56.

³⁷ Stanley I.benn and Richard S. Peters. (n.d.) “Utilitarian case for Deterrence.” In Contemp Punishment, ed. P.96.

นั้นซ้ำอีก ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือตลอดไป การป้องกันชนิดนี้ได้แก่ การจำคุก ประหารชีวิต หรือการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้น³⁸

หลักการลงโทษเพื่อป้องกันมีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้³⁹

ก. ปริมาณการลงโทษของการลงโทษเพื่อป้องกันจะให้ความสำคัญกับการกำหนดปริมาณโทษเพียงเท่าที่จำเป็นที่จะให้ความทุกข์มากกว่าความสุขที่จะได้รับการกระทำ ความผิดและถ้าปริมาณโทษมากกว่าผลจากการกระทำความผิดที่แล้ว ก็จะไม่ลงโทษให้สูงกว่านั้นอีก แม้ว่าการกระทำความผิดจะไม่ลดลงเลยก็ตาม เนื่องจากการกระทำความผิดอาจมีสาเหตุมาจากหลายๆประการ เพราะปริมาณโทษจะสามารถป้องกันการกระทำความผิดได้เพียงขอบเขตหนึ่งเท่านั้น โดยจะนำเรื่องปริมาณโทษมาป้องกันการกระทำความผิดให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์เพียงอย่างเดียวไม่ได้

ข. การลงโทษจะต้องมีความรวดเร็วและแน่นอน กล่าวคือ จะต้องพยายามจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ และการพิจารณาพิพากษาคดีจะต้องกระทำอย่างรวดเร็ว เพื่อให้บุคคลทั่วไปเห็นว่า ถ้ากระทำความผิดแล้วจะถูกลงโทษ ความรวดเร็วและแน่นอนของการลงโทษมีข้อพิจารณา 2 ประการ ดังนี้

ก) ความรวดเร็วของการลงโทษ หมายถึง เมื่อมีการกระทำความผิด และจับตัวผู้กระทำความผิดได้แล้ว จะต้องมีการพิจารณาโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดผลในการยับยั้งการกระทำความผิดของประชาชน

ข) ความแน่นอนของการลงโทษ หมายถึง เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจะต้องจับตัวผู้กระทำความผิด มาลงโทษให้ได้ เพราะถ้ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและสามารถจับตัวผู้กระทำความผิดได้เสมอ ย่อมส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีการชั่งน้ำหนักสำหรับผลที่จะได้รับ ดังนั้นจะเห็นจากคำกล่าวของ ศาสตราจารย์จิตติ ดิงสภักดิ์ ที่กล่าวว่า “คนกลัวการถูกจับมากกว่ากลัวการลงโทษถ้าหากว่าทำผิดทุกครั้งแล้วถูกจับทุกครั้ง คนที่คิดจะทำผิดก็มีน้อยนอกจากผลที่ได้จากการกระทำผิดมีมากกว่าผลร้ายเท่านั้น”⁴⁰

ค. ใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือให้คนอื่นกลัวโทษ กล่าวคือ การลงโทษเพื่อนป้องกันมีแนวคิดในการลงโทษเป็นเครื่องมือในการขู่ให้บุคคลอื่นกลัวโทษ ดังนั้น การลงโทษ

³⁸ พรชิตา เอี่ยมศิลา. (2549). ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อประกอบการดำเนินคดีอาญา. หน้า 12.

³⁹ แหล่งเดิม.

⁴⁰ จิตติ ดิงสภักดิ์. (2523). เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาการฐานกฎหมายอาญา. หน้า 20.

จึงต้องกระทำโดยเปิดเผยและด้วยวิธีการที่รุนแรง แล้วประกาศให้บุคคลอื่นทั่วไปทราบเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ประชาชนต่อไป

6.1.3 การลงโทษเพื่อดัดแปลง (Reformative Theory)

การลงโทษเพื่อดัดแปลงมีความมุ่งหมาย เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดนั้นซ้ำขึ้นอีก โดยการลงโทษจะต้องเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด ทั้งนี้เนื่องมาจากการกระทำความผิดกฎหมายนั้นเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะของผู้กระทำความผิดแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกันประกอบกับความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก⁴¹

นอกจากนี้ การลงโทษไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรมของผู้ซึ่งหย่อนความรับผิดชอบได้ (Mentally defective) เพราะเขาไม่สามารถทราบถึงผลของการกระทำความผิดของเขาได้ ดังนั้น การลงโทษไม่สามารถยับยั้งพฤติกรรมของบุคคลวิกลจริตได้ และการลงโทษผู้ที่ไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดด้วยความฉลาด หรือการกระทำความผิดโดยกะทันหัน เช่น การกระทำผิดโดยบันดาลโทสะ เพราะเขาไม่คิดว่าเขาจะถูกจับหรือเนื่องจากแรงกระตุ้นให้กระทำความผิดมีเร็วกว่าจะคิดถึงเหตุผล ประเด็นคำถามจึงเกิดขึ้นว่า ถ้าการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้ แล้วใครกันที่การลงโทษสามารถยับยั้งได้ จะมีก็แต่ผู้ประพฤติดี ซึ่งไม่ละเมิดกฎหมายอยู่แล้ว ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยการลงโทษมายับยั้งหรือมาข่มขู่ใดๆ ทั้งสิ้น

ดังนั้น วิธีการที่จะยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำอีก ก็คือการดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ และพร้อมจะคืนสู่สังคมได้อย่างปกติโดยไม่เกิดปมด้อยโดยวิธีการลงโทษเพื่อดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด อาจกระทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับลักษณะและพื้นฐานของจิตใจผู้กระทำความผิด จึงก่อให้เกิดหลัก “**Individualization**” ขึ้น ซึ่งเป็นการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล โดยมุ่งเน้นไปเพื่อการบำบัดรักษา (Treatment) แทนการลงโทษให้ได้รับความเจ็บปวด (Pain) ดังนั้น การลงโทษเพื่อดัดแปลงจึงอาจกระทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับว่าวิธีใดจะได้ผลสำหรับผู้กระทำความผิดคนนั้นๆ⁴²

การลงโทษเพื่อดัดแปลงนับได้ว่าเป็นการลงโทษวิธีใหม่ ซึ่งยังไม่อาจนำมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ทั้งที่ เนื่องจากมีอุปสรรคหลายประการ อุปสรรคที่สำคัญที่สุดก็คือประชาชนจำนวนมากยังไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะเมื่อมีความผิดร้ายแรงเกิดขึ้นและขัดกับความรู้สึกของประชาชน ประชาชนก็จะเกิดความรู้สึกอยากแก้แค้นผู้กระทำความผิด ให้สาสมด้วยการลงโทษอย่างรุนแรง นอกจากนี้ บุคคลทั่วไปยังเห็นว่าผู้กระทำความผิดเป็นปรปักษ์ต่อสังคม จึงเป็นผู้ไม่สมควรได้รับ

⁴¹ หยุด แสงอุทัย. (2520). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 393.

⁴² Giles Playfair and Derrick Sington. (1965). Crime Punishment and Cure. P.95-96.

ประโยชน์เป็นพิเศษกว่าบุคคลอื่นที่มีได้กระทำความผิด ตามหลักของ Bentham ที่เรียกว่า “principle of less eligibility” หรือหลักที่ว่าควรได้ประโยชน์น้อยกว่า⁴³ ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงมักใช้การลงโทษเพื่อตัดแปลงควบคู่ไปกับการลงโทษเพื่อบรรเทาความผิดและการลงโทษเพื่อป้องกัน ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมกับการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดนั่นเอง

ปัจจุบันการดำเนินคดีอาญาที่ทำให้คนไม่สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกนั้น นานาอารยประเทศเห็นกันว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง วิธีพิจารณาความอาญาที่ดีจึงต้องมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้บุคคลสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีก กล่าวคือ ต้องมีคุณลักษณะเป็น “การกระทำเพื่อสังคม” อีกประการหนึ่งด้วย⁴⁴

7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในงานที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะในการบังคับใช้กฎหมายอาญา สถาบันหลักที่รับผิดชอบในการรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบสุข เสถียรภาพของบ้านเมือง และความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ก็ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) สำหรับประเทศไทยที่ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ซึ่งแต่ละองค์กรจะรับผิดชอบภารกิจในการบังคับใช้กฎหมายของตนโดยเฉพาะและเป็นอิสระจากกัน

7.1 แนวความคิดในการกำหนดความผิดที่มีโทษทางอาญา

เบื้องต้นต้องพิจารณาว่าการกระทำใดที่ควรกำหนดหรือบัญญัติให้เป็นความผิดอาญานั้นควรจะได้มีการกล่าวถึงนโยบายในการบัญญัติกฎหมายอาญาเสียก่อน คือ

เมื่อกล่าวถึงนโยบายในการบัญญัติกฎหมายอาญา แบ่งได้ 2 ประเภท⁴⁵ ดังนี้

1. นโยบายที่เป็นเสรีนิยม ซึ่งมีสาระสำคัญ 2 ประการ คือ

1) โดยที่การบัญญัติความผิดเท่ากับเป็นการกำหนดหน้าที่ให้แก่ประชาชนพลเมือง กรณีจึงต้องลดหย่อนหน้าที่ที่กำหนดแก่ประชาชนพลเมืองของรัฐลงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ กล่าวคือ การกำหนดว่าการกระทำใดควรเป็นความผิดอาญาย่อมเป็นไปได้โดยความระมัดระวังและผ่อนเบาที่สุด

⁴³ อุทิศ แสตน โกติก. (2515). “หลักกฎหมายอาญา: การลงโทษ.” อุทิศอนุสรณ์. หน้า 55.

⁴⁴ คณิต ณ นคร ง (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. หน้า 48.

⁴⁵ คณิต ณ นคร .”ปรัชญาและแนวความคิดของการกำหนดความผิดอันยอมความได้,” *วารสารกฎหมายมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต* ฉบับที่ 1 ปีที่ 3 (มกราคม-มิถุนายน 2547) ,หน้า 1-2.

2) ในเรื่องของระวางโทษก็เช่นเดียวกัน ต้องพยายามผ่อนเบาที่สุด เพราะในระบบเสรีนิยมมุ่งเน้นในอันที่จะทำให้อาชญากรกลับตนเป็นคนดี

2. นโยบายที่เป็นเผด็จการ โดยมีหลักสำคัญที่มุ่งเฉพาะที่จะคุ้มครองป้องกันประโยชน์ของรัฐ สำหรับบุคคลเอกชนในฐานะพลเมืองคนหนึ่งนั้นมีความสำคัญที่รองลงมา ความผิดที่เกี่ยวกับประโยชน์ของรัฐจะมีการระวางโทษสูง ส่วนความผิดที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนบุคคลจะมีการระวางโทษต่ำอย่างมากเมื่อเทียบกับกฎหมายอาญาของกลุ่มประเทศเสรีนิยม

7.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบงานยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) ที่แบ่งเป็น 2 ทฤษฎี⁴⁶ คือ

7.2.1 **ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)** ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นหนักทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งที่จะควบคุมระงับการปราบปรามอาชญากรรมเป็นใหญ่ คดีอาญาทั้งหลายทั้งปวงที่เข้ามาสู่ระบบงานยุติธรรมทางอาญาตามทฤษฎีนั้นจะต้องดำเนินไปตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ไม่หยุดชะงัก โดยมีกระบวนการกลั่นกรองในแต่ละขั้นตอนต่างๆ จะดำเนินไปต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การสืบสวนก่อนทำการจับกุม การสอบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดีและการพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิด และการปลดปล่อยจำเลย ดังนั้น การดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวนี้ ในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีความรวดเร็วและแน่นอน ฉะนั้น เมื่อได้ตัวผู้กระทำผิดมาแล้ว ทฤษฎีนี้ให้สันนิษฐานว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดจริงๆ และจะมีการดำเนินงานต่อไปตามขั้นตอนจนถึงการพิจารณาคดีของศาล แต่การค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นศาลมีอยู่น้อยมาก ทฤษฎีนี้ถือว่าวิธีการดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ การวินิจฉัยคดีให้เสร็จสิ้นไปตั้งแต่ขั้นตอนต้นๆ ของกระบวนการยุติธรรมอันได้แก่ ดำรวจและอัยการ อันจะทำให้ผู้ต้องสงสัยหรือผู้บริสุทธิ์ได้รับการปล่อยโดยเร็ว และในขณะเดียวกันก็จะทำให้การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานแน่นแฟ้นหรือผู้ต้องหาไร้สารภาพ

7.2.2 **ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process)** ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ยึดกฎหมายเป็นหลัก การดำเนินคดีอาญาจะต้องมีความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมโดยจะมีอุปสรรคขัดขวางมิให้ผู้ต้องหาถูกส่งผ่านไปตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างสะดวกไม่ได้ ทฤษฎีนี้ไม่เห็นพ้องด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมในชั้นตำรวจ อัยการ แต่เห็นว่าจะต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการและเปิดเผยให้ศาลยุติธรรม ทฤษฎีนี้จึงถือว่าบุคคลจะไม่ถูก

⁴⁶ อรรถพร ชูบำรุง. (2532). อาชญาวิทยาและอาชญากรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้า 62-63.

กล่าวหาว่าประกอบอาชญากรรม เพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาไม่กระทำเท่านั้น แต่เขาจะมีความผิดก็ต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมาย พิจารณาพิพากษาจะต้องปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิเขาอย่างถี่ถ้วน และทฤษฎีนี้ยอมรับว่า มีแต่องค์กรผู้พิพากษาที่เป็นกลาง และไม่ลำเอียงเท่านั้นที่เชื่อถือได้ สำหรับในการพิจารณาคดีให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะคอยทบทวนวิธีการที่ตำรวจหรืออัยการสืบเสาะมา หรือที่ศาลสืบเสาะเองว่าได้มาโดยเป็นธรรมหรือไม่ ซึ่งศาลจะแสดงถึงข้อผิดพลาดเหล่านี้ให้แก่ประชาชนรับรู้

8. แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

8.1 แนวคิดทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theories)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ มองกฎหมายอาญาและสังคม ว่ามีลักษณะ 3 ประการ คือ ประการแรก มนุษย์แสวงหาความพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ประการที่สอง สังคมควรมีการดำเนินการตามหลักประโยชน์สูงสุดเพื่อมวลสมาชิกสูงสุด และประการสุดท้ายในกฎหมายอาญา การพิจารณาถึงความร้ายแรงของความผิดแต่ละฐาน ควรพิจารณาจากความเสียหายซึ่งกระทบต่อสังคม⁴⁷ รากฐานของแนวความคิดตามทฤษฎีอรรถประโยชน์เชื่อว่าเริ่มจากคำกล่าวของ Thomas Hobbes ที่ว่า “การแก้แค้นหรือลงโทษบุคคลไม่ควรพิจารณาถึงความร้ายแรงอันเกิดจากความนำตำหนิของผู้นั้นในอดีต แต่ควรพิจารณาถึงผลดีที่สุดที่ตามมาจากการลงโทษ ดังนั้นการลงโทษจะกระทำได้เฉพาะแต่ในกรณีที่จะแก้ไขผู้กระทำผิดหรือตัดเดือนมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยง อย่างผู้กระทำผิด”⁴⁸ แนวคิดของการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์มีการพัฒนาเรื่อยมาโดยการลงโทษที่ดีจะต้องประกอบด้วยหลักการดังนี้⁴⁹

1. การลงโทษผู้กระทำความผิด มิได้มุ่งถึงการลงโทษสิ่งผิดที่ผู้นั้นกระทำมาแล้วในอดีตแต่เป็นการลงโทษเพื่อป้องกันการที่ผู้นั้น หรือบุคคลอื่นในสังคมจะกระทำผิดขึ้นมาใหม่
2. การลงโทษจะมีความชอบธรรมถ้าได้ลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำผิดที่จะเกิดในอนาคต

⁴⁷ Graeme Newman. The Punishment Response, (Philadelphia:J.B.Lippincoly Company,1978),p.163

⁴⁸ ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. หน้า 26.

⁴⁹ Sir Walter Moberly, The Ethics of Punishment, pp.44-52 อ้างถึงในณรงค์ ใจหาญ. หน้า 27.

3. การลงโทษที่จะมีผลเป็นการป้องกันคือเพื่อเตือนให้ผู้กระทำหรือผู้อื่นตระหนักถึงผลการฝ่าฝืนกฎหมายผู้บัญญัติกฎหมายจะต้องคำนึงถึงผลของวิธีการลงโทษว่าจะต้องสามารถป้องกันการกระทำผิดที่มีลักษณะทั่วไปด้วยมิใช่แต่เพียงยับยั้งผู้กระทำผิดเท่านั้น

4. การลงโทษจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ผู้กระทำผิดจะได้รับ ดังนั้นผู้กระทำผิดจะต้องได้รับการเยียวยารักษาเพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถอยู่ในสังคมได้

5. ระบบของการลงโทษจึงมิใช่การลงโทษที่รุนแรงดังเช่นในอดีตหากแต่เป็นวิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของความมีมนุษยธรรม

โดยทฤษฎีดังกล่าว ร.ศ.ณรงค์ ใจหาญ ได้สรุปผลดีของการลงโทษตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ไว้ดังนี้⁵⁰

1) การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง มิให้บุคคลกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต การลงโทษลักษณะนี้มีผลต่อผู้กระทำผิดและต่อประชาชนทั่วไปที่คิดจะกระทำผิด โทษต้องมีความรุนแรง และกระบวนการพิจารณาต้องรวดเร็ว

2) การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิด เป็นการมุ่งโดยตรงต่อผู้กระทำผิด โดยมีเป้าหมายที่จะใช้การลงโทษเป็นวิธีการเปลี่ยน แก้ไข หรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำผิดให้กลับมามีการปฏิบัติตัวตามกฎหมายตลอดจนยับยั้งตนเองมิให้คิดหรือกระทำการอันเป็นความผิดอีกต่อไปซึ่งจะแตกต่างจากการลงโทษแบบข่มขู่ที่ใช้ความรุนแรงของโทษให้ผู้กระทำผิดเข็ดหลาบ ซึ่งการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูจิตใจเป็นรายบุคคลและมุ่งเน้นการรักษาบำบัดจึงอาจจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิด

3) เพื่อตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำผิด การลงโทษเพื่อตัดโอกาสนี้มุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้นจะต้องเป็นวิธีที่ทำให้ผู้นั้นหมดโอกาสที่จะกระทำผิดตลอดไป

จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้น วิธีการเพื่อความปลอดภัย ถือได้ว่าเป็นวิธีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูตัวบุคคลผู้กระทำผิดเป็นสำคัญแต่ทั้งนี้ขณะเดียวกันก็เป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกลับมากระทำผิดซ้ำอีกถึงแม้จะเป็นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับเข้ามาใช้ชีวิตในสังคมได้

8.2 แนวคิดทฤษฎีป้องกันสังคม (Social Defence Theory)

ทฤษฎีป้องกันสังคม⁵¹ อธิบายว่า กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม ทฤษฎีนี้เป็นที่รู้จักในประเทศที่อยู่สกุลกฎหมายเอง โกล –อเมริกัน

⁵⁰ ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย. หน้า 29-35.

⁵¹ Marc Ancel. (1957). Social defence. P.44-70 อ้างใน แคทลียา วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา : ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. หน้า 7 - 11.

(Anglo-American) แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) สืบเนื่องมาจากแนวคิดเดิมของสำนักคลาสสิก ที่ได้ยึดหลักเรื่องความรับผิดชอบของบุคคล ได้ขยายไปสู่ความรับผิดชอบอันจำกัด (Diminished Responsibility) ทำให้บุคคลบางประเภท เช่น บุคคลวิกลจริต ไม่ต้องรับโทษทางอาญาซึ่งก่อให้เกิดผลคือสังคมไม่อาจป้องกันอันตรายจากบุคคลที่มีลักษณะอันตรายเช่นนี้ได้ จึงได้พัฒนามาสู่ระบบความเป็นอันตรายของผู้กระทำผิดซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการป้องกัน (Prevention Measure) โดยมีลักษณะแตกต่างจากโทษ แนวคิดของทฤษฎีป้องกันสังคมสรุปได้คือ

1. แนวคิดนี้ถือว่าการจัดการกับอาชญากรรมเพื่อป้องกันสังคมมากกว่าที่จะลงโทษผู้กระทำผิด
2. จุดประสงค์ของทฤษฎีเพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมโดยใช้มาตรการเป็นกลาง นอกเหนือจากการลงโทษคือ การกักตัวออกจากสังคม หรือ การให้การเยียวยา
3. นโยบายทางอาญาของทฤษฎีนี้เพื่อป้องกันส่วนบุคคลมากกว่าที่จะป้องกันอาชญากรรม คือมุ่งให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่สังคมได้
4. การนำบุคคลกลับเข้าสู่สังคมใหม่จะต้องประกอบด้วยความคิดเรื่องมนุษยนิยมของกฎหมายอาญาด้วย คือ การสร้างความมั่นใจของตนเองและความรับผิดชอบของบุคคลอีกทั้งการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์คืนมาด้วย
5. การนำบุคคลกลับเข้าสู่สังคมจะต้องมีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติ โดยมีพื้นฐานในความเข้าใจของอาชญากรรมและบุคลิกภาพของผู้กระทำผิด

อิทธิพลของทฤษฎีป้องกันสังคมได้แทรกซึมเข้าไปในระบบกฎหมายของประเทศต่างๆ มากมาย ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 แม้ว่าทฤษฎีป้องกันสังคมจะยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่มายมายหลายประการ แต่ก็ได้รับการยอมรับจากประเทศต่างๆ ในระดับหนึ่งในการนำไปใช้ ทฤษฎีป้องกันสังคมที่มีใช้อยู่ในกฎหมายของประเทศต่างๆ นั้น แยกออกเป็น 2 ระบบหลัก คือ ระบบซีวิล ลอว์ (Civil Law) และระบบคอมมอน ลอว์ (Common Law)

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีป้องกันสังคมได้นำเอากฎหมายอาญาไปใช้ในการป้องกันสังคมโดยทฤษฎีนี้มุ่งเน้นมาตรการก่อนการกระทำความผิดเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมซึ่งทฤษฎีป้องกันสังคมนี้คำนึงถึงบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุของอาชญากรรม

8.3 แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อย

การรักษาความสงบเรียบร้อยจัดได้ว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่งภารกิจหนึ่งของรัฐ อย่างไรก็ตาม แม้การรักษาความสงบเรียบร้อยของรัฐในทุกรัฐจะมีเป้าหมายที่ตรงกัน คือ การทำ

ให้เกิดความสงบและสันติสุขของรัฐ แต่โดยที่ประเทศต่างๆ มีประวัติความเป็นมาของคนในชาติที่แตกต่างกัน ความผูกพันของสมาชิกของสังคมประเทศต่างๆ จึงผิดแผกแตกต่างกันไปด้วย ข้อนี้ส่งผลต่อแนวคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมที่เดียว ดังนั้น แนวคิดว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศตะวันตกจึงสามารถแบ่งได้เป็น 2 แนว คือ⁵²

1. แนวคิดประชาชนเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย เป็นรูปแบบที่ประชาชนไม่ไว้วางใจรัฐ กล่าวคือ ประชาชนมีความคิดในเรื่องเสรีภาพสูงมากจนถึงขั้นปฏิเสธอำนาจรัฐ โดยแนวคิดนี้เป็นของประเทศอังกฤษซึ่งได้มีการสถาปนาอำนาจรัฐสภาขึ้นมาคานอำนาจกษัตริย์ในที่สุดอำนาจรัฐสภาได้ริยการยอมรับให้เป็นอำนาจสูงสุดและประเทศอังกฤษได้สถาปนาระบบตำรวจขึ้นมาทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในรัฐ ปรากฏว่าได้รับการต่อต้านจากประชาชนอย่างรุนแรงแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของประชาชนต่ออำนาจรัฐ

ด้วยเหตุดังกล่าวส่งผลให้ประเทศที่มีแนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยประชาชนรูปแบบในการดำเนินคดีอาญาจะเป็น “การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน” (Popular Prosecution) ตัวอย่างเช่น ประเทศอังกฤษ ประชาชนทุกคนมีสิทธิหรือมีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นผู้ที่ถูกประทุษร้ายโดยตรง รูปแบบการดำเนินคดีอาญาในประเทศอังกฤษ จึงมีลักษณะเป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ความทำนองเดียวกับคดีแพ่ง การใช้ระบบลูกขุน (Jury) ในการชี้ขาดความผิดของจำเลยในคดีอาญาก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเช่นเดียวกัน⁵³ ดังนั้น การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลประเทศอังกฤษจึงมีลักษณะทำนองเดียวกันกับการดำเนินคดีแพ่ง กล่าวคือ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องมีฐานะเท่าเทียมกัน ส่วนศาลซึ่งถือว่าเป็นคนกลางหรือเรียกว่าฝ่ายที่สาม ซึ่งมีหน้าที่ชี้ขาดต้องวางเฉย (Passive) ศาลมีบทบาทสำคัญคือวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐานเพื่อมิให้มีการเอาเปรียบกันและกันในการต่อสู้คดี ฉะนั้นในประเทศอังกฤษการฟ้องคดีอาญา คือ การกล่าวอ้างของโจทก์ว่าจำเลยกระทำความผิด และเมื่อศาลต้องวางเฉยตามลักษณะเฉพาะของอังกฤษ โจทก์จึงมีหน้าที่นำสืบ (Burden of proof) ให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามที่กล่าวอ้าง

2. แนวคิดที่รัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย เป็นแนวคิดดั้งเดิมของประเทศในแถบภาคพื้นยุโรปที่ไม่เปลี่ยนแปลงแม้ว่าประเทศในภาคพื้นยุโรปจะได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากระบบกษัตริย์ที่มีอำนาจสิทธิ์ขาดมาเป็นระบอบกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ หรือ

⁵² คณิต ฒ นคร. (2539). “วิธีพิจารณาความอาญาไทย: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน”. วารสารอัยการ , 19,215 (มกราคม) หน้า 9-24.

⁵³ คณิต ฒ นคร. (2539). “วิธีพิจารณาความอาญาไทย: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน”. วารสารอัยการ , 19,215 (มกราคม) หน้า 9-24.

เปลี่ยนรูปแบบจากราชอาณาจักรมาเป็นสาธารณรัฐ ในประเทศที่มีแนวคิดว่ามีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยนั้นรูปแบบการดำเนินคดีอาญาจะเป็น “การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” (Public Prosecution) การดำเนินคดีอาญาในประเทศภาคพื้นยุโรปจึงไม่มีลักษณะของการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่าย หากแต่ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นศาล อัยการ ทนายความ ต่างก็มีหน้าที่ในการค้นหาความจริงในคดีอาญาทั้งสิ้น และการค้นหาความจริงจะไม่ถูกจำกัดอยู่ด้วยรูปแบบพิธี การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐนั้น รัฐมีสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาอันด้วยความยุติธรรม ดังนั้นประเทศในภาคพื้นยุโรปอัยการและตำรวจมีความเป็นภาวะวิสัย (objective) กล่าวคือ อัยการและตำรวจมีหน้าที่ค้นหาความจริงโดยไม่ผูกมัดกับคำร้องขอของผู้ใดทั้งสิ้น โดยเฉพาะในเยอรมันมีการกล่าวกันว่า “อัยการเยอรมันเป็นเจ้าหน้าที่ยุติธรรมที่มีความเป็นภาวะวิสัยที่สุดในโลก” ศาลเองก็มีหน้าที่ในการค้นหาความจริงจนเป็นที่พอใจ การดำเนินคดีอาญาในประเทศภาคพื้นยุโรปจึงไม่มีเรื่องหน้าที่นำสืบดังเช่นการดำเนินคดีโดยประชาชน เพราะการดำเนินคดีอาญาของประเทศในภาคพื้นยุโรปไม่มีการต่อสู้และไม่มีคู่ความ

8.4 แนวคิดเรื่องไม่มีความชั่วไม่มีโทษ (Nulla poena sine culpa)

แนวคิดนี้ถือเป็นหลักพื้นฐานในการบังคับใช้กฎหมายอาญากับบุคคลผู้กระทำความผิด กล่าวคือ โทษนั้นมีไว้ใช้สำหรับการกระทำที่มีความชั่วเท่านั้น เพราะความชั่วเป็นพื้นฐานของการถูกลงโทษ ดังนั้น หากการกระทำใดปราศจากความชั่วก็ไม่อาจลงโทษได้ แต่เรายังสามารถป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ด้วยมาตรการทางอาญาอื่นที่มีได้นำเอาความชั่วมาเป็นเงื่อนไข ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงควรถูกนำมาใช้ด้วยเหตุผลนี้เช่นเดียวกัน วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อลงโทษความชั่วของคน แต่เป็นมาตรการป้องกันสังคมที่มีขึ้นเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดในภายภาคหน้า หรือเป็นวิธีการเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการทำความผิดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้กระทำ ดังนั้นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงสามารถนำมาใช้ควบคู่กับการลงโทษได้เลย เพราะสัดส่วนในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นขึ้นอยู่กับสภาพอันตรายที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตมิได้ขึ้นอยู่กับความชั่ว ในขณะที่การลงโทษนั้นจะต้องมีความชั่วเป็นพื้นฐานจึงจะกระทำได้นั้นเอง⁵⁴

8.5 หลักความพอสมควรแก่เหตุ (Principle of proportionality)

หลักความพอสมควรแก่เหตุเป็นหลักพื้นฐานสำหรับศาลในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเพราะวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภทไม่มีกำหนดระยะเวลาใช้บังคับ ฉะนั้นศาลต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วน และหลักความพอสมควรแก่เหตุนี้ยังเป็นหลักสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ

⁵⁴ คณิต ฒ นคร .กฎหมายอาญาภาคทั่วไป .หน้า 39.

การใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงาน กล่าวคือ การใช้อำนาจรัฐนั้นต้องใช้ให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งเรื่องเป็นกรณีแต่ละกรณีไป⁵⁵

การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เป็นข้อเท็จจริงที่ทุกคนยอมรับ และสังคมที่มนุษย์ประสงค์ที่จะอยู่ ก็ต้องเป็นสังคมที่ดีมีแต่ความสุข ปราศจากภัยอันตรายต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้วการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมนั้น ยิ่งสังคมใหญ่มากเท่าใดจำนวนประชากรที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้นก็ยิ่งมากขึ้นตามลำดับเช่นกัน และที่ใดมีสังคมที่นั้นก็คงหลีกเลี่ยงไม่ได้กับปัญหาทางอาชญากรรม⁵⁶ ที่ก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือเสียหาย ต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคล โดยปัญหาการเกิดอาชญากรรมนั้นเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการ เช่น เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ความยากจนของประชาชน ปัญหาจากสังคมสภาพแวดล้อมไม่ดี ปัญหาจากตัวบุคคล เช่นสภาพทางจิตที่ผิดปกติ หรือความเครียด หรือ ความประพฤตินี้ไม่เหมาะสม หรือ จากการจัดผลประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้เป็นที่ตระหนักว่านับวันก็แต่จะมีมากขึ้นและรัฐจะทำการแก้ไขโดยมุ่งเน้นแต่การปราบปรามอย่างเดียวคงไม่ได้ เนื่องจากการปราบปรามจะทำได้เมื่อเกิดการกระทำความผิดเท่านั้น อีกทั้งการก่ออาชญากรรมหลายครั้งที่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ดังนั้นการควบคุมปัญหาอาชญากรรมจึงไม่ใช่อยู่ที่การใช้กำลังบังคับเพื่อปราบปราม เพราะมาตรการแห่งการปราบปรามจะมุ่งเน้นแต่การลงโทษ ที่มีวัตถุประสงค์หลัก คือต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้สำนึกและเข็ดหลาบต่อการกระทำนั้น โดยโทษที่ลงจะมีลักษณะเป็นการกระทำต่อตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเป็นการแสดงให้ผู้กระทำความผิดสำนึกว่าหาตนได้ทำความผิดแก่ผู้อื่นแล้วตนจะรับความเดือดร้อนเสียหายอย่างไรเพื่อเป็นการทดแทนความผิดที่ตนได้ก่อขึ้นโดยมาตรการนี้จะมุ่งผลต่อการทดแทนความเสียหายที่เกิดเป็นหลัก และบังคับใช้ได้เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเท่านั้น ซึ่งรัฐได้ตระหนักดีว่าการมุ่งแต่จะใช้มาตรการปราบปรามอย่างเดียวเท่านั้นคงไม่อาจที่จะลดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากการเยียวยาความเสียหายเมื่อปลายเหตุในการนี้หากจะให้ให้มีผลต่อการลดปัญหาอาชญากรรมได้จริงแล้ว รัฐต้องมีมาตรการในการเยียวยาปัญหาของการก่ออาชญากรรมหรือมีวิธีการเพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยมาตรการป้องกันนี้รัฐได้กำหนดขึ้น เรียกว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย

⁵⁵ คณิต ฒ นคร กฎหมายอาญาภาคทั่วไป .หน้า 415.

⁵⁶ อาชญากรรม หมายถึง การกระทำใดๆที่ถือว่าเป็นความผิดทางอาญา ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นไม่ว่าเป็นความเสียหาย ต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ซึ่งการกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมนั้น ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อสังคม เนื่องจากเป็นเหตุที่ทำให้ผู้อยู่ในสังคมนั้นปราศจากความสุข มีความรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน ทั้งของตนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

8.6 แนวคิดหลักการคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล (Principle of Individualization of punishment)

แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์แต่ละคนจะกระทำความผิดย่อมมาจากบุคลิก ลักษณะอุปนิสัยของผู้กระทำผิด ก่อปรด้วยพฤติกรรมภายนอก ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกระทำผิด โดยพฤติกรรมภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมจะเข้ามาเป็นตัวกระตุ้นการตัดสินใจกระทำผิดไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความคิดที่จะกระทำความผิดอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม ฉะนั้น แบบแห่งความประพฤติของบุคคลย่อมมีลักษณะแตกต่างกันไปซึ่งอาจเข้ากันได้กับสังคมหรืออาจเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม นักจิตวิทยาเชื่อว่า⁵⁷ ลักษณะความประพฤติอันเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมมีปรากฏอยู่ในตัวของบุคคลทุกคนซึ่งหมายความว่า บุคคลทุกคนมีความเอนเอียงไปในทางประกอบอาชญากรรม (Tendency toward crime) ด้วยกันทั้งสิ้น สิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลให้กระทำความผิด ดังนั้น การตัดสินใจของบุคคลเพื่อกระทำความผิดขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางจิตใจและสภาพแวดล้อมที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ก็จะต้องคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานของบุคคลแต่ละคนเพราะปัจจัยในการกระทำความผิดนั้นอาจเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นการลงโทษหรือการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะต้องพิจารณารายละเอียดของผู้กระทำความผิดเฉพาะรายบุคคลเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้ามาสู่สังคมได้

9. ข้อแตกต่างกันระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยกับโทษ

จากความหมาย แนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างวิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษได้ดังนี้

9.1 ข้อแตกต่างในทางทฤษฎี

1. โทษเป็นลักษณะของการกระทำโดยฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมาย ลักษณะของการลงโทษจึงมุ่งหมายทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยาก

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีความมุ่งหมายเพียงเพื่อป้องกันสังคม (defense social) โดยไม่มีลักษณะที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับความทุกข์ยากลำบากเช่นเดียวกับโทษ

⁵⁷ ชาย เสวีกุล. (2517). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. หน้า 204.

2. การลงโทษนั้นคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำความผิด

วิธีการเพื่อความปลอดภัยคำนึงถึงลักษณะหรือสภาพของบุคคลหรือสิ่งที่เรียกว่าสภาพที่เป็นอันตราย โดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบทางอาญาของผู้กระทำความผิด

3. โทษมีวัตถุประสงค์คือการแก้แค้นทดแทน โทษจึงมีลักษณะในการลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความเลวร้ายแห่งความผิด หรือมองย้อนไปหาอดีต การที่ศาลลงโทษหนักเบาประการใดต้องมองย้อนไปในอดีต ดูการกระทำ ผลการกระทำ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายความเสียหาย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ได้กำหนดตามความหนักเบาแห่งความผิด แต่ขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นอันตรายของผู้กระทำความผิด คือ เป็นการมองไปข้างหน้าหาอนาคต การที่จะใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างไร เพียงใด ต้องคำนึงถึงกาลข้างหน้า เพื่อความปลอดภัยของชุมชน

4. การลงโทษมีลักษณะของการจงใจให้ผู้กระทำได้รับผลร้าย ดังนั้น การลงโทษย่อมจงใจให้ผู้ถูกลงโทษเสียเกียรติ ลำบากทางกายและทรัพย์สิน แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ไม่ได้เป็นไปในทางเช่นนี้

9.2 ข้อแตกต่างในทางวัตถุประสงค์

โทษนั้นมีลักษณะเพื่อเป็นการตอบแทนต่อการกระทำความผิด (expiation) โดยมีลักษณะของการป้องกัน ปรามปราม ช่มชู้ และแสดงให้คนในชุมชนเห็นว่า ชุมชนนั้นไม่ยอมให้มีการกระทำความผิดขึ้น ซึ่งถือว่าการป้องกันมิให้มีคนกล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต โดยการป้องกันเฉพาะบุคคล ได้แก่ การตัดไม้ให้มีโอกาสกระทำความผิดอีก การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มีวัตถุประสงค์เพ่งเล็งถึงการป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นในอนาคตโดยการป้องกันเฉพาะบุคคล (Special prevention) เพียงประการเดียว

จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มีลักษณะที่คล้ายกัน กล่าวคือ มีการป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นในอนาคตโดยการป้องกันเฉพาะบุคคล (special prevention) เช่นเดียวกัน แต่ความประสงค์ของการลงโทษซึ่งเพ่งเล็งถึงการป้องกันมิให้เกิดความผิดในอนาคตโดยการป้องกันเฉพาะบุคคล โดยมีมุ่งประสงค์เพื่อตอบแทนความผิดขึ้นและเพื่อป้องปราม ช่มชู้ด้วย เช่น ประหารชีวิต จำคุก นั้น ก็เพื่อตอบแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้นและเพื่อป้องปราม ช่มชู้ การที่จะพิจารณาลงโทษประหารชีวิตหรือให้จำคุกเป็นเวลานานเท่าใดนั้นต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิดและสัดส่วนของการกระทำความผิดด้วย สำหรับการปรับปรุงแก้ไขซึ่งบางประเทศนำไปใช้นั้นก็ใช้ควบคู่กับการลงโทษและเพื่อป้องปรามช่มชู้⁵⁸ เช่น ระหว่างการลงโทษจำคุก ก็มีการให้การฟื้นฟูปรับปรุงแก้ไขไปด้วย ซึ่งความประสงค์เพื่อตอบแทนความผิดและเพื่อป้องปรามช่มชู้ไม่มีอยู่เลยในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

⁵⁸ อุททิศ แสนโกศิก. (2513). “วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.” บทบั้นคดี, 27. หน้า 288.

9.3 ข้อแตกต่างในการปฏิบัติ

1. การกระทำที่ต้องถูกลงโทษต้องมีกฎหมายในขณะที่กระทำความผิดบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2)

วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่จำเป็นว่าขณะที่มีพฤติการณ์เกิดขึ้นจะมีกฎหมายกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้หรือไม่ แต่ถ้าหากในเวลาที่เราศาลมีคำพิพากษาได้มีวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้ว ศาลก็สามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภยนั้นได้ ถึงแม้ว่าขณะที่มีพฤติการณ์เกิดขึ้น ไม่มีกฎหมายกำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภยนั้นไว้ กล่าวคือ หลักที่ว่า กฎหมายไม่มีผลย้อนหลังไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภย (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 12)

2. โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดต้องเป็น โทษที่กฎหมายในขณะที่กระทำความผิดกำหนดไว้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติในภายหลังลงโทษเบากว่า (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 และ 3)

วิธีการเพื่อความปลอดภยต้องใช้บังคับตามที่บัญญัติในขณะที่พิพากษา (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 12)

3. หลักเรื่องการไม่ลงโทษความผิดซ้อน ไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภย

4. โทษนั้นเมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่วิธีการเพื่อความปลอดภยนั้นเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพที่เป็นอันตรายของผู้ถูกบังคับใช้

5. ไม่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อเอาไปบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภย

6. นิรโทษกรรมมักไม่ใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภย

7. การลงโทษจะทำได้ต่อเมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ก่อนที่ผู้ใดจะได้กระทำความผิดขึ้น แม้จะมีพฤติการณ์ที่น่ากลัวอันตรายแสดงว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดขึ้นก็ดี ยังไม่มีทางที่จะลงโทษผู้นั้นได้ วิธีการเพื่อความปลอดภยอาจนำมาใช้บังคับในกรณีเช่นนี้ได้

8. โทษนั้นต้องให้ศาลเป็นผู้กำหนด

วิธีการเพื่อความปลอดภยกฎหมายอาจให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภยบางชนิดได้

10. ข้อที่คล้ายคลึงกันของโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภย

จากศึกษาความหมาย และวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภยและโทษดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากจะพบความแตกต่างดังหัวข้อที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยยังพบว่าวิธีการเพื่อความปลอดภยและโทษยังมีข้อที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยต่างก็เป็นสภาพบังคับ (sanction) ที่รัฐกระทำต่อบุคคล
2. โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 และ 12)
3. โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยต่างก็ให้ผู้ถูกบังคับใช้ได้รับผลของกฎหมายซึ่งบัญญัติภายหลังที่เป็นคุณ

11. ประโยชน์ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเปรียบเทียบกับโทษ

จากศึกษาความหมาย และวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากหน่วยงานของรัฐสามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัย และโทษมาบังคับใช้ควบคู่กันตามหลักความสมควรแก่เหตุย่อมเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำความผิดเองและหน่วยงานของรัฐ และจากการศึกษาสามารถสรุปเปรียบเทียบความแตกต่างของประโยชน์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัยและโทษได้ดังนี้

1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีประโยชน์ในการไม่ให้ผู้กระทำความผิดติดนิสัยกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ทั้งเป็นการแยกผู้กระทำความผิดติดนิสัยออกจากผู้กระทำผิดอื่น อันเป็นการป้องกันการแพร่รังษัยอาชญากรรมแก่ผู้ต้องโทษอื่นที่ไม่มีนิสัยเป็นอาชญากรให้กลับตัวเป็นคนดีได้
2. วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีแนวคิดว่าจะศึกษาผู้กระทำความผิดทุกคนเป็นรายบุคคลเพื่อจะได้เป็นแนวทางแก้ไขให้พวกเขาสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของแต่ละคนแทนการจำขังก่อนตัดสิน
3. ผู้กระทำความผิดพ้นจากการที่จะต้องมีประสบการณ์และประวัติในการถูกจำคุกและการถูกตัดขาดออกจากชุมชน ยิ่งกว่านั้น พวกเขาไม่ถูกตราหน้าจากครอบครัว เพื่อน และนายจ้าง
4. วิธีการเพื่อความปลอดภัยประหยัดกว่าการจำคุก เนื่องจากผู้กระทำความผิดยังคงสามารถหาเลี้ยงตัวเองและคนในอุปการะของเขาได้ ยิ่งกว่านั้นผู้กระทำความผิดยังคงเสียภาษี และครอบครัวของเขาไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐ
5. ผู้กระทำความผิดซึ่งอยู่ในชุมชนยังคงประกอบอาชีพ พักอาศัยกับครอบครัว และไม่ได้ติดต่อกันกับวัฒนธรรมที่ต่อต้านสังคมซึ่งมีอยู่ในเรือนจำ ทำให้เกิดความยุ่งยากสับสนในชีวิตของพวกเขา

6. เป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม โดยการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายทำความเสียหายแก่ผู้อื่น เป็นการยับยั้งป้องกันไว้ก่อน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 3

หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยและต่างประเทศ

ในบทนี้จะทำการศึกษาลักษณะทางกฎหมายของประเทศไทย และของต่างประเทศ โดยจะทำการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งประเทศเหล่านี้มีการใช้บังคับมาตรการอื่นๆ นอกจากโทษจำคุกควบคู่กันในการลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมและเป็นการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคม ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนากฎหมายว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทย

1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศไทย

ในอดีตวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายของไทยปรากฏในกฎหมายฉบับต่างๆ หลายฉบับ ดังเช่นในพระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการตรากฎหมายขึ้นเพื่อที่จะป้องกันสังคมจากผู้ที่มีสภาพอันตรายต่อสังคมมิให้กระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมขึ้นซึ่งจัดว่าเป็นลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัย ต่อมาเมื่อมีการร่างประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 จึงได้มีการบัญญัติเรื่องมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้โดยเฉพาะในลักษณะ 1 หมวด 3 ในเรื่องโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1.1 ลักษณะทั่วไปของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

มูลเหตุที่ต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นก็เนื่องจากการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดที่พึงเล็งเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งได้กระทำโดยวิธีลงโทษให้เช็ดหาลาบ หรือหาลาบจำไม่ได้ผลเพียงพอ เป็นต้นว่า การลงโทษมีระยะเวลาจำกัดสั้นเกินไป ไม่ได้ผลในทางดัดนิสัยผู้ต้องโทษ จึงต้องมีการกักกันผู้นั้นต่อไปเป็นระยะเวลาอีกนานพอสมควรเพื่อมีเวลาดัดนิสัยผู้นั้น นอกจากนี้การลงโทษจะทำได้ต่อเมื่อได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ก่อนที่ผู้ใดจะได้กระทำความผิดขึ้นแม้มีพฤติการณ์ที่น่ากลัวอันตรายแสดงว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดขึ้นก็ดี ยังไม่มีทางจะลงโทษผู้นั้นได้ จึงต้องมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยขึ้นเพื่อปฏิบัติต่อผู้นั้นที่น่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ความประสงค์

ของการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีหลายประการ เช่น เพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อคัดนิสัย เพื่อฝึกหัดอาชีพ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ส่วนความประสงค์ของการลงโทษแม้จะเพ็งเล็งถึงการป้องกันมิให้เกิดความผิดขึ้นในอนาคตเช่นเดียวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ตาม แต่มุ่งประสงค์ทดแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้นแล้วนั้นด้วย ซึ่งความประสงค์ในส่วนนี้ไม่มีอยู่เลยในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเพ็งเล็งเฉพาะสภาพในตัวบุคคลที่น่าจะเป็นภัยแก่ผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงจิตใจอันชั่วร้ายของเขา ถึงแม้จะเป็นเด็กหรือคนวิกรจริตก็อาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้⁵⁹

1.2 หลักเกณฑ์การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

1. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หมายความว่า การที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้จะต้องมีกฎหมายให้อำนาจศาลใช้วิธีการดังกล่าวได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12)

2. กฎหมายที่ใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ต้องเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ ขณะที่ศาลพิพากษา (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 12)

3. กรณีภายหลังจากที่กฎหมายบัญญัติยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้ศาลสั่งระงับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเสีย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักกฎหมายอาญา มาตรา 13 ซึ่งบัญญัติว่า "ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสีย เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล เมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ"

จากบทบัญญัติมาตรา 13 ดังกล่าว สามารถสรุปหลักเกณฑ์การสั่งระงับวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ดังนี้

- 1) บุคคลนั้นต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม
- 2) กฎหมายใหม่ยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม
- 3) เมื่อความในข้อ 2 ปรากฏแก่ศาลเอง หรือผู้นั้น หรือผู้แทนโดยชอบธรรมของ ผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาล

- 4) ศาลต้องสั่งระงับการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น

4. กรณีที่กฎหมายในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขจะสั่งให้มีการใช้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

⁵⁹ จิตติ ดิงสภักย์. (2518). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอน 2, พิมพ์ครั้งที่ 4 (พระนคร; แสงทองการพิมพ์) หน้า 1050-1051.

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทำให้ไม่อาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นมาบังคับแก่บุคคลผู้ต้องถูกบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายเดิม หรืออาจนำมาใช้บังคับได้ตามกฎหมายในภายหลังให้เป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า ดังนี้ ศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 14 ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา 14 "ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยอยู่ และได้มีบทบัญญัติของกฎหมาย ที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลง เจื่อนใจที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น ไปซึ่ง เป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับ ได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของ กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาล ของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบัญญัติแห่งกฎหมาย นั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร"

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวสามารถแยกเงื่อนไขการบังคับใช้มาตรา 14 ได้ดังนี้

1) กรณีมีผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่และต่อมาได้มีบทบัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเจื่อนใจที่จะบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปทำให้ไม่อาจบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้ได้แต่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังนั้นเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า

2) หากต่อมากความปรากฏแก่ศาลเอง หรือ ผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือมีผู้แทน โดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลยกเลิกการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องต่อศาลขอรับผลดีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น

3) กรณีศาลเห็นสมควร สั่งยกเลิกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายใหม่ที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องถูกบังคับตามกฎหมาย

5. กรณีกฎหมายอาญาเปลี่ยน โทษมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 15 ซึ่งบัญญัติว่า

"ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มี คำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้นหรือผู้นั้นยัง รับโทษอยู่ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป และ ถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเจื่อนใจ ที่สั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้น หรือนำมาใช้บังคับได้แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตาม

บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงาน อัยการร้องขอต่อศาล ให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการ เพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่ กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร"

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถสรุปหลักเกณฑ์ ได้ดังนี้

1) ถ้าศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกบุคคลนั้นแล้ว ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอให้ศาลสั่งเปลี่ยน (มาตรา 15 วรรคแรก)

2) ถ้าศาลพิพากษาลงโทษผู้นั้นแล้วแต่ยังไม่รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่เมื่อมีกฎหมายออกมาเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 15 วรรคสอง)

(1) ในกรณีตามข้อ 1 ถ้าปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีนั้นได้ เมื่อศาลเห็นเองหรือมีบุคคลตาม มาตรา 13 ร้องขอ ศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสียได้

(2) ในกรณีตามข้อ 1 ถ้าปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่อาจจะนำมาใช้บังคับแก่กรณีบุคคลนั้นได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติภายหลังเป็นคุณแก่บุคคลนั้นยิ่งกว่า เมื่อศาลเห็นเองหรือมีบุคคลตามมาตรา 13 ร้องขอศาลก็อาจใช้ดุลพินิจสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เป็นคุณแก่บุคคลนั้นได้

(3) บุคคลที่อาจร้องขอต่อศาลขอให้ศาลสั่งตาม 1) หรือ 2) คือ บุคคลผู้จะถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติภายหลัง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการ

6. กรณีที่ศาลจะสั่งเพิกถอนและงดใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 16 ซึ่งบัญญัติว่า

"เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงาน อัยการว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราว ตามที่เห็นสมควรก็ได้"

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแยกหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1) ศาลพิจารณาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

2) ความปรากฏแก่ศาลในภายหลังตามคำเสนอของผู้ยื่นเองหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้ยื่น ผู้อนุบาลของผู้ยื่น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3) ศาลมีดุลพินิจสั่งได้ตามที่เห็นสมควร คือ สั่งให้เพิกถอนวิธีการเพื่อความปลอดภัย และสั่งงดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ยื่นไว้ชั่วคราว

1.3 ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 - 50 แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยหาได้มีเฉพาะที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของไทยแต่อย่างเดียวไม่ หากแต่เรายังสามารถพบมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในกฎหมายอื่นๆ อีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 เป็นต้น

สำหรับประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย และวิธีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 นั้น แบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

1.3.1 กักกัน

1) ความหมายของการกักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำผิด เพื่อดัดนิสัยและฝึกหัดอาชีพ⁶⁰

2) วัตถุประสงค์ของการกักกัน

(1) เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิด

(2) เพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำผิดติดนิสัยกลับตัวเป็นคนดี โดยการดัดนิสัย และฝึกหัดอาชีพแก่ผู้ยื่น

อาจกล่าวได้ว่า การกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ประเภทที่ตัดโอกาสบุคคลมิให้ออกไปกระทำผิด โดยการเอาตัวมาควบคุมไว้ที่ศาลกำหนดอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นการป้องกันการกระทำผิดรวมไปถึงการดัดนิสัยให้กลับตัวเป็นคนดี และในกรณีที่บุคคลนั้นกระทำผิด โดยไม่มีอาชีพก็จัดให้มีการฝึกหัดอาชีพให้ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นมีจิตสำนึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงถือเป็นการขัดเกลাজิตใจของผู้กระทำผิดด้วย

⁶⁰ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 40.

3) หลักเกณฑ์ในการกักกัน

มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้”⁶¹

- 1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึง 216
- 2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึง 224
- 3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246
- 4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึง 286
- 5) ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึง 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294
- 6) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึง 299
- 7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320
- 8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน สำหรับการกระทำความผิด ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบแปดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรา

กล่าวโดยสรุป เงื่อนไขที่ศาลจะพิพากษาให้กักกันนั้น ได้แก่

- 1) ผู้นั้นเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้งในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (1) – (8)
- 2) ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ระบุไว้ข้างต้นอีกภายในเวลา 10 ปี นับตั้งแต่ผู้นั้นพ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษ จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน
- 3) ถ้าผู้นั้นกระทำความผิดในขณะที่มีอายุยังไม่เกิน 18 ปี ไม่นำเอาความผิดนั้นมาพิจารณากักกัน

⁶¹ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41.

4) อำนาจการฟ้องคดีขอให้กักกัน

การฟ้องขอให้กักกันได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 43 ความว่า “การฟ้องขอให้กักกัน เป็นอำนาจของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ และขอรวมกันไปในการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องภายหลังก็ได้”⁶²

5) หลักเกณฑ์ที่พนักงานอัยการขอให้กักกัน

(1) ขอให้ศาลพิพากษาให้กักกันรวมไปในการฟ้องคดี อันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน

(2) ฟ้องเป็นคดีให้กักกัน เป็นอีกคดีหนึ่งเป็นอีกคดีหนึ่งซึ่งการฟ้องแบบนี้ต้องทำเป็นคำฟ้องด้วย

6) การคำนวณระยะเวลาที่กักกัน

มาตรา 42 กล่าวไว้ว่า “ในการคำนวณระยะเวลาที่กักกันให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ามีโทษจำคุก หรือกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ก็ให้จำคุก หรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุก หรือพ้นจากการกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน”

7) กรณีขเว้นที่ไม่สามารถกักกัน

(1) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักกันแล้ว แต่ผู้กระทำผิดยังไม่ได้รับการกักกันเลย หากพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยผู้กระทำผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาศรครบถ้วนแล้วถือเป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะทำการกักกันผู้นั้นไม่ได้ หรือหากพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันพ้นโทษ โดยล่วงเลยการลงโทษตามคำพิพากษาก็ถือเป็นอันล่วงเลยการกักกัน และจะทำการกักกันผู้นั้นไม่ได้เช่นเดียวกัน

(2) กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักกันผู้กระทำผิดได้รับการกักกันมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยการหลบหนี ถ้าพ้นกำหนด 3 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยระยะเวลาการกักกัน จะกักกันผู้นั้นอีกไม่ได้

8) สถานที่ที่ใช้ในการกักกัน

การกักกันไม่ใช่โทษ สถานที่กักกันจึงต้องแตกต่างกัน โดยผู้ใดกระทำผิดและได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาก็ต้องรับโทษในเรือนจำ ดังนั้น การกักกันจึงได้กำหนดสถานที่กักกัน โดยให้ควบคุมไว้ในเขตที่กำหนด และเขตที่กำหนดซึ่งใช้เป็นสถานที่กักกันต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 และได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 154/2511⁶³ เรื่อง กำหนดเขต เขตกักกันนครปฐม ลงวันที่ 9

⁶² ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 43.

⁶³ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 85 ตอนที่ 6 (19 มีนาคม 2511), น. 842.

กุมภาพันธ์ 2511 ให้กำหนดเขตกักกันนครปฐม ขึ้นที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม เพื่อดำเนินการควบคุม ดัดนิสัย ศึกษาอบรม และฝึกหัดอาชีพผู้ถูกกักกัน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 643/2512⁶⁴ เรื่อง กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ลงวันที่ 18 กันยายน 2513 ให้กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ขึ้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับเขตกักกันนครปฐม

9) การพักการกักกัน

ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 มาตรา 12 บัญญัติว่า “ผู้ถูกกักกันผู้ใดได้รับการกักกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองในสามของกำหนดการกักกัน ตามหมายศาลถ้าแสดงให้ศาลเห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ผู้ถูกกักกันผู้นั้นอาจได้รับการพักการกักกันตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และได้มีกฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. 2514)⁶⁵ กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการพักการกักกันไว้ใน ข้อ 1, 2, 3 และ 6 ดังนี้

ข้อ 1. มีความว่า “เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการกักกัน มีดังนี้

(1) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เขตกักกัน พนักงานคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำแหน่งแห่งที่ซึ่งที่ได้รับการพักการกักกันเข้าไปอยู่ ตามที่ระบุไว้ในหนังสือสำคัญกรมข้อ 4 และตามระยะเวลาที่กำหนด

(2) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่กระทำความผิดอาญาขึ้นอีก

(3) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะไม่เข้าไปในเขตท้องที่ที่กำหนดไว้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานตาม (1) เป็นครั้งคราวในกรณีจำเป็น

(4) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย

(5) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องประกอบอาชีพที่มีอยู่แล้ว หรือที่ผู้อื่นจัดหาให้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือตามที่พนักงาน เจ้าหน้าที่จัดหาให้

(6) ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องปฏิบัติทางศาสนาที่ตนนับถือตามสมควร”

ข้อ 2. มีความว่า “เงื่อนไขตามข้อ 1 อธิบติจะกำหนดให้ผู้ได้รับการพักการกักกันแต่ละคนปฏิบัติเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมตามลักษณะของบุคคล และพฤติการณ์ และจะแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนเงื่อนไขที่กำหนดนั้นข้อใดข้อหนึ่งเสียก็ได้”

⁶⁴ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 87 ตอนที่ 6 (27 มีนาคม 2513), น. 213.

⁶⁵ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 88 ตอนที่ 139 14 ธันวาคม 2514), น. 811.

ข้อ 3. บัญญัติถึงการพิจารณาอนุมัติว่า “ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการพักการกักกัน ประกอบด้วยประชากรกรรมการ 1 คน แลกรรมการอื่น ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจากราชการมีจำนวนรวมกันอีกไม่น้อยกว่า 3 คน

ผู้ถูกกักกันจะได้รับการพักการกักกัน เมื่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเห็นชอบและอธิบดีอนุมัติ และการประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งการให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก”

ข้อ 6. มีความว่า “ผู้ได้รับการพักการกักกันต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อธิบดีอาจสั่งระงับการพักการกักกัน และแจ้งให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับส่งเขตกักกันได้”

1.3.2 ห้ามเข้าเขตกำหนด

เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเดิมเป็นโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24 บัญญัติว่า “โทษฐานให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนดนั้น ท่านบัญญัติไว้เป็นสองอย่าง คือ⁶⁶

- 1) ห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือจังหวัดที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา
- 2) บังคับให้อยู่แต่ในท้องที่หรือจังหวัดที่ซึ่งเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการได้กำหนดให้อยู่ในสองอย่างนี้ให้ศาลมีอำนาจเลือกใช้ตามสมควรแก่เหตุ”

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับการห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 - 46 แตกต่างกันตรงที่เดิมบัญญัติเป็นโทษ ส่วนในปัจจุบันเป็นเพียงวิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น

1) ความหมายของการห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 44 บัญญัติว่า “ห้ามเข้าเขตกำหนดคือ การห้ามเข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา” ซึ่งการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลมีอำนาจห้ามเข้าเขตกำหนดในคำพิพากษาได้ 2 กรณี คือ⁶⁷

(1) การห้ามเข้าเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการห้ามเข้าเขตไปในท้องที่ เช่น อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

(2) การห้ามเข้าสถานที่ที่กำหนดตามคำพิพากษา เช่น การห้ามเข้าโรงภาพยนตร์ ร้านขายสุรา ดิสโก้เธค เป็นต้น เช่น นาย ก. เป็นคนที่ชอบดื่มสุราแล้วชอบไปเที่ยวดิสโก้เธค ก่อเรื่องทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายผู้ที่เข้าไปเที่ยว เมื่อศาลพิพากษาลงโทษนาย ก. ฐานทำร้าย

⁶⁶ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 24.

⁶⁷ ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2499 มาตรา 44.

ร่างกาย ศาลอาจพิพากษาลงโทษนาย ก.ฐานทำร้ายร่างกาย ศาลอาจพิพากษาห้ามนายก.เข้าไปเที่ยวในดิสโก้เทคเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี ก็ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เข้าไปก่อเหตุร้ายประการอื่นอีก

สรุป ก็คือ ลักษณะการห้ามเข้าเขตกำหนดแบ่งออกเป็นกรห้ามเข้าเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และการห้ามเข้าไปในสถานที่กำหนดในคำพิพากษา

2) วัตถุประสงค์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงในการกระทำผิดในเขตพื้นที่มิให้กระทำผิด หรือก่อเหตุร้ายขึ้นในท้องที่หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง

3) หลักเกณฑ์ของการห้ามเข้าเขตกำหนด

หลักเกณฑ์ในการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 45 ความว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชนไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่า เมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี” เมื่อนำมากล่าวโดยสรุปหลักเกณฑ์การห้ามเข้ากำหนดมีดังนี้

(1) ต้องมีคำพิพากษาและเป็นคำพิพากษาให้ลงโทษในความผิดฐานใด

ฐานหนึ่ง

(2) ศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดก็ต่อเมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อความ

4) อำนาจการฟ้องคดีขอให้ห้ามเข้าเขตกำหนด

การฟ้องขอห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 45 ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าศาลอาจเห็นควรสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดขึ้นมาเองคือ โดยไม่มีใครขอ หรืออาจมีคำขอของโจทก์ในคดีนั้นด้วยก็ได้ และศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดหรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล กล่าวโดยสรุปก็คือ จะขอหรือไม่ขอการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลก็สามารถสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในการห้ามเข้าเขตกำหนดได้ นอกจากนี้การสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดนี้จะต้องปรากฏผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษด้วย และห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่ไม่ได้กล่าวในฟ้อง

5) หลักเกณฑ์การฟ้องคดีขอให้ห้ามเข้าเขตกำหนด

การฟ้องขอห้ามเขตกำหนด พนักงานอัยการจะต้องขอรวมกันไปในการฟ้องคดีอันเป็นมูล จะร้องขอภายหลังอย่างกักกันมิได้ และในกรณีที่มีการเลยกำหนดเวลาลงโทษ

ซึ่งถือเป็นการพ้นโทษตามคำพิพากษา เมื่อจับตัวได้เมื่อใดก็สามารถใช้วิธีนี้ได้เสมอ ไม่มีกำหนดเวลา ล่วงเลยการบังคับคดี

6) การคำนวณระยะเวลาห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น จะห้ามเท่าไรก็ได้ อาจจะ 6 เดือน 1 ปี หรือ 3 ปีก็ได้ อย่างไรก็ตามจะต้องไม่เกิน 5 ปี ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45 บัญญัติว่า “...ศาลอาจสั่งให้คำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี” จะเห็นได้ว่า การนับวันเริ่มห้ามมิให้เข้าเขตกำหนดนั้น ไม่มีปัญหา เพราะการสั่งห้ามจะอยู่ในดุลพินิจศาล โดยศาลอาจสั่งห้ามตั้งแต่วันพ้นโทษ หรือจากวันใดก็จะปรากฏในคำสั่ง และผลบังคับของการห้ามเข้าเขตกำหนดก็ต่อเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว เช่น ให้จำคุก 3 ปี แล้วพ้นโทษก็จะถูกห้ามเข้าเขตกำหนด

7) สถานที่ที่ใช้ในการห้ามเข้าเขตกำหนด

สถานที่ที่ใช้ในการห้ามเข้าเขตกำหนดนั้น ศาลจะเป็นผู้สั่งห้ามเข้าเขตกำหนด และจะต้องสั่งไว้ในคำพิพากษา โดยจะระบุท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน

1.3.3 การเรียกประกันทัณฑ์บน

วิธีการเพื่อความปลอดภัยวิธีนี้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 และ 47 เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 บัญญัติให้การ “เรียกประกันทานบน” เป็นโทษสถานหนึ่ง และมาตรา 30 บัญญัติหลักเกณฑ์ว่า “เมื่อผู้ใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อศาลพิจารณาเห็นเหตุอันสมควรเชื่อว่า ผู้ใดก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเมื่อปรากฏแก่ศาลว่า ผู้ใดเป็นคนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยประการใดก็ดี ศาลมีอำนาจเรียกประกันทานบน หรือเรียกแต่ทานบนให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะประพฤติตนรักษาความสงบเรียบร้อยมิกระทำให้เกิดเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลจะกำหนดให้ไม่เกินกว่า 2 ปี และจำนวนเงินค่าปรับเมื่อทำผิดทานบนนั้นแล้วแต่ศาลจะกำหนดแต่อย่าให้เกินห้าร้อยบาทขึ้นไป

การเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใน ส่วนของการป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น เป็นการป้องกันก่อนการกระทำผิด โดยศาลให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

1) ความหมายของการเรียกประกันทัณฑ์บน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 บัญญัติว่า “ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหาย แก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ในการพิจารณาคดีความผิดใด ไม่ว่าศาลจะลงโทษผู้

ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำความผิดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือ ทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้ศาลมีอำนาจที่จะ สั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือ จะไม่กระทำความผิดดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกัน ด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขัง ผู้นั้นจนกว่า จะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้น เข้าใน เขตกำหนดตาม มาตรา 45 ก็ได้

การกระทำของผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติ ตามมาตรานี้

จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า บุคคลนั้นเพียงน่าจะก่อเหตุร้ายอันเป็น ภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นหรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่ สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ศาลมี อำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าหมื่นบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อ เหตุร้ายหรือจะไม่กระทำความผิดดังกล่าว แล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี และจะสั่ง ให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

1.3.4 การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล เป็นมาตรการอีกวิธีหนึ่งของวิธีการเพื่อ ความปลอดภัยซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48 และ 49 คือ

1) กรณีเกี่ยวกับสภาพแห่งจิตของผู้กระทำผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้อง รับโทษหรือได้รับการลดโทษตาม มาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

2) กรณีผู้เสพสุราเป็นอาจิม หรือผู้เสพยาเสพติดให้โทษ ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 49 กล่าวคือ “ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่า มีความผิดแต่รอการ กำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาล เห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับ การเสพสุราเป็น อาจิม หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษา ว่าบุคคล นั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษ อย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกิน สองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือ วันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรก ไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

วัตถุประสงค์ของสองมาตรานี้ก็เพื่อป้องกันผู้ที่อาจจะกระทำความผิดได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป เนื่องจากสภาพร่างกายป่วยเป็นโรคจิต เสพสุราเป็นอาณิน หรือติดยาเสพติด ให้หายจากสภาพดังกล่าวเพื่อไม่ให้มีโอกาสไปกระทำความผิดได้อีก

1.3.5 การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะการประกอบอาชญากรรมบางอย่างนั้นผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 กล่าวคือ “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต่อไป อาจกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษแล้วก็ได้

ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. กระทำผิดฐานผลิตอาหารปลอม เช่น น้ำปลาปลอม ก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพของประชาชน การกระทำของนาย ก.เป็นความผิดตามกฎหมายอาหาร หากศาลพิพากษาลงโทษ นาย ก.และถ้าศาลเห็นว่าหากนาย ก.พ้นโทษไปแล้ว นาย ก.อาจไปปลอมอาหารอีก ฉะนั้นศาลอาจสั่งไว้ในคำพิพากษา นาย ก. ด้วยว่า ห้ามนาย ก. ประกอบอาชีพผลิตอาหาร มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีก็ได้

1) วัตถุประสงค์

การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง เป็นแนวความคิดที่เป็นการป้องกันสังคม โดยการตัดโอกาสบุคคลบางประเภท ไม่ให้กระทำความผิดจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ

2) หลักเกณฑ์ในการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

1) ในคดีนั้นศาลได้พิพากษาให้ลงโทษ (กรณีรอกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจะใช้วิธีการนี้ไม่ได้)

2) ศาลเห็นว่าผู้ที่ถูกลงโทษนั้นกระทำความผิด โดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือว่าทำผิดเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ เช่น ผู้จัดการโรงแรมกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี ถ้าศาลเห็นว่าที่เขากระทำความผิดนั้น เพราะมีอาชีพเป็นผู้จัดการโรงแรม ถ้าหากจะให้ดำเนินกิจการโรงแรมต่อไป อาจกระทำความผิดฐานค้าประเวณีได้อีก ฯลฯ

3) หากปรากฏพฤติการณ์ต่อศาลดังกล่าวข้างต้น ศาลมีอำนาจสั่งห้ามใน คำพิพากษา 2 ประการ คือ

- (1) สั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น
- (2) สั่งห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพนั้น โดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี นับจากวันพ้นโทษ

2. แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในต่างประเทศ

2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (France)

ประเทศฝรั่งเศสนั้น เป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร มีวิวัฒนาการที่ยาวนานในระบบประมวลกฎหมายเป็นต้นแบบของบางประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายต่อมาด้วย รวมไปถึงประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ที่ร่างขึ้นมาครั้งแรก โดย Monsieur Georges Padoux นักกฎหมายชาวฝรั่งเศส นอกจากนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา คดีอาญา ก็นับว่าเป็นต้นแบบฉบับของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศต่างๆ ในทวีป ยุโรปหลายประเทศ เช่น เยอรมันนี เบลเยียม สวิตเซอร์แลนด์ อิตาลี สเปน กรีซ⁶⁸ เป็นต้น

2.1.1 ทฤษฎีพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรม

จุดมุ่งหมายหลักของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ เพื่อให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข เรียบร้อย และมีความปลอดภัย ทั้งนี้ก็เพื่อคุ้มครองประชาชนในสังคม และในขณะเดียวกันก็เน้นการป้องกันการกระทำความผิดด้วย

สำหรับการดำเนินคดีอาญาของฝรั่งเศสในปัจจุบันนี้มีหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมทั้งหมด 3 หน่วยงาน ทั้งนี้กระบวนการเริ่มต้นจากตำรวจ หรือพนักงานอัยการก็ได้ โดยอัยการเองก็มีหน้าที่ในการรับคำร้องทุกข์ได้เช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากของประเทศไทย ที่การดำเนินคดีอาญาไม่ได้เริ่มต้นจากพนักงานอัยการแต่เริ่มต้นจากพนักงานสอบสวน และนอกจากนั้นอัยการยังมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนอีกด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว อัยการมักจะให้หน้าที่การสอบสวนเป็นของตำรวจ โดยอัยการจะเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุม ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 38⁶⁹ ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า พนักงานตำรวจจะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อเท็จจริง

⁶⁸ เมธาวัต วาตีเจริญ, บทบาทของพนักงานตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา, กรุงเทพฯ. สุตรไพศาล, หน้า 213

⁶⁹ Article 38 Code of Criminal Procedure.

พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคดี เพื่อนำเสนอพนักงานอัยการ หากอัยการเห็นว่าควรดำเนินคดีก็จะจัดทำคำฟ้อง ตั้งข้อหาและยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลตัดสิน

ในกรณีที่ไม่มีความหมายบังคับไว้ว่าจะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน พนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีได้เลย แต่ถ้าเป็นคดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษหนัก หรือ บทลงโทษรุนแรง กฎหมายบัญญัติไว้ว่าต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน พนักงานอัยการจะทำการฟ้องผู้ต้องหาเลยไม่ได้ ต้องส่งสำนวน ไปยังผู้พิพากษาเพื่อทำการไต่สวน ซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาว่าคดีนั้นมีมูลหรือไม่ อย่างไร แล้วจึงส่งกลับมายังพนักงานอัยการต่อไป

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งในทวีปยุโรปที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดในการลงโทษของ Cesare Beccaria นักปรัชญาชาวอิตาลี คือ บุคคลผู้มีอิทธิพลสำคัญในการพัฒนาแนวคิดการลงโทษว่าควรให้มีการลงโทษที่คำนึงถึงมนุษยธรรม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเขาได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยได้ให้หลักในความเสมอภาคของบุคคล และการลงโทษที่ทารุณป่าเถื่อนเป็นการลงโทษที่ผิดหลักมนุษยธรรม เบ็คคาเรียต่อต้านการลงโทษที่รุนแรงเนื่องจากเห็นว่าการลงโทษที่รุนแรงนอกจากจะมีใช้วิธีที่จะยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำความผิดแล้วยังขัดกับความยุติธรรมและลักษณะของสัญญาประชาคม⁷⁰ สำหรับเบ็คคาเรีย การลงโทษจะได้ผลดีต่อเมื่อการลงโทษนั้นได้สัดส่วน สมเหตุสมผล รวดเร็ว และไม่ขัดกับหลักมนุษยธรรม ดังนั้นเหตุผลของการลงโทษจึงเป็นเพียงแต่การป้องกันสังคม และยับยั้งผู้อื่นมิให้ก่ออาชญากรรมเท่านั้น การลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงมีผลปลูกเร้าให้มนุษย์กระทำความผิดอย่างรุนแรงมากกว่าการป้องกัน เนื่องจาก ว่าพวกเขากลัวการถูกลงโทษที่รุนแรง จึงประกอบอาชญากรรมที่รุนแรงขึ้น เพื่อมิให้มีพยานหลักฐานสำหรับการลงโทษความผิดที่เขาเหล่านั้นได้กระทำความ

ประเทศฝรั่งเศสนำแนวความคิดในการลงโทษของ Cesare Beccaria มาบังคับใช้โดยการออกกฎหมายยกเลิกการลงโทษที่มีลักษณะของการทรมานและทารุณโหดร้าย คือ รัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1832 ได้ยกเลิกการลงโทษที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายโดยตรง คือ การล่ามโซ่ การตีตรวน การตัดข้อมือ และได้ยกเลิกการริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นโทษที่ลงควบคู่ไปกับโทษจำคุก ต่อมาได้มีรัฐกฤษฎีกาฉบับที่ 60-529 ลง

Judicial police officers and agents are placed under the supervision of the prosecutor general. He may instruct them to collect any information he considers useful for the proper administration of justice.

⁷⁰ Beccaria, "On Crimes and Punishments" Preface by Robert Badinter, GF - Flammarion, Paris, 1991, p. 28.

วันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1960 ยกเลิกการบังคับให้ทำงานและการเนรเทศ⁷¹ นอกจากนี้ยังมีนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสชื่อ Marc Ancel อดีตผู้พิพากษา ได้เขียน *La théorie de la politique criminelle appelée La Défense sociale nouvelle*) คือ ทฤษฎีป้องกันสังคมยุคใหม่ ซึ่งมีแนวคิดที่ว่า ควรหามาตรการลงโทษอื่นๆ ที่อาจเป็นโทษเสริมขึ้นมาเพื่อทดแทนโทษจำคุก เช่น การให้ทำงานบริการสังคม หรือโทษเสริมอื่นๆ (Les peines Complementaire) ทฤษฎีป้องกันสังคมใหม่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการลงโทษในประเทศฝรั่งเศส การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในกฎหมายฝรั่งเศสในปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาเฉพาะแต่การกระทำความผิดความร้ายแรงของการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ได้พิจารณาถึงตัวผู้กระทำความผิดด้วยว่าเป็นอย่างไร ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-24 บัญญัติว่า “ภายใต้ข้อจำกัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลเป็นผู้ลงโทษอาญาและกำหนดโทษ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดและลักษณะของผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษปรับ จะต้องกำหนดโทษปรับโดยคำนึงถึงรายได้และภาระของผู้กระทำความผิดด้วย”⁷²

โทษทางอาญาสูงสุดในขณะนั้น คือ การประหารชีวิตได้ถูกยกเลิกเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1848 เฉพาะความผิดทางการเมือง และต่อมา ก็ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และหญิงมีครรภ์ และท้ายที่สุดในปี ค.ศ. 1981 ก็ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมด ปัจจุบันนี้ โทษที่สูงที่สุดคือ โทษจำคุกตลอดชีวิต

2.1.2 โทษตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดทางอาญานั้น มีการแบ่งประเภทของโทษไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งตามระดับความรุนแรงของโทษ ซึ่งถ้าทราบลักษณะของความผิดก็จะทราบได้ทันทีว่า การกระทำความผิดนั้นจัดอยู่ในระดับโทษใด และนอกจากนี้ก็ยังจัดเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ของแต่ละระดับโทษเอาไว้ด้วย สามารถแบ่งได้ 3⁷³ กลุ่มดังนี้

- (1) ความผิดที่มีโทษหนัก (Les crimes)
- (2) ความผิดที่มีโทษปานกลาง (Les delit)
- (3) ความผิดลหุโทษ (Les contraventions)

⁷¹ Frederick and Francis DESPORTES GUENHEC THE "NEW CRIMINAL LAW", Volume 1 General Criminal Law, ECONOMICA, Fifth Edition, 1998, p.606.

⁷² ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-5 บัญญัติเรื่องการลงโทษปรับรายวัน (Le jour amende) ไว้ทำนองเดียวกับมาตรา 132-24.

⁷³ Article 111-1 CP.Criminal offences are categorised as according to their seriousness as felonies, misdemeanours or petty offences.

1) ความผิดที่มีโทษหนัก (Les crimes) จำอยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาคดีของศาล La Cour d'assises คือ ศาลที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีที่มีโทษหนัก ปัจจุบันมี 99 แห่ง จะมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จนถึงโทษจำคุกตลอดชีวิต ผู้พิพากษาในคดีที่มีโทษหนักนี้ จะแตกต่างกับคดีที่มีโทษปานกลาง คือ จะมีผู้พิพากษาที่มาพิจารณาคดี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ ผู้พิพากษาอาชีพ 3 คน โดยมี 1 คนเป็นประธาน และอีกกลุ่มหนึ่งคือ คณะ Jury ซึ่งจะไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ จะคล้ายกับผู้พิพากษาสมทบของประเทศไทย มีจำนวน 9 คนในชั้นต้น และ 12 คนในชั้นอุทธรณ์ คดีที่มีโทษหนักนั้น ได้แก่ คดีที่กำหนดระดับโทษ ดังนี้ ⁷⁴

- (1) โทษจำคุกตลอดชีวิต
- (2) โทษจำคุกสามสิบปี
- (3) โทษจำคุกยี่สิบปี
- (4) โทษจำคุกสิบห้าปี

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกำหนดโทษจำคุกนั้น ต่ำสุดอยู่ที่ 15 ปี แต่อย่างไรก็ตามได้มีข้อยกเว้นไว้ในวรรคท้ายว่า ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลลูกขุนว่า แม้เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษแต่เมื่อพิจารณาจากแวดล้อมแห่งคดีแล้ว พฤติกรรมของจำเลยในอดีตที่ผ่านมา ก็อาจลดโทษให้จำคุกได้ ซึ่งกำหนดไว้อย่างต่ำสุด ที่ 10 ปี และการลงโทษในคดีที่มีโทษหนักนั้น จะไม่มีโทษปรับ หรือโทษเสริมใดๆ มาทดแทนโทษจำคุกได้ ⁷⁵จะมีเพียงแต่การลงโทษจำคุกเท่านั้น อาจเพิ่มโทษเสริมอื่นๆ ⁷⁶เข้ามาได้ เช่น โทษปรับ แต่ไม่มีการบัญญัติอย่างชัดเจนว่ากำหนดอัตราโทษปรับเป็นจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะผู้พิพากษา เป็นต้น

ตัวอย่างความผิดประเภทนี้ได้แก่

- (1) ความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต (the life imprisonment.)

⁷⁴ Article 131-1 CP.

The penalties incurred by natural persons for the commission of felonies are:

- 1° criminal imprisonment for life or life criminal detention;
- 2° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of thirty years;
- 3° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of twenty years;
- 4° criminal imprisonment or criminal detention for a maximum of fifteen years.

The minimum period for a fixed term of criminal imprisonment or criminal detention is ten years.

⁷⁵ Article 131-10 CP.

⁷⁶ Article 131-2 CP.

The penalties of criminal imprisonment or criminal detention do not preclude the imposition of a fine and of one or more of the additional penalties set out under article 131-10.

- ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์⁷⁷

- ความผิดฐานจงใจฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตายซึ่งผู้ที่ถูกฆาตกรรมนั้น ต้องเป็นบุคคลที่อ่อนแอกว่าเช่นผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้ที่มีร่างกายพิการ หญิงมีครรภ์ เจ้าหน้าที่งานขณะปฏิบัติหน้าที่⁷⁸ เป็นต้น

(2) ความผิดที่มีโทษจำคุกสามสิบปี

- ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น⁷⁹

(3) ความผิดที่มีโทษจำคุกยี่สิบปี

- ทำร้ายร่างกายผู้เยาว์ซึ่งมีอายุไม่เกิน 15 ปี โดยไม่มีเจตนาให้ถึงแก่

ความตาย⁸⁰

- เป็นผู้ผลิตยาเสพติด ต้องระวางโทษจำคุกยี่สิบปีพร้อมทั้งปรับ 7 ล้าน

ห้าแสนยูโร⁸¹

⁷⁷ Article 211-1 CP.

Genocide occurs where, in the enforcement of a concerted plan aimed at the partial or total destruction of a national, ethnic, racial or religious group, or of a group determined by any other arbitrary criterion, one of the following actions are committed or caused to be committed against members of that group:

- wilful attack on life;
- serious attack on psychological or physical integrity;.....

Genocide is punished by criminal imprisonment for life.

⁷⁸ Article 221-4 CP.

Murder is punished by criminal imprisonment for life where it is committed:

- 1° against a minor under fifteen years of age;
- 2° against a natural or legitimate ascendant or the adoptive father or mother;
- 3° against a person whose particular vulnerability, due to age, sickness or infirmity, or to any

physical or psychological disability or to pregnancy, is apparent or known to the perpetrator;

⁷⁹ Article 221-1 CP.

The wilful causing of the death of another person is murder. It is punished with thirty years' criminal imprisonment.

⁸⁰ Article 222-8 CP.

The offence defined under article 222-7 is punished by twenty years' criminal imprisonment where it is committed:

- 1° against a minor under fifteen years of age;

⁸¹ Article 222-35 CP.

(4) ความผิดที่มีโทษจำคุกสิบห้าปี

- ทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยไม่มีเจตนาให้ถึงแก่ความตาย⁸²

2) คดีที่มีโทษปานกลาง (Les delit) จะอยู่ในเขตอำนาจศาล The Criminal Court คือ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโทษปานกลาง (offenses) คือ คดีที่มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ 2 เดือน 6 เดือน 1 ปี 2 ปี 3 ปี 5 ปี 7 ปี ไปจนถึง 10 ปี⁸³ ผู้พิพากษามีองค์คณะ 3 คน โดยมีประธาน 1 คน⁸⁴ ความผิดระดับโทษปานกลางนี้กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าในความผิดบางฐานอาจลงโทษทั้งจำคุกและทั้งปรับได้

บทลงโทษสูงสุดของคดีที่มีโทษกลาง คือ จำคุก 10 ปี เช่นประทุษร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส มาตรา 222-9 และโทษปรับไม่เกิน 1 แสนห้าหมื่นยูโร หรือ เป็นผู้นำเข้า ส่งออกยาเสพติดมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ 7 ล้านห้าแสนยูโร หรือ โทษจำคุก 3 ปี สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนไม่สามารถทำงานได้ภายใน 8 วัน และโทษจะเพิ่มขึ้นเป็น 5 ปี และปรับไม่เกินเจ็ดหมื่นห้าพันยูโร ถ้าผู้นั้นเป็นผู้เยาว์ที่อายุไม่เกิน 15 ปี โทษจำคุก 2 ปี

สำหรับคดีที่มีโทษปานกลางนี้ นอกจากจะมีโทษจำคุก หรือ โทษปรับแล้ว กฎหมายประเทศฝรั่งเศสยังกำหนดโทษทางเลือกอื่นๆ เข้ามาเสริมด้วย ถ้าเป็นโทษเล็กๆ น้อยๆ อาจใช้โทษเสริมอื่นๆ มาทดแทนการจำคุกได้ ซึ่งจะแตกต่างกับโทษหนักที่ไม่สามารถใช้โทษเสริม

⁸² Article 222-7 CP.

Acts of violence causing an unintended death are punished by fifteen years' criminal imprisonment.

⁸³ Article 131-4 CP

The scale of custodial sentences is as follows:

1° A maximum of ten years;

2° A maximum of seven years;

3° A maximum of five years;

4° A maximum of three years;

5° A maximum of two years;

6° A maximum of one year;

7° A maximum of six months;

8° A maximum of two months.

⁸⁴ Article . 398 CP. The correctional court is composed of a presiding judge and of two other judges.

อื่นๆมาแทนโทษจำคุกได้เลย ทั้งนี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด เพื่อให้กลับตัวเป็นคนดี คืนสู่สังคม อาจใช้มาตรการอื่นๆ เข้ามาเสริมได้ เช่น ให้ทำงานบริการสาธารณะ หรือ โทษเสริมอื่น ได้ๆ เช่นกัน

3) คดีความผิดหลุโทษ หรือ ความผิดที่มีโทษปรับ (Les contraventions) ตามมาตรา 131 -13 ประมวลกฎหมายอาญา อยู่ในอำนาจของศาล Les tribunal de police ไม่มีโทษจำคุก มีแต่โทษปรับ และจำกัดสิทธิบางประการเท่านั้น ซึ่งแต่เดิมมีโทษริบทรัพย์สินด้วย แต่ปัจจุบันได้ถูกยกเลิกไปแล้ว จึงมีแต่โทษปรับ สามารถแบ่งได้ ออกเป็น 5 ระดับ⁸⁵

- (1) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 38 ยูโร
- (2) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 150 ยูโร
- (3) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 450 ยูโร
- (4) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 750 ยูโร
- (5) ความผิดชั้นที่ 1 ปรับไม่เกิน 1,500 ยูโร

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าในความผิดเล็กๆ น้อยๆ หรือความผิดหลุโทษนี้ มักเป็นความผิดที่ฝ่าฝืนกฎต่างๆ เช่น ขับขี่รถจักรยานยนต์โดยไม่สวมหมวกนิรภัย นั่งรถยนต์โดยไม่คาดเข็มขัดนิรภัย หรือฝ่าฝืนกฎจราจร เป็นต้น

4) โทษเสริม : โทษทางเลือก หรือ โทษแทนที่ (Les peines complémentaires : Une peine de substitution)

การลงโทษที่กำหนดในประเภทต่างๆ ที่กล่าวมานั้นล้วนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด เพื่อเป็นการปราบปราม ดัดนิสัยผู้กระทำความผิด ถ้าเป็นโทษจำคุกก็เพื่อลงโทษให้ออกจากสังคมชั่วคราว หรือถ้าเป็นการกระทำอย่างร้ายแรงก็อาจเป็นการจำคุกตลอดชีวิตเพื่อให้สาสมกับการกระทำความผิดนั้น นอกจากการมุ่งหมายจะลงโทษผู้กระทำ

⁸⁵ Article 131-13

Petty offences are offences which by law are punished with a fine not in excess of €3,000.

The amount of a fine is as follows:

1° a maximum of €38 for petty offences of the first class;

2° a maximum of €150 for petty offences of the second class;

3° a maximum of €450 for petty offences of the third class;

4° a maximum of €750 for petty offences of the fourth class;

5° a maximum of €1,500 for petty offences of the fifth class; an amount which may be increased

to €3,000 in the case of a persistent offender where the regulation so provides, except where the law provides that repetition of a petty offence constitutes a misdemeanour.

ความผิดแล้ว ในอีกด้านหนึ่งก็ต้องการที่จะฟื้นฟู เยียวยาผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้นั้นกลับคืนสู่สังคม สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ได้ และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก วิธีที่ป้องกันและแก้ไขนี้ หรือที่เรียกว่า เป็นโทษเสริม หรือ โทษทางเลือกนั้น ก็สามารถนำมาใช้ได้ผลดีแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง และ ต่อสังคม กฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดโทษเสริมหรือมาตรการเสริมไว้ชัดเจน ว่าสามารถกำหนดโทษเสริมไปพร้อมๆ กับการลงโทษหลักได้ โดยแยกประเภทของโทษเสริมตามประเภทของโทษได้ดังนี้ ⁸⁶

(1) คดีที่มีโทษหนัก มีโทษเสริมนอกจากโทษจำคุก คือ การห้ามกระทำการบางอย่าง หรือ การถอนสิทธิต่างๆ หรือ ปิดสถานประกอบการ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วผู้กระทำความผิดมักเป็นการกระทำความผิดอาญาที่ค่อนข้างรุนแรง ศาลมักจะพิพากษาให้จำคุกหรือ ทั้งจำคุกและทั้งปรับ และยังรวมไปถึงโทษเสริมต่างๆ นั้นเข้ามาพร้อมด้วย โดยไม่มีโทษแทนที่เหมือนกับคดีที่มีความผิดเล็กน้อย

(2) คดีที่มีโทษปานกลาง มีการกำหนดไว้ว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดประเภทโทษที่มีความผิดปานกลางนั้น ได้แก่ ⁸⁷

(2.1) โทษจำคุก (L'emprisonnement)

(2.2) โทษปรับ (L'amende)

ก. โทษปรับรายวัน (Le jour-amende)

ข. โทษการทำงานบริการสาธารณะ (Le travail d'intérêt général)

ค. โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-6

ง. โทษเสริมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 131-10

จะเห็นได้ว่า โทษสำหรับความผิดประเภทนี้จะมีโทษหลักที่เป็นโทษดั้งเดิมอยู่สองประเภทคือ โทษจำคุกและโทษปรับตาม (2.1) และ (2.2) ส่วนโทษตาม (2.3) (2.4)

⁸⁶ Article 131-10 CP.

⁸⁷ Article 131-3 CP.

The penalties incurred by natural persons for the commission of misdemeanours are:

1° imprisonment;

2° a fine;

3° a day-fine;

4° a citizenship course;

5° community service;

6° penalties entailing a forfeiture or restriction of rights, set out under article 131-6;

7° the additional penalties set out under article 131-10.

และ (2.5) นั้นเป็นโทษซึ่งในกฎหมายฝรั่งเศสเรียกว่า “โทษทางเลือก” (Les peines alternatives) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “โทษแทนที่” (Les peines de substitution) และโทษลำดับสุดท้ายที่กำหนดไว้ในมาตรา 131-3 คือ โทษเสริม (Les peines complémentaires)

สำหรับโทษปรับรายวัน⁸⁸ นั้น เป็นโทษทางเลือกที่สามารถบังคับได้ หากว่าใช้โทษทางเลือกแล้ว จะไม่สามารถลงโทษหลักได้

โทษปรับรายวัน⁸⁸ หรือ Le jour-amende ตามกฎหมายกำหนดไว้ว่า ผู้พิพากษาสามารถกำหนดให้มีการปรับรายวันได้ โดยจะปรับได้ไม่เกิน 1,000 ยูโร / วัน และระยะเวลาของการกำหนดปรับรายวันนั้นต้องไม่เกิน 360 วัน ทั้งนี้ศาลต้องประมาณการว่าจำเลยต้องมีความสามารถในการจ่ายค่าปรับรายวันได้ ยกตัวอย่างเช่น ต้องโทษจำคุก 50 วัน โดยเสียค่าปรับรายวัน วันละ 8 ยูโร ดังนั้น 90 วัน ก็จะต้องรวมค่าปรับทั้งหมด 720 ยูโรเป็นต้น แต่ทั้งนี้ระยะเวลาสูงสุดต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่ถูกกำหนดโทษนั้นด้วย

การทำงานบริการสาธารณะ The community work จะใช้เป็นการลงโทษแทนที่ที่จัดว่าเป็นการลงโทษทั่วไป (la peine principale) ใช้เฉพาะคดีที่มีโทษปานกลาง หรือโทษปรับก็ได้ เป็นการทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดบริการสาธารณะด้วยการทำความสะอาดในที่สาธารณะต่างๆ เช่น ในเขต ตำบล เขตเทศบาล หมู่บ้าน โรงพยาบาล หรือสถานศึกษาต่างๆ หรือการทาสี การซ่อมแซมบูรณสิ่งก่อสร้าง อาคารต่างๆ ทำความสะอาดถนนหนทาง ระยะเวลาที่กำหนดให้จำเลยทำงานบริการสาธารณะนั้น กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138- 8⁸⁹ คือต้องทำงาน 40 ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ ห้ามเกิน 210 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของโทษปานกลางนั้น โดยกำหนดวันเวลาที่ต้องบริการสูงสุดได้ถึง 18 เดือน (ภายใน 1 ปีครึ่ง ต้องบริการสาธารณะตามระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเป็นผู้เยาว์ ภายใน 12 เดือน)

⁸⁸ Article 131-5 CP.

Where a misdemeanour is punishable by imprisonment, the court may order a day-fine. This requires the convicted person to pay the Treasury a sum, the total amount of which is a daily contribution determined by the judge, multiplied by a certain number of days. The amount of each day-fine is determined by taking into account the income and expenses of the accused. It may not exceed €1000. The number of day-fines is determined by taking into account the circumstances of the offence; it may not exceed three hundred and sixty

⁸⁹ Article 131-8 Where a misdemeanour is punishable by imprisonment, the court may, as an alternative to imprisonment, order the convicted person to perform, for a period of forty to two hundred and ten hours, unpaid community service in the interest of a public law body or of an association accredited to set up community service.,.....

แต่ถ้าเป็นคดีที่มีโทษเล็กน้อยนั้น ระยะเวลาในการทำงานคือ 20 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย และต้องไม่เกิน 120 ชั่วโมง (Une peine de police)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายประเทศฝรั่งเศสนั้นได้มีการกำหนดโทษเสริมต่างๆ มากมาย หรือ โทษทางเลือก เช่น ปรับรายวัน แทนที่จะต้องโทษจำคุก หรือ ให้บริการสาธารณะตามระยะเวลาที่กำหนด ก็เนื่องมาจากอีกด้านหนึ่งของการลงโทษก็คือความมุ่งหมายที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วยไปในตัว

(3) คดีที่มีโทษเบา หรือลหุโทษนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท⁹⁰ ตามมาตรา 113-12 ประมวลกฎหมายอาญา คือ

3.1 โทษปรับ

3.2 โทษห้ามกระทำการบางอย่างหรือ จำกัดสิทธิที่พึงมีบางประการ

3.3 การลงโทษในลักษณะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสนอกจากจะมีโทษปรับแล้วยังปรากฏโทษอื่นๆ ที่เป็นโทษเสริมอื่นๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าคดีลหุโทษนั้นมีโทษทางอาญา คือ การปรับเป็นโทษหลัก และ อัตราค่าปรับนั้นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ หากมีการลงโทษปรับผู้กระทำความผิดแล้วกฎหมายกำหนดว่าห้ามมิให้ลงโทษ โดยการจำกัดสิทธิอื่นๆ ไปพร้อมกันกับการลงโทษปรับ ซึ่งการจำกัดสิทธิของคดีความผิดประเภทลหุโทษ มีดังนี้⁹¹

1. ยึดใบอนุญาตขับขี่มีกำหนดสูงสุดได้ 1 ปี การยึดใบอนุญาตขับขี่นี้สามารถถูกจำกัดสิทธิของการขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ใช่มาจากการประกอบอาชีพได้
2. ห้ามเคลื่อนย้ายยานพาหนะของผู้กระทำความผิดเป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน
3. ยึดอาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิดไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นเจ้าของหรือไม่
4. ห้ามส่งจ่ายเช็คเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

⁹⁰ Article 131-12.

The penalties incurred by natural persons for the commission of petty offences are:

1° a fine;

2° the penalties entailing a forfeiture or restriction or rights set out under article 131 1-14.

These penalties do not preclude the imposition of one or more of the additional penalties set out under articles 131-16 and 131-17.

⁹¹ Article 131-14 CP.

5. ยึด ทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่ใช่ หรือจะใช้ในการกระทำความผิด ยกเว้น เป็นความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์

โทษเสริมต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีลักษณะจำกัคติโทษเช่นเดียวกับกับคดีที่มีโทษปานกลาง เพียงแต่เพิ่มระยะเวลาการจำกัคติโทษมากกว่าคดีโทษ

2.1.3 วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศฝรั่งเศส (*La mesure de sûreté*)

วิธีการเพื่อความปลอดภัยนับว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่มีรัฐต้องกำหนดไว้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเดิมกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการในการป้องกันไม่ให้ความผิดนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีก

วิธีการเพื่อความปลอดภัย⁹² หมายถึง มาตรการที่ใช้กับบุคคลเพื่อป้องกันผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคมเพื่อไม่ให้ไปกระทำความผิดซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพบังคับ คือ โทษเป็นสภาพบังคับที่รัฐจะบังคับใช้แก่บุคคลหลังจากที่บุคคลได้กระทำความผิดแล้ว แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่รัฐนำมาใช้ได้ทั้งก่อนที่จะมีการกระทำความผิด หรือ แม้มีการกระทำความผิดแล้วไม่ให้ผู้นั้นกลับมากระทำความผิดอีก

กฎหมายฝรั่งเศสกำหนดไว้ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นมาตรการป้องกันหรือการจำกัคติโทษเสรีภาพของผู้กระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมายซ้ำ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะลงโทษเพียงอย่างเดียว เช่น การพักใบอนุญาตขับขี่แก่ผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมาขับขี่รถยนต์ภายในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัยวิธีหนึ่งเช่นกัน ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการขับขี่ยานพาหนะมากมาย การที่ศาลจะลงโทษจำคุกก็อาจจะเป็นการเกินกว่าเหตุ ทำให้ผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติงานอาชีพตามปกติได้ มาตรการการพักใบอนุญาตขับขี่ยานพาหนะชั่วคราวสำหรับผู้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการขับขี่รถยนต์โดยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกลับมาทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยโทษจำกัคติโทษที่ควรจะมีบางประการ โทษนี้ถือได้ว่าเป็นการลงโทษที่ตัดสิทธิที่รัฐคุ้มครอง อาจเรียกได้ว่าเป็นการห้ามกระทำการบางอย่าง ที่รัฐในระบบนิติรัฐต่างต้องให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนของตนนั้น โดยการลงโทษเหล่านี้ ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่นเดียวกัน⁹³ เช่น ถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ ได้สูงสุด 5 ปี ห้ามมิให้ขับขี่ยานพาหนะได้สูงสุด 5 ปี หรือ ยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ และถูกห้ามมิให้ออกใบอนุญาตขับขี่ฉบับใหม่เป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี

⁹² มาตรการการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล, คณะนิติศาสตร์ มธบ. หน้า 13 , 2551

⁹³ Article 131-6 CP.

ถูกยึดยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด ห้ามเคลื่อนย้าย โยกย้าย หรือ เคลื่อนที่ยานพาหนะของผู้กระทำความผิดนั้นเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือ ห้ามส่งจ่ายเช็ค เป็นต้น

1) ขั้นตอนการดำเนินการของมาตรการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นสามารถทำได้ก่อนพิจารณาพิพากษาคดีในคดีที่มีโทษหนัก หรือ โทษปานกลางขึ้นไป โดยอัยการสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาต เช่น คดีที่มีโทษหนักนั้น อาจทำการขังชั่วคราว หรือ ฝากขังก่อนทำการพิจารณาพิพากษาคดีได้ เช่น คมขังผู้ต้องหาชั่วคราว (La detention provisoire) ในช่วงดำเนินการภายหลังฟ้อง มีสาระสำคัญ ดังนี้⁹⁴

(1) เงื่อนไขในการคุมขังผู้ต้องหาในชั้นพิจารณาคดี โดยหลักแล้วอัยการจะเป็นผู้ยื่นคำขอต่อศาล โดยระบุมูลเหตุผลสำคัญของการคุมขังต่อศาล เพื่อขอหมายขังจำเลยชั่วคราว โดยต้องเข้าเงื่อนไขและมีลักษณะดังนี้คือ

ก. เป็นคดีอาญาที่มีโทษหนัก โดยมีโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี
 ข. เป็นคดีอาญาที่มีโทษปานกลาง โดยมีโทษจำคุกมากกว่า 3 ปีขึ้นไป
 ค. จำเลยมีพฤติกรรมที่จะหลบหนี หรือขัดขืนหลีกเลี่ยงในการมาศาล นอกจากเงื่อนไขข้างต้นแล้ว เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาเห็นเพื่อประโยชน์แห่งคดี สามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกหมายขังจำเลยไว้ชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษาก็ได้ หากจำเลยมีพฤติกรรมในลักษณะเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้⁹⁵

- (ก) พยายามเข้าไปยุ่งกับพยานหลักฐาน
 - (ข) มีการข่มขู่พยาน หรือ ผู้เสียหาย
 - (ค) พยายามหรือมีพฤติกรรมส่อว่าจะหลบหนีในระหว่างการพิจารณาคดีรวมถึง
 - สมรู้ร่วมคิดในการนี้
 - (ง) ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่
 - (จ) ลักษณะอื่นใด ที่เป็นการทำให้ไม่สามารถพิจารณาคดีได้
- โดยสะดวก เป็นต้น

⁹⁴ Article 143 -1 CPP. Subject to the provisions of article 137, pre-trial detention may only be ordered or extended in one of the cases listed below:

1 The person under judicial examination risks incurring a sentence for a felony;
 2 The person under judicial examination risks incurring a sentence for a misdemeanour of at least three years' imprisonment.

⁹⁵ Article 144 CPP.

(2) ระยะเวลาในการถูกคุมขัง

สำหรับระยะเวลาในการคุมขังก็จะแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับประเภทของคดี ดังนี้

ก) คดีที่มีโทษหนัก จะคุมตัวจำเลยได้ไม่เกิน 1 ปี แต่สามารถขยายเวลาได้ ครั้งละ ไม่เกิน 6 เดือน ขยายได้ 2 ครั้ง คือ ไม่เกิน 2 ปี โดยรวมระยะเวลาที่ขยายเวลานั้น ถ้าเป็นคดีที่มีโทษจำคุก ไม่เกิน 20 ปี จะคุมขังได้ 2 ปี แต่ถ้าเป็นคดีที่มีโทษจำคุกมากกว่า 20 ปี จะคุมขังได้ 3 ปี ส่วนคดีที่มีโทษร้ายแรงที่มีโทษจำคุกมากกว่า 20 ปีที่ จะคุมขังจำเลยได้ 3 - 4 ปี ทั้งนี้ ตามดุลยพินิจของศาล ⁹⁶

ข) คดีที่มีโทษปานกลาง สามารถคุมขังจำเลยชั่วคราวได้ไม่เกิน 4 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี โดยขอขยายเวลาการคุมขังได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 4 เดือน ซึ่งรวมแล้วไม่เกิน 1 ปี ตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าเป็นคดีที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 - 5 ปี ระยะเวลาให้รวมถึงคดีที่มีโทษจำคุก 1 ปี โดยไม่รอกการลงโทษ หรือ รอกการลงโทษอีกด้วย แต่ถ้าเป็นคดีที่มีโทษมากกว่า 5 - 10 ปี เช่น คดียาเสพติด คดีกระทำชำเรา กฎหมายให้ศาลที่จะใช้ดุลยพินิจคุมขังจำเลยได้ไม่เกิน 2 ปี ⁹⁷

ต่อมา ใน ค.ศ. 2008 ฝรั่งเศสได้ออกกฎหมายใหม่⁹⁸ La loi n2008-174 du 25 fevrier 2008 relative a la retention de surete ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยใหม่โดยเฉพาะ เหตุผลประการแรกคือ หลังจากที่ผู้กระทำความผิดได้พ้นโทษออกไปแล้ว บุคคลนั้นที่อาจจัดได้ว่าเป็นบุคคลอันตรายกลับไปอยู่ในสังคม และมีพฤติกรรมเสี่ยงมากต่อการกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ไม่ว่าด้วยปัญหาพื้นฐานทางจิตใจ หรือ สภาพสังคม ที่ไม่อาจออกไปสู่สังคมได้ทันที จำเป็นต้องมีการป้องกันและคุ้มครองความสงบสุขต่อสังคมได้นั้น รัฐจึงมีมาตรการใหม่นี้ขึ้นมา เช่น การกักกันเพื่อความปลอดภัย ซึ่งถูกโต้แย้งเป็นอย่างมากว่าเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่คดีที่จะใช้วิธีการนี้ จะต้องเป็นความผิดที่ต้องเป็นคดีที่มีโทษหนัก และ มีบทลงโทษสูงเท่านั้นที่ต้องเป็นเหตุที่สะท้อนจิตใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีความผิดเกี่ยวกับทางเพศ นอกไปจากอีกประการหนึ่งของวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ ก็คือ มุ่งรักษาเยียวยาจิตใจของเหยื่อผู้บริสุทธิ์อีกด้วย

สำหรับมาตรการใหม่ที่จัดว่าเป็นมาตรการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

La rétention de sûreté คือ มาตรการการกักกันเพื่อความปลอดภัยของผู้กระทำความผิดในสถานที่ปิด แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้กระทำความผิดทุกคน จะต้องใช้มาตรการ

⁹⁶ Article 145-2 , Article 145-3 CPP.

⁹⁷ Article 145-1 CPP.

⁹⁸ La loi n2008-174 du 25 fevrier 2008 relative a la retention de surete.

นี้ เฉพาะบุคคลที่มีปัญหาเฉพาะตัวที่แสดงให้เห็นว่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำ หรือ มีความเป็นไปได้อย่างสูงที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 706-53-13⁹⁹ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพทางจิตใจหรือข้อบกพร่องทางจิตใจของผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งมาตรการนี้จะใช้เฉพาะกับผู้ที่ถูกลงโทษจำคุก มากกว่า 15 ปีขึ้นไป ถือเป็นโทษหนักที่สุด เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกายผู้เยาว์ที่อายุ ไม่เกิน 15 ปี ซึ่งไม่มีเจตนาฆ่า แต่ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย หรือคดีความผิดทางเพศ คดีข่มขืนหรือคดีที่มีโทษหนักตามประมวลกฎหมาย มาตรา 221 – 2, 221-3, 221-4, 222-2 – 222 – 6 , 222-24 – 222-26, 224-2 เป็นต้น

มาตรการกักกันเพื่อความปลอดภัยนั้นไม่ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาแต่ถือว่าเป็นมาตรการเยียวยา บำบัดฟื้นฟู และรักษาผู้กระทำความผิดเพื่อให้เขากลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม และกลับคืนสู่สังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขเหมือนเช่นปกติชนทั่วไป วัตถุประสงค์สำคัญของมาตรการนี้คือ ป้องกันไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ ฉะนั้น บุคคลที่กระทำความผิดคนใดที่มีแนวโน้ม หรือ มีความเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำความผิดอีก ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม และต้องมีโทษตามคดีหนัก ผู้นั้นจะต้องได้รับการพิจารณาเสมอว่า สมควรหรือมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการนี้หรือไม่ อย่างไร เพราะในอีกด้านหนึ่งย่อมถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกัน โดยบุคคลที่มีหน้าที่ในการพิจารณาว่าบุคคลใดควรใช้มาตรการนี้หรือไม่ คือ คณะกรรมการ La commission pluridisciplinaire des mesures de sûreté (คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสาขาวิชาต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วย ศาล นักจิตวิทยา ผู้ว่าราชการฯ ผู้บำบัดจิต ทนายความ ฯลฯ) มีหน้าที่กลั่นกรองผู้กระทำความผิดว่าสมควรปล่อยออกสู่สังคมหรือไม่ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 736-53-14¹⁰⁰ ว่า อย่างน้อย 1 ปีก่อนที่บุคคลจะพ้นโทษนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาว่า สมควรปล่อยออกมาสู่สังคมได้โดยทันทีหรือไม่ หรือ

⁹⁹ La CPP Article 706-53-13

A titre exceptionnel, les personnes dont il est établi, à l'issue d'un réexamen de leur situation intervenant à la fin de l'exécution de leur peine, qu'elles présentent une particulière dangerosité caractérisée par une probabilité très élevée de récidive parce qu'elles souffrent d'un trouble grave de la personnalité, peuvent faire l'objet à l'issue de cette peine d'une rétention de sûreté selon les modalités prévues par le présent chapitre, à la condition qu'elles aient été condamnées à une peine de réclusion criminelle d'une durée égale ou supérieure à quinze ans pour les crimes, commis sur une victime mineure, d'assassinat ou de meurtre, de torture ou actes de barbarie, de viol, d'enlèvement ou de séquestration.

¹⁰⁰ Article 706-53-14 La situation des personnes mentionnées à l'article 706-53-13 est examinée, au moins un an avant la date prévue pour leur libération, par la commission pluridisciplinaire des mesures de sûreté prévue par l'article 763-10, afin d'évaluer leur dangerosité.

ต้องรักษาบำบัดฟื้นฟูทางสภาพจิตใจก่อนหรือไม่ บุคคลที่ได้รับการประเมินว่าสมควรได้รับการบำบัดฟื้นฟูก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัวออกสู่สังคมจะถูกส่งตัวไปยัง Centre socio-médico-judiciaire ซึ่งเป็นศูนย์บำบัดทางจิตใจ โดยให้ได้รับการตรวจร่างกาย และได้รับการดูแลอย่างยุติธรรม ปัจจุบันมี อยู่ 8 แห่ง ตามเมืองใหญ่กระจายทั่วยุโรป ทุกแคว้นของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งในระหว่างนี้ผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งมาเขี่ยวนั้น สามารถได้รับการอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อบรมศิลปวัฒนธรรม เล่นกีฬาตามใจชอบ ออกกำลังกาย และรวมไปถึงงานอดิเรกที่เป็นคุณ รวมถึงการได้รับการอบรมแนะนำการฝึกอาชีพ อีกด้วย นอกจากนี้ญาติหรือบุคคลอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าเยี่ยมสามารถติดต่อเข้าเยี่ยมหรือคุยโทรศัพท์ได้ในแต่ละวัน และที่สำคัญไปกว่านั้น ยังได้รับอนุญาตให้ออกไปข้างนอกได้ในบางวัน โดยต้องมีระบบการคุ้มกันไว้ด้วย เช่น เครื่องติดตามตัว หรือ อุปกรณ์การติดตามตัวบางประเภทด้วย โดยศาลจะเป็นผู้กำหนด ให้เหมาะสมกับการกระทำผิดหรือลักษณะพฤติกรรมของผู้นั้นอีกด้วย

2) ระยะเวลาของการสั่งกักกัน

การกักกันเพื่อความปลอดภัยนี้จะนำมาพิจารณาสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีโทษหนัก และถือว่าเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเขี่ยวนผู้กระทำความผิด โดยจะกำหนดระยะเวลาการกักกันไว้อย่างน้อย 6 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 1 ปี¹⁰¹ โดยก็ไม่ตัดสิทธิให้ผู้นั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ยกเลิกการใช้มาตรการนี้ได้

การกักกันสามารถสิ้นสุดได้ ก่อน 1 ปี ในกรณีดังนี้

(1) หลังจากระยะเวลา 3 เดือนที่ได้รับคำสั่งจากศาลให้ใช้มาตรการนี้ บุคคลผู้นั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 706-53-17

(2) เมื่อปรากฏว่าผู้นั้นไม่เสี่ยงต่อการไปสร้างอันตรายต่อสังคมอีกต่อไป แต่ถ้าหากศาลเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกักกันต่อ ก็สามารถนำมาพิจารณาซ้ำได้ โดยต้องระบุถึงสาเหตุและ เหตุผลอย่างชัดเจนว่าบุคคลนั้นอาจมีอันตราย ถ้าปล่อยไปโดยไม่ได้รับการบำบัดเขี่ยวน

¹⁰¹ Article 706-53-16 La décision de rétention de sûreté est valable pour une durée d'un an. La rétention de sûreté peut être renouvelée, après avis favorable de la commission pluridisciplinaire des mesures de sûreté, selon

les modalités prévues par l'article 706-53-15 et pour la même durée, dès lors que les conditions prévues par l'article 706-53-14 sont toujours remplies.

La surveillance de sûreté¹⁰² คือ มาตรการในการติดตามตัวเพื่อความปลอดภัย เนื่องมาจากการที่บุคคลผู้กระทำความผิดนั้น ได้ใช้มาตรการกักกันเพื่อความปลอดภัยมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว ศาลก็อาจสั่งให้ปล่อยตัวโดยมีการติดตามตัว โดยการใช้เครื่องหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการนี้โดยเฉพาะได้ เพื่อเป็นการติดตามตัวเพื่อความปลอดภัยนั้น ศาลอาจมีคำสั่งดังนี้

- (1) สั่งห้ามออกไปนอกสถานที่ หรือ เขตที่กำหนดในขามวิกาล หรือ เวลากลางคืน
- (2) อาจมีเครื่องติดตามตัวหรือเครื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (electronique mobile)
- (3) ศาลมีคำสั่งให้ทำงานบริการสาธารณะหรือสังคม
- (4) สั่งห้าม ไปสถานที่ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวยามราตรี เป็นต้น
- (5) สั่งเรียกให้มารายงานตัวตามระยะเวลาที่กำหนดหลังจากพ้นโทษ หรือพ้นจากระยะเวลากักกันเพื่อความปลอดภัย

นอกจากมาตรการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศฝรั่งเศสยังได้วางมาตรการ โทษเสริม เช่น มาตรการการให้การอบรมศึกษา อบรมคุมประพฤติ (La Mesure educative) หรือ การแนะนำปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ใช้เฉพาะคดีความผิดเด็ก มาตรการที่ศาลฝรั่งเศสใช้บ่อยที่สุด ก็ได้แก่ การอบรม ตักเตือน หรือ ปล่อยให้กลับไปอยู่ในความดูแลอย่างเคร่งครัดของผู้ปกครอง หรือครอบครัว หรือการให้มีผู้มาดูแล อาจเป็นที่บ้านของเด็กเอง หรือ สถานที่ต่างๆ เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา หรือ สถานที่คุมประพฤติของเด็กและเยาวชน

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-6 ได้บัญญัติโทษห้ามหรือจำกัด สิทธิของผู้กระทำความผิดไว้จำนวน 11 ประการด้วยกันตามลำดับความหนักเบา เกือบครึ่งหนึ่งของ โทษดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงหรือโดยทางอ้อมต่อสิทธิมนุษยชนที่สำคัญยิ่งในโลกยุค ปัจจุบัน นั่นก็คือ การห้ามขับขี่ยานพาหนะ โทษห้ามหรือจำกัดสิทธิของผู้กระทำ ความผิดมีจำนวน 11 ประการดังต่อไปนี้ เช่น¹⁰³

- 1.1) การพักใบอนุญาตขับขี่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- 1.2) การห้ามขับขี่ยานพาหนะบางประเภทเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี

¹⁰² La loi n2008-174 du 25 fevrier 2008 relative a la retention de surete

¹⁰³ Article 131-6 CP.

- 1.3) การยกเลิกใบอนุญาตฉบับนี้และการห้ามร้องขอให้ออกใบอนุญาตฉบับฉบับใหม่ เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- 1.4) การริบยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของผู้กระทำความผิด
- 1.5) การห้ามเคลื่อนที่ยานพาหนะหนึ่งหรือหลายรายการของ ผู้กระทำความผิดเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี
- 1.6) การห้ามยึดถือหรือพกพาอาวุธซึ่งต้องได้รับอนุญาตเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี
- 1.7) การริบอาวุธหนึ่งหรือหลายรายการซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือ อยู่ในความครอบครองของผู้ถูกลงโทษ
- 1.8) การถอนใบอนุญาตล่าสัตว์กับการห้ามร้องขอออกใบอนุญาตล่าสัตว์ฉบับใหม่เป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี
- 1.9) การห้ามส่งจ่ายเช็คเพื่อการอื่นนอกเหนือจากเช็คที่อนุญาตให้ถอนเงิน โดยผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นผู้จ่าย หรือเช็คที่ได้รับการรับรองและแสดงบัตรจ่ายเงินของธนาคาร
- 1.10) การริบสิ่งของที่มีไว้หรือมีความมุ่งหมายที่จะใช้กระทำความผิดหรือสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามการริบสิ่งของดังกล่าวไม่อาจกระทำได้อหากเป็นความผิดปานกลางเกี่ยวกับการพิมพ์ (Le délit de presse)
- 1.11) การห้ามประกอบกิจกรรมทางวิชาชีพหรือสังคมเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หากปรากฏว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้กิจกรรมดังกล่าวถูกจงใจใช้สำหรับเตรียมการหรือกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม การห้ามดังกล่าวไม่บังคับใช้สำหรับการปฏิบัติการที่มาจากเลือกตั้ง (Mandat électif) หรือในความรับผิดชอบของสหภาพ รวมทั้งในกรณีที่เป็นความผิดปานกลางเกี่ยวกับการพิมพ์

1.3.4 วิเคราะห์ข้อดีของมาตรการเพื่อความปลอดภัยของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

จากการศึกษามาตรการเพื่อความปลอดภัยของสาธารณรัฐฝรั่งเศสพบว่า ประเทศฝรั่งเศสนั้น มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้ให้อำนาจแก่อัยการผู้ทำคำร้องขอต่อศาลให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อความปลอดภัยของสังคม อีกทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดให้มีจิตสำนึกที่ดีขึ้น หรือ ให้โอกาสในการพัฒนาจิตใจของผู้กระทำความผิด การนำมาตราการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ นั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นการก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพแก่ผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่เนื่องจากยังเห็นว่า มีประโยชน์หรือให้คุณมากกว่า จึงนำมาใช้ค่อนข้างมากหลากหลายกับผู้กระทำความผิดของประเทศฝรั่งเศส แต่ทั้งนี้ต้อง ไม่ก้าวล่วงถึงสิทธิเสรีภาพจนเกินไป ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่ผ่านปัญหาการนำมาตราการเพื่อความปลอดภัยมาใช้

น้อยรายมากที่มีการโต้แย้งว่าไม่เป็นธรรม อาจกล่าวได้ว่าแทบไม่มีเลย ข้อดีของมาตรการนี้อาจกล่าวสรุปได้ ดังนี้

1) มาตรการเพื่อความปลอดภัยบางวิธี เช่น การให้เข้ารับการรักษาบำบัด หรือ อบรมทางจิต หรือ พบนักจิตวิทยานั้น ถือเป็นการขัดเกลาคิดใจ พื้นฟูความคิด สำนึกของผู้กระทำ ความผิดที่บางคน ตั้งแต่เกิดมาจนโต อาจไม่เคยได้รับเลย

2) มาตรการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่ได้ผลเป็นอย่างดีในการ ป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

3) มาตรการเพื่อความปลอดภัยบางวิธีการอาจเป็นวิธีการก่อนศาลจะ พิจารณาพิพากษาคดีนั้น เช่น การทำงานเพื่อบริการสังคม หรือ การสอดส่อง พื้นฟูผู้ติดยาเสพติด หรือ ความผิดของเยาวชนนั้น พบว่า ทำให้มีการกระทำความผิดน้อยลง

4) กรณีที่ผู้กระทำความผิดที่มีโทษหนัก หรือร้ายแรงนั้น มีการกำหนด ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา 736-53-14 ว่า อย่างน้อย 1 ปีก่อนที่บุคคลจะพ้นโทษนั้น ให้ คณะกรรมการพิจารณาว่า สมควรปล่อยออกมาสู่สังคมได้โดยทันทีหรือไม่ หรือต้องรักษาบำบัด พื้นฟูทางสภาพจิตใจก่อนหรือไม่ จึงถือว่าเป็นการกั้นกรง หรือตรวจสอบ จากรายงานความ ประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ดีหรือไม่อย่างไร

5) ที่ประเทศฝรั่งเศสนั้น มี Centre socio-médico-judiciaire ซึ่งเป็นที่บำบัด ทางจิตใจ ในปัจจุบันมี อยู่ 8 แห่ง ตามเมืองใหญ่กระจายทั่วทุกแคว้นของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งใน ระหว่างนี้ผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งมาเฝ้าขังนั้น สามารถได้รับการอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อบรมศิลปวัฒนธรรม เล่นกีฬาตามใจชอบ ออกกำลังกาย และรวม ไปถึงงานอดิเรกที่เป็นคุณ รวมถึง การได้รับการอบรมแนะแนวการศึกษาอาชีพ ทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีการฝึกอาชีพ สำหรับทำมาหา เลี้ยงตนเอง ในด้านวิชาชีพที่ได้ฝึก ก่อนกลับสู่สังคม

6) ในกรณีที่น่ามาตรการนี้ ที่นำมาใช้ก่อนการพิจารณาของศาลนั้น วิธีการ บางอย่างเช่น ให้ทำงานบริการสังคม ทำงานห้องสมุด หรือ ทำความสะอาดถนนสาธารณะ หรือวิธี อื่นๆ สำหรับโทษที่ไม่หนักนั้น เมื่อศาลพิจารณาแล้วว่าควรลงโทษด้วยวิธีดังกล่าว ก็จะทำให้ ผู้กระทำความผิด ไม่ต้องโทษจำคุก หรือดำเนินการในชั้นศาลอย่างเต็มรูปแบบ จัดว่าเป็นหนทาง หนึ่งที่สามารถผันคดีออกนอกศาล และลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลได้

2.2 วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany/ Bundes Republik Deutschland)

มาตรการเพื่อความปลอดภัยของประเทศเยอรมนี ถือเป็นมาตรการหนึ่งใน ประมวลกฎหมายอาญาที่นำมาบังคับใช้เพื่อป้องกันสังคม ป้องกันผู้กระทำความผิดกลับมากระทำ

ความผิดขึ้นอีกในอนาคต หรือหวนกลับมากระทำผิดอีกในความผิดเดียวกันซ้ำอีก มาตรการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการหนึ่งที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพลเมืองในสังคมให้ได้รับความปลอดภัยอีกทั้งยังเป็นมาตรการในการปราบปรามมิให้เกิดการกระทำผิด ในทางตรงกันข้ามกับการลงโทษไม่ว่าจะเป็นเป็นโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ หรือริบทรัพย์สิน เป็นเพียงแค่มาตรการที่ใช้ในการปราบปรามอาชญากรรมหลังจากที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น การบังคับใช้มาตรการทางอาญาทั้งในรูปแบบของการลงโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเปรียบเสมือนเส้นทางคู่ขนานของกฎหมายอาญาที่ตอบสนองต่อภารกิจทั้งในด้านการปราบปรามและการป้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นทางเลือกสำคัญที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก หากสามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างถูกต้อง เพราะจะเป็นทั้งมาตรการป้องกันและมาตรการลดปัญหาอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในสังคมที่จะนำมาซึ่งความเสียหายอันยากต่อการเยียวยาแก้ไข

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีปกครองประเทศด้วยระบอบสาธารณรัฐประชาธิปไตยแบบรัฐสภาและเป็นสหพันธ์รัฐสังคม ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือระบบประมวลกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ในทางนิติบัญญัติและตุลาการ การลงโทษการกระทำผิดอาญาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักสากล “nullum crimen, nulla poena sine lege” (No Punishment without law/ ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย) ซึ่งอยู่ภายในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (The Basic Law of the Federal Republic of Germany/ Grundgesetz der Bundes Republik Deutschland) มาตรา 103(2) และประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (German Criminal Code/ Strafgesetzbuch) มาตรา 1 ซึ่งวางหลักว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา ต่อเมื่อกระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและบัญญัติโทษไว้สำหรับความผิดนั้น”¹⁰⁴ หลักดังกล่าวนี้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 39 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และบทบัญญัติมาตรา 2 ของประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย การลงโทษแก่ผู้กระทำผิด จักต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น โทษ (Sanction/Strafe) ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันแบ่งออกเป็น 3 ระดับ¹⁰⁵ ได้แก่

¹⁰⁴ Art. 103 (2) GG และ § 1 StGB (Keine Strafe ohne Gesetz) An act can be punished only if it was a punishable offense by law before the act was committed. [Eine Tat kann nur bestraft werden, wenn die Strafbarkeit gesetzlich bestimmt war, bevor die Tat begangen wurde.]

¹⁰⁵ คณิต ณ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: วิญญูชน หน้า 381.

2.2.1 โทษหลัก (Hauptstrafe) อันเป็นโทษทางอาญาที่ศาลใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด เช่น โทษจำคุกเสรีภาพ (Freiheitsstrafe) เปรียบเทียบได้กับโทษจำคุกของประเทศไทย และโทษปรับ (Geldstrafe)

2.2.2 โทษข้างเคียง (Nebenstrafe) อันเป็นโทษที่ศาลใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดได้ ต่อเมื่อมีการพิพากษาให้ลงโทษหลักแล้ว หรือเมื่อมีกรณีที่มีความสัมพันธ์กับการใช้โทษหลัก เช่น โทษริบทรัพย์สิน (Vermögensstrafe) การยึดหรืออายัดใบอนุญาตขับขี่ และการห้ามจับขี้ยานพาหนะ

2.2.3 มาตรการบังคับทางอาญาอื่น (Nebenfolgen) เช่น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง การยึดหรือทำลายวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท

ประเทศเยอรมนีได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตตั้งแต่ปี ค.ศ.1949 ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเยอรมันมาตรา 102 เนื่องจากรัฐธรรมนูญของเยอรมนีมุ่งที่จะคุ้มครองปกป้องคุณค่าของชีวิตและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แม้ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดที่มีความร้ายแรงก็ตาม ซึ่งการเลือกใช้มาตรการทางอาญา เรียกว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” จึงสอดคล้องกับเจตจำนงพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญและสอดคล้องกับภารกิจของกฎหมายอาญามากกว่ามาตรการลงโทษภารกิจของกฎหมายอาญา (Aufgaben des Strafrechts) อาจกล่าวได้ในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้¹⁰⁶

1) ภารกิจในการคุ้มครองสังคม กฎหมายอาญามีภารกิจในการคุ้มครองการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม เพราะเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล เป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับในเชิงจำกัดสิทธิเสรีภาพหากมีการกระทำความผิด

2) ภารกิจในการปราบปรามและป้องกันการกระทำความผิด กฎหมายอาญามีภารกิจในการปราบปรามการกระทำความผิดโดยใช้มาตรการบังคับทางอาญาลงโทษผู้กระทำความผิด และใช้มาตรการป้องกันพิเศษ คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต

3) ภารกิจในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายและคุณค่าของการกระทำ กฎหมายอาญามีภารกิจในการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายซึ่งเป็นคุณค่าพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เช่น ในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับชีวิต คุณธรรมทางกฎหมายที่กฎหมายอาญามุ่งคุ้มครอง คือ ชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ย่อมสมควรได้รับการรับรองและคุ้มครองให้มีความปลอดภัยของชีวิตและร่างกายในการอยู่ร่วมกันในสังคม และการกระทำใดๆ ของมนุษย์อันเกิดจากการกระทำผิดหน้าที่จักถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีคุณภาพด้วย เพราะเป็นการกระทำที่ไม่พึงเกิดขึ้น

¹⁰⁶ คณิต ฒ นคร. (2549). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: วิญญูชน หน้า 415.

และอาจกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น กฎหมายอาญาจึงมีภารกิจในการคุ้มครองคุณค่าหรือคุณภาพของการกระทำด้วย

1. หลักเกณฑ์และการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นมาตรการบังคับทางอาญาของกฎหมายอาญาคู่ขนาน ซึ่งอยู่ภายในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ภายใต้ชื่อว่า " มาตรการเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกัน" (Measures of Reform and Prevention) หมายถึง วิธีการที่ทำให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดในภายหลัง หรือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อปฏิบัติต่อผู้ที่น่าจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจากการกระทำความผิดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้กระทำ ซึ่งเป็นเรื่องของ "การป้องกันพิเศษ" (Spezialprvention)¹⁰⁷

การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีใช้ “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” (Principle of Proportionality/ Verhältnismäßigkeitsgrundsatz) เป็นพื้นฐานสำคัญ เพราะเป็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงาน กล่าวคือ การใช้อำนาจรัฐนั้น ต้องใช้ให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งเรื่องเป็นกรณีแต่ละกรณีไป เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับศาลในการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย ดังนั้น เมื่อพฤติการณ์เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป การเพิกถอนหรือการงดใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยย่อมสามารถกระทำได้ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (StGB) ได้วาง “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” ไว้ในมาตรา 62¹⁰⁸ ว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องไม่นำมาบังคับใช้ เมื่อได้พิจารณาถึงความสำคัญของความผิดที่ผู้กระทำได้กระทำลงไปนั้นและความผิดที่ได้คาดหมายว่าจะได้กระทำตลอดจนความร้ายแรงของอันตรายที่จะเกิดจากผู้กระทำความผิดนั้น เป็นที่เห็นได้ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเป็นการเกินสมควรแก่เหตุ

“หลักความพอสมควรแก่เหตุ” จึงเป็นหลักแห่งความเหมาะสมในการบังคับใช้มาตรการแก่ผู้กระทำความผิด

2. ความหมายและวัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

1) ความหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

¹⁰⁷ คณิต ฒ นคร.(2549). กฎหมายอาญากาทั่วไป. หน้า 358.

¹⁰⁸ § 62 StGB Principle of proportionality.

A measure of rehabilitation and incapacitation must not be ordered if its use is disproportionate to the seriousness of the offence committed by or expected to be committed by the convicted person and to the degree of danger he poses to society.

“วิธีการเพื่อความปลอดภัย”¹⁰⁹ ถือเป็นมาตรการที่ใช้เยียวยาและฟื้นฟู ตลอดจนการป้องกันผู้กระทำความผิดมิให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นมาตรการในการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดในภายหลัง หน้า หรือ เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อปฏิบัติต่อผู้ที่น่าจะกระทำความผิดในอนาคต หรือเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยจากการกระทำความผิดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้กระทำ

2) วัตถุประสงค์ของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายและความหมายของวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยของประเทศเยอรมนีพบว่า ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีได้กำหนดมาตรการบังคับโทษ ทางอาญาไว้ โดยให้ถือเป็นมาตรการหนึ่งในการปราบปรามหรือข่มขู่บุคคลที่คิดที่จะกระทำ ความผิดในทำนองเดียวกันกับผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดเกิดความเกลียดกลัวต่อโทษที่จะได้รับ ทำให้อาจจะงดความคิดที่จะกระทำความผิดนั้นๆ ดังนั้น การลงโทษจึงถือเป็นมาตรการบังคับทาง อาญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกันทั่วไป (General Prevention/ Generalprävention) ในขณะที่ “วิธีการเพื่อความปลอดภัย”¹¹⁰ ถือเป็นมาตรการบังคับทางอาญาซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการป้องกัน พิเศษ (Special Prevention/ Spezialprävention) กล่าวคือ วิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้เพื่อป้องกันมิ ให้ผู้กระทำความผิด กลับมากระทำความผิดเดียวกันซ้ำอีก และเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำ ความผิดที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่นเกิดขึ้นในอนาคต วิธีการเพื่อ ความปลอดภัยเป็นทางเลือกที่ศาลสามารถมีคำสั่งใช้ควบคู่ไปกับการลงโทษทางอาญาได้ ทั้งนี้เพื่อ เป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยและตอบสนองต่อภารกิจในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจาก อาชญากรรมได้

วิธีการเพื่อความปลอดภัย ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้รับการบัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (German Criminal Code/ Strafgesetzbuch [StGB]) ในบทบัญญัติ ทั่วไป หมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรการเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกัน (Measures of Reform and Prevention/ Maßregeln der Besserung und Sicherung) ตั้งแต่มาตรา 61 ถึง มาตรา 72 โดยแบ่งการบังคับใช้ วิธีการเพื่อความปลอดภัยออกเป็นประเภทต่างๆ 6 ประเภท¹¹¹ ดังต่อไปนี้

¹⁰⁹ คณิต ฅ นคร.(2549). กฎหมายอาญาทั่วไป. หน้า 358.

¹¹⁰ คณิต ฅ นคร.(2549). กฎหมายอาญาทั่วไป. หน้า 358.

¹¹¹ § 61 StGB MEASURES OF REHABILITATION AND INCAPACITATION

1. mental hospital orders;
2. custodial addiction treatment orders;
3. detention for the purpose of incapacitation;

1) การให้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโรคประสาท (Placement in a Psychiatric Hospital) มาตรา 63 StGB

2) การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกเสพยาเสพติด หรือเกรงว่าจะไปกระทำอันตรายแก่สังคม (Placement in an Institution for Withdrawal Treatment) มาตรา 64 StGB

3) การใช้มาตรการอย่างอื่นแทนการจำคุก กรณีโทษจำคุกน้อย (Placement in Preventive Detention) มาตรา 66 StGB

4) การเปลี่ยนแปลงไปใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาตรการอื่นๆ เมื่อเห็นว่ามาตรการที่ใช้อยู่เดิมไม่ได้ผลในการปรับพฤติกรรม (Sequence of Execution) มาตรา 68 StGB

5) การเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ (Withdrawal of Permission to Drive) มาตรา 69 StGB

6) การสั่งให้ทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ (Prerequisites for Supervision of Conduct) มาตรา 70 StGB

ทั้งนี้ ศาลอาจบังคับใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยในคราวเดียวกันหลายประเภทสำหรับผู้กระทำความผิดคนเดียวกันก็ได้ หากเห็นว่าเหมาะสมแก่เหตุ ตามมาตรา 72 (Combination of Measures)

3. การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี

สภาพบังคับทางกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมันสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท กล่าวคือ ประเทศเยอรมันได้ระวางโทษทางอาญาไว้ คือ ประการแรก เรียกว่า โทษหลักซึ่งเป็นโทษที่จำกัดเสรีภาพ โทษปรับ และโทษห้ามขับขี่ยานพาหนะ เป็นมาตรการบังคับทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด และอีกประการหนึ่ง คือ มาตรการเพื่อการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการป้องกันซึ่งเรียกว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งเป็นมาตรการคู่ขนานระหว่างการลงโทษและการป้องกันความสงบเรียบร้อยของสังคม สำหรับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่เด็กและเยาวชนนั้น ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติเฉพาะแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Criminal Law/ Jugendstrafrecht [JGG]) ซึ่งวางหลักเกณฑ์ไว้หลายประการ ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Criminal Law/ Jugendstrafrecht [JGG]) มาตรา 13 JGG¹¹² ดังนี้

4. supervision orders;

5. disqualification from driving;

6. disqualification from exercising a profession.

¹¹² ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเยอรมนี

3.1 การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ตามบทบัญญัติเฉพาะแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Criminal Law/ Jugendstrafrecht [JGG]) มาตรา 13 JGG

มาตรา 13 วางหลักการการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ดังนี้

1) ในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น ผู้พิพากษาต้องพึงสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เด็กและเยาวชนกระทำความผิดกฎหมายโดยความไม่รู้เพียงสา มาตรการใดๆ ที่จะบังคับใช้จะต้องเป็นสิ่งที่สร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ให้ปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบและเคารพต่อความยุติธรรม

2) มาตรการควบคุมเพื่อคัดค้านหรือปรับปรุงพฤติกรรม ได้แก่

- การนำตัวมาว่ากล่าวตักเตือน
- การมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด
- การควบคุมตัว

3) มาตรการควบคุมเพื่อคัดค้านหรือปรับปรุงพฤติกรรมไม่ใช่มาตรการลงโทษทางอาญา

จากบทบัญญัติดังกล่าวมาข้างต้น พบว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น เป็นมาตรการที่มุ่งเน้นถึงการให้คำแนะนำและอบรมสั่งสอนและให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีโอกาสที่จะกลับตนมาเป็นคนดีมากกว่าการดำเนินคดีหรือลงโทษทางอาญา ซึ่งผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนและเขาเหล่านั้นกระทำความผิดไปเพราะความไร้เดียงสา หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงควรได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ การนำตัวเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาจึงไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุด แต่การเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อขัดเกลากิจใจและอบรมบ่มนิสัยให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนไปใช้ชีวิตอย่างปกติในสังคมน่าจะเป็นทางเลือกที่ถูกต้องและดีกว่า ทั้งในด้านการมอบโอกาสให้คนและการสร้างสรรค์ให้เป็นคนดีในอนาคตด้วย

3.2 การอบรมสั่งสอนผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

มาตรา 9 JGG¹¹³ แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

¹¹³ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเยอรมนี

1) เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ใช้มาตรการในการให้คำแนะนำก่อนในเบื้องต้น

2) เมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ใช้มาตรการจัดระเบียบให้ความช่วยเหลือ ให้การศึกษาและให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ปรับปรุงพฤติกรรมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสังคม

นอกจากประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแล้วประเทศเยอรมนียังได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือมาตรการในการฟื้นฟูและการป้องกันไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 61 - 72 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.3 การส่งผู้กระทำความผิดซึ่งป่วยทางจิตไปรักษาที่โรงพยาบาลโรคจิต มาตรา 63 StGB¹¹⁴

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 63 ได้วางหลักไว้ว่า ถ้าผู้ใดกระทำความผิดขณะที่ขาดความสามารถในการกระทำความผิดอาญา (เนื่องจากมีความผิดปกติทางจิตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20) หรือในขณะที่ความสามารถในการกระทำความผิดอาญามีจำกัด ศาลจะสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปบังคับรักษาที่สถานบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคจิต ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทำความผิดที่ร้ายแรงในอนาคต หรือเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าอาจกระทำความผิดอื่นที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สาธารณะ

หลักเกณฑ์ในการส่งผู้กระทำความผิดไปยังโรงพยาบาลโรคจิตตาม มาตรา 63 นี้ กำหนดให้อำนาจการพิจารณาและการมีคำสั่งให้บุคคลเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลโรคจิตเป็นอำนาจของศาลแห่งสหพันธ์รัฐและจะกระทำต่อเมื่อผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดอันอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นในอนาคตเท่านั้น และเมื่อศาลแห่งสหพันธ์มีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่คดีใด พนักงานอัยการ (state attorney) ในฐานะเจ้าพนักงานบังคับโทษของรัฐ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ทั้งศาลแห่งสหพันธ์และศาลมลรัฐ ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 451 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน¹¹⁵

¹¹⁴ Section 63 Mental hospital order

¹¹⁵ คณิต ฒ นคร และคณะ. (2553). แบบรายงานความก้าวหน้าของการศึกษาโครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, หน้า 27.

3.4 การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมึนเมา หรือเกรงว่าจะไปกระทำอันตรายแก่สังคม (Placement in an Institution for Withdrawal Treatment) มาตรา 64 StGB¹¹⁶

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 64 วางหลักไว้ว่า การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่เฉพาะมิได้เพื่อการเลิกเสพยาของมึนเมา ผู้ใดเสพยาผิดของมึนเมาหรือยาเสพติด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะกระทำความผิดในระหว่างที่มึนเมาหรือควบคุมสติไม่ได้ หรือไม่รู้สึกรู้สิดชอบ หรือมีพยานหลักฐานยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวมีอาการวิกฤตระยะมึนเมา ศาลอาจมีคำสั่งให้ทำการควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อรักษาบำบัดอาการอันอาจทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายในอนาคต แต่ศาลอาจไม่มีคำสั่งหากไม่ปรากฏชัดว่า การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมึนเามีโอกาสที่จะทำให้บุคคลนั้นเลิกพฤติกรรมการเสพยาสิ่งเสพติดได้สำเร็จ หรือเป็นที่เชื่อได้ว่าอย่างไรก็ตามบุคคลนั้นจะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม หรือ การหลีกเลี่ยงจากการกระทำความผิดอาจทำได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 64 กำหนดให้การมีคำสั่งควบคุมตัวบุคคลไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมึนเมาเป็นดุลยพินิจของศาลแห่งสหพันธ์ ซึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อ

- 1) มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลจะกระทำความผิดขึ้นในอนาคต ขณะมึนเมาเนื่องจากเสพยาผิดสารมึนเมาหรือยาเสพติด และ
- 2) ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่ชัดเจนว่าบุคคลนั้นมีโอกาสที่จะหายจากอาการเสพยาผิดได้สำเร็จ ไม่กลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม และเป็นการรักษาให้เลิกการเสพยาผิดสารมึนเมาได้ในลักษณะถาวร

3.5 การใช้มาตรการอย่างอื่นแทนการจำคุก กรณีโทษจำคุกน้อย (Placement in Preventive Detention) มาตรา 66 StGB¹¹⁷

มาตรา 66 วางหลักว่า การกักกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหาย

- 1) ผู้ใดต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดโดยเจตนาให้รับโทษจำคุกเสรีภาพไม่น้อยกว่าสองปี ศาลอาจมีคำสั่งให้กักกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติมจากโทษจำคุกเสรีภาพได้ ถ้า

¹¹⁶ Section 64 Custodial addiction treatment order.

¹¹⁷ Section 66 Detention for the purpose of incapacitation.

- บุคคลใดเคยต้องคำพิพากษามาแล้วสองครั้ง แต่แต่ละครั้งมีอัตราโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ในความผิดที่ได้กระทำโดยเจตนาซึ่งเกิดขึ้นก่อนความผิดที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีในปัจจุบัน

- บุคคลใดเคยกระทำความผิดมาก่อนและศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำกัดเสรีภาพและมีคำสั่งให้ใช้ มาตรการเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกันมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี และ

- เมื่อพิจารณาแล้วทำให้เชื่อได้ว่า ผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นบุคคลที่มีภาวะทางอารมณ์ที่รุนแรง หรือกระทำความผิดอันก่อให้เกิดอันตรายสาหัสแก่เหยื่อ หรือก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สาธารณะ

2) บุคคลใดเคยกระทำความผิดโดยเจตนาจำนวน 3 ครั้ง และในความผิดแต่ละครั้งต้องคำพิพากษาให้รับโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่าปี สำหรับความผิดครั้งใดครั้งหนึ่งหรือหลายครั้ง ศาลอาจสั่งให้ตั้งเงื่อนไขภายใต้ (1) ข้อ 3 ให้กักกันตัวไว้นอกเหนือจากโทษจำกัดเสรีภาพเพื่อป้องกันพฤติกรรมที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเกิดอันตรายต่อสังคมในอนาคต

3) หากบุคคลใดถูกศาลมีคำพิพากษาให้รับโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่า 2 ปีในการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง หรือเป็นการกระทำความผิดภายใต้มาตรา 174c ถึง 174 มาตรา 176 มาตรา 179(1) ถึง (4) มาตรา 180 มาตรา 182 มาตรา 224 มาตรา 225(1) หรือ (2) หรือมาตรา 323a อย่างทารุณ หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหันต์ ศาลอาจมีคำสั่งให้กักกันตัวเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำกัดเสรีภาพในความผิดก่อนหน้า และหากพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเป็นไปตามเงื่อนไขของ (1) กล่าวคือ กระทำความผิดโดยเจตนาและได้รับโทษจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่าสองปี ถ้าการกระทำความผิดรวมแล้วผู้กระทำผิดต้องรับโทษไม่เกิน 3 ปี ศาลอาจมีคำสั่งภายใต้เงื่อนไขให้กักกันตัวไว้ในความควบคุมดูแลของรัฐเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติมจากโทษจำกัดเสรีภาพได้ ทั้งนี้ไม่กระทบต่อคำสั่งที่ได้มีขึ้นก่อนหน้านี

4) ภายใต้บทบัญญัติแห่ง (1) การใช้มาตรการทางอาญาสมควรพิจารณาลงความเห็นเป็นกรณีๆ ไป หากระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัวไว้ในอำนาจรัฐหรือภายใต้คำสั่งมาตรการทางอาญาอื่นๆ เป็นอุปสรรคต่อการลงโทษจำกัดเสรีภาพ ควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่สอดคล้องกับโทษหลักและพฤติกรรมของบุคคลเฉพาะแต่ละกรณี การกระทำความผิดก่อนหน้าไม่สามารถถูกนำมาพิจารณาอีก หากระยะเวลาล่วงเลยไปแล้วกว่า 5 ปี ทั้งนี้ระยะเวลาที่บุคคลถูกศาลมีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใดๆ ต่อเนื่องจากการกระทำ

ความผิดต้องไม่ถูกนำมานับรวมด้วย การกระทำความผิดนอกสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีสามารถนำมานับรวมเชิงเปรียบเทียบได้ แต่ต้องเป็นความผิดที่ได้กระทำลงโดยเจตนาและมีฐานความผิดที่สอดคล้องกับเนื้อหาภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน หรือมีลักษณะภายใต้ขอบเขตของ (3) ข้างต้น ซึ่งเป็นกรณีการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง ศาลอาจมีคำสั่งตามที่ปรากฏใน (3) ได้

มาตรา 66 ได้วางหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้มาตรการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐโดยการกักกันแทนการจำคุก โดยมุ่งเน้นการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวกับผู้ที่เคยกระทำความผิดและต้องคำพิพากษาให้รับโทษจำคุกเสรีภาพมาก่อน เพราะบุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง หรือการกระทำความผิดคดีนี้ ซึ่งลำพังเพียงการลงโทษทางอาญาอย่างเดียวไม่สามารถที่จะช่วยปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสียให้กลับตนเป็นคนดีได้

3.6 เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงไปใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาตรการอื่นๆ ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 68¹¹⁸ StGB ดังนี้

1) หากปรากฏว่าบุคคลใดต้องคำพิพากษาให้ถูกจำกัดเสรีภาพไม่น้อยกว่า 6 เดือน สำหรับการกระทำละเมิดต่อกฎหมายและปรากฏว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าวบุคคลนั้นไม่อาจปรับปรุงพฤติกรรมได้ ศาลอาจมีคำสั่งนอกเหนือให้เพิ่มเติมระยะเวลาควบคุมตัวเป็นกรณีพิเศษหากมีเหตุการณ์ที่ทำให้คาดหมายได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคต

2) การเปลี่ยนแปลงมาตรการใดๆ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

3.7 การเพิกถอนใบอนุญาต ปรากฏในมาตรา 69¹¹⁹ StGB แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) บุคคลใดกระทำความผิดกฎหมายโดยเกิดจากการจับขังยานพาหนะในลักษณะที่เป็นอันตรายหรือเกิดจากการที่เป็นผู้มีหน้าที่ในการจับขังยานพาหนะทำหน้าที่ในทางที่อาจก่อให้เกิดเป็นอันตรายหรือเป็นบุคคลที่ไม่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดเนื่องจากพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถควบคุมตนเองได้ พฤติการณ์ดังกล่าวนี้ไม่เป็นเหตุยกเว้นมิให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจับขังหากเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นมีสภาพไม่เหมาะสมแก่การจับขังยานพาหนะ ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องตรวจสอบตามมาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

¹¹⁸ Section 68 Conditions of supervision.

¹¹⁹ Section 69 Disqualification order.

2) หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายใต้อนุมาตราหนึ่งมาตราใด ตามกรณีต่อไปนี้

- การขบขี้ทำให้เกิดอันตรายแก่การใช้เส้นทางจราจร
- เป็นการขบขี้ในขณะที่มีเมมาเนื่องจากการดื่มแอลกอฮอล์หรือสารเสพติด
- เป็นผู้ที่ไม่ไปจากสถานที่เกิดอุบัติเหตุโดยไม่มีเหตุผลสมควร แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะรู้หรือควรรู้ว่ามีบุคคลอื่นถึงแก่ชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุ หรือได้รับอันตรายสาหัสแก่กาย หรือเกิดความเสียหายเป็นจำนวนมากแก่ทรัพย์สินของบุคคลอื่นในอุบัติเหตุ หรือ
- เป็นผู้ที่กระทำความผิดเนื่องจากความมีเมมาไม่รู้สติในสหพันธ์ หากการกระทำเป็นความผิดตามข้อ 1-3 บุคคลนั้นสมควรถูกพิจารณาว่ามีสภาพไม่เหมาะสมในการขบขี้ยานพาหนะ

จากหลักเกณฑ์มาตรา 69 จะเห็นได้ว่า มาตรการเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยของเยอรมันนั้น ให้ความสำคัญความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนนในทางสาธารณะ หากปรากฏว่าบุคคลใดมีพฤติกรรมการขบขี้หรือใช้เส้นทางจราจรที่เป็นอันตรายย่อมมิได้ก่อความเสียหายเฉพาะตัวผู้กระทำเองแต่ถือว่าเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ร่วมใช้ถนนนั้นอีกด้วย โดยเฉพาะผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวกับการขบขี้ยานพาหนะโดยตรง เช่น คนขับรถยนต์โดยสารสาธารณะ ศาลมีอำนาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยการเพิกถอนใบอนุญาตขบขี้เพื่อให้บุคคลนั้นตระหนักถึงความปลอดภัยและอันตรายที่อาจเกิดกับผู้ใช้รถใช้ถนนและเป็นการลดความเสี่ยงของบุคคลอื่นที่จะได้รับอันตรายจากผู้ขบขี้ยานพาหนะโดยประมาท

3.8 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันได้กำหนดให้ทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ ปรากฏในมาตรา 70 StGB¹²⁰ (Prerequisites for Supervision of Conduct)

1) ผู้ใดกระทำความผิด หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำความผิดต่ออาชีพ หรือวิชาชีพ หรือการค้า หรือก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงในการปฏิบัติหน้าที่ แม้จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดที่เล็กน้อยเพราะเขาสามารถพิสูจน์ได้ว่า ได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่รู้ผิดชอบ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ พฤติการณ์ต่างๆ นี้ไม่เป็นเหตุยกเว้น ในการที่ศาลจะมีคำสั่งห้ามบุคคลนั้นประกอบอาชีพบางอย่าง หรือห้ามประกอบอาชีพในสาขาอาชีพนั้น หรือในทางการค้า หรือในกิจการค้านั้น ทั้งนี้ตามระยะเวลาที่กำหนดโดยกระทรวงยุติธรรมแห่งสหพันธ์ เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแสดงให้เห็นชัดเจนว่า จะกระทำความผิดที่ร้ายแรงหรือก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงในทางวิชาชีพ หรือในสาขาอาชีพ หรือ

¹²⁰ Section 70 Order for professional disqualification

ในทางการค้า หรือในกิจการค้า ศาลอาจสั่งห้ามประกอบอาชีพเป็นการถาวร เมื่อมีเหตุผลอันควร เชื่อได้ว่าระยะเวลาตามวิธีการเพื่อความปลอดภัยสูงสุดไม่เพียงพอที่จะป้องกันสังคมจากอันตราย อันผู้กระทำความผิดอาจก่อให้เกิดขึ้น

2) ถ้าผู้กระทำความผิดถูกห้ามจากการปฏิบัติงานในอาชีพ ในสาขาอาชีพ ในทางการค้าหรือในกิจการค้าอย่างหนึ่งอย่างใด ระยะเวลาการห้ามประกอบอาชีพนั้นอาจลดให้น้อยลงได้ หากพฤติกรรมที่มีความไม่ถูกต้องนั้นมิได้ลักษณะเป็นการชั่วคราว แต่ทั้งนี้ในทุกๆ กรณี การห้ามประกอบอาชีพต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามเดือน

3) ในระหว่างที่ถูกห้ามประกอบอาชีพ บุคคลนั้นจะต้องไม่ว่าจ้างบุคคลอื่น ในอาชีพเดียวกันหรือในสาขาอาชีพ หรือในกิจการค้า หรือในสาขาของการค้านั้น มาปฏิบัติงานแทน ในฐานะของตนหรือมาปฏิบัติงานตามคำสั่งคำแนะนำของตน

4) การห้ามประกอบอาชีพ หรือให้ทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ จะมีผลเริ่มต้นต่อเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ระยะเวลาของการบังคับใช้วิธีการดังกล่าวอาจถูกเพิ่มหรือขยายออกไป หากปรากฏว่าพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดก่อนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าพฤติกรรม การประกอบอาชีพของบุคคลนั้น จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากในอนาคต ทั้งนี้พฤติกรรม ภายในระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดถูกห้ามประกอบอาชีพตามคำสั่งของรัฐ ไม่เป็นเหตุให้เพิ่ม ระยะเวลาการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อไป

จากบทบัญญัติมาตรา 70 พบว่าการกระทำความผิดที่เกิดจากการประกอบอาชีพ หรือจากการใช้หน้าที่การงาน ไปในทางที่ผิด ศาลอาจมีคำสั่งห้ามบุคคลนั้นประกอบอาชีพ นั้นๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดของผู้ที่ ประกอบอาชีพนั้นๆ ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมักจะเกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวมเป็น จำนวนมาก เพราะบุคคลที่มีอาชีพหรือประกอบอาชีพนั้นๆ มักจะมีความชำนาญและมีความ เชี่ยวชาญเฉพาะ ดังนั้น การกำหนดระยะเวลาห้ามประกอบอาชีพชั่วคราวจึงเป็นการยับยั้งความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสังคมและเป็นการให้โอกาสบุคคลนั้นปรับปรุงตนเองแล้วกลับมา ประกอบอาชีพนั้นได้อีกครั้ง

3.9 มาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและการเพิกถอนวิธีการเพื่อความ ปลอดภัย

1) หลักการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนีได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยประเทศเยอรมนีใช้ " หลักความพอสมควรแก่เหตุ" เป็น

หลักการสำคัญในการบังคับใช้ให้เหมาะสมกับมาตรการต่างๆ ซึ่งการบังคับใช้มาตรการใดๆ แก่กรณีต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นกรณีๆ ไป และเมื่อมีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้วการยกเลิกและเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ย่อมมีขึ้นได้ หากพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป เพื่อที่การบังคับใช้มาตรการทางอาญาของรัฐเพื่อการฟื้นฟูและการป้องกันการกระทำความผิดจะไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยร่วมกับมาตรการอื่นทางอาญาปรากฏในมาตรา 72 SiGB¹²¹ แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี

1) หากพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นไปตามเงื่อนไขของการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรการ ให้เลือกใช้มาตรการที่มีความเหมาะสมกับพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดมากที่สุด

2) หากผู้กระทำความผิดมีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหลายประการ ศาลอาจมีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรการควบคู่กันไปได้ เว้นแต่กฎหมายจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

3) หากศาลมีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลายมาตรการแก่บุคคลใด ศาลต้องพิจารณาว่ามีหลักฐานเพียงพอเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะมีพฤติการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย โดยศาลต้องมีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอื่นๆ ต่อไป ก่อนระยะเวลาบังคับใช้มาตรการที่ใช้อยู่เดิมสิ้นสุดลง

2) การเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

การเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 62 โดยมาตรานี้ได้วางหลักการเกี่ยวกับความพอสมควรแก่เหตุ ดังนั้น การที่ศาลจะเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้หรือไม่นั้น จะต้องเป็นไปตามหลักความสมควรแก่เหตุ โดยพิจารณาประกอบพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้กระทำความผิด

ประเทศเยอรมนีนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่น่ามาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ตลอดจนบังคับใช้กับบุคคลที่อาจเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาเยอรมนีที่มุ่งเน้นเรื่องการเยียวยาและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนมาเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยมีได้มุ่งที่แก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด ถือได้ว่าเป็นการป้องกันสังคมและนอกจากนั้นยังเป็นการปราบปรามมิให้มีผู้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำความผิด

¹²¹ Section 72 Orders for joint measures.

ที่อยู่ในฐานะผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุคคลที่อ่อนประสบการณ์ทั้งในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ บางครั้งอาจกระทำการอันละเมิดต่อกฎหมายโดยปราศจากความเข้าใจ การเลือกวิธีการบำบัดฟื้นฟูมาใช้แก่ผู้เยาว์จึงเป็นทางเลือกที่ดีมากกว่าการลงโทษ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้เยาว์ต้องเข้ามาสู่กระบวนการราชทัณฑ์ และประสบการณ์ในด้านลบติดตัว

3.10 องค์กรและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง มาตรการในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยให้เป็นที่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

เมื่อพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดเป็นไปตามเงื่อนไขภายใต้บทบัญญัติมาตรา 63 ถึงมาตรา 70 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (StGB) ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ศาลแห่งสหพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจสั่งให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้

ดังนั้น เมื่อศาลแห่งสหพันธ์มีคำสั่งให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่คดีใด พนักงานอัยการ (State attorney/ Staatsanwaltschaft) ในฐานะเจ้าพนักงานบังคับโทษของรัฐ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้เป็นที่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ทั้งศาลแห่งสหพันธ์และศาลมลรัฐ ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 451 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน StPO¹²²

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือฝ่าฝืนคำสั่งศาลตามมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย พนักงานอัยการในฐานะผู้บังคับโทษของรัฐจะเป็นบุคคลที่เข้าไปตรวจสอบและแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม ตามหลักกฎหมายบังคับโทษ Strafvollzug (StVollzG) และกฎหมายว่าด้วยมาตรการบังคับโทษ Strafvollstreckungsordnung (StVollstrO) เมื่อศาลมีคำสั่งให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่คดีใด

¹²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 451

(1) The sentence shall be executed by the public prosecution office as the executing authority on the basis of a certified copy of the operative provisions of the judgment containing an endorsement of enforceability, to be issued by the registry clerk.

(2) The prosecutors at the Local Courts shall be authorized to execute the sentence only insofar as such authority has been conferred on them by the *Land* department of justice.

(3) The public prosecution office which is the executing authority shall exercise the duties incumbent on the public prosecution office also vis-à-vis the criminal chamber responsible for execution of sentences at another Regional Court. It may assign its duties to the public prosecution office competent at that court if this appears to be imperative in the interest of the convicted person and if that public prosecution office gives its consent.

เป็นการทำคำสั่งตามกฎหมายปกครองและถือเป็นคำสั่งทางปกครอง การไม่ปฏิบัติตามอาจนำไปสู่การฟ้องร้องเป็นคดีทางปกครองได้อีกสถานหนึ่งด้วย

3.11 วิเคราะห์ข้อดีของการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศเยอรมนี

จากการศึกษากฎหมายของประเทศเยอรมนีดังกล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปข้อดีของมาตรการทางกฎหมายของประเทศเยอรมนีซึ่งพบว่าประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายอาญาคู่ขนาน กล่าวคือ กฎหมายอาญาของเยอรมนีไม่ได้มุ่งเน้นแต่เพียงการลงโทษ ซึ่งถือเป็นมาตรการที่เป็นการมุ่งเน้นที่การแก้แค้นทดแทนผู้ที่กระทำความผิด แต่กฎหมายอาญาของเยอรมนีนั้นเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการให้โอกาสผู้ที่กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยการแก้ไขปรับปรุงนิสัยเพื่อกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

วิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศเยอรมนีถือเป็นมาตรการป้องกันพิเศษ ที่ถูกนำมาบังคับใช้แทนการลงโทษทางอาญาควคู่ไปกันไปเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาและการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางอาญาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ประการ ได้แก่ การป้องกันทั่วไป และการป้องกันพิเศษ

- การป้องกันทั่วไป คือ การลงโทษการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดทราบว่าได้กระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับและให้บุคคลอื่นเห็นว่าหากมีการกระทำเช่นนี้เกิดขึ้น การกระทำนั้นก็จะไม่เป็นที่ยอมรับ บุคคลย่อมจักต้องได้รับโทษจากการกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย

- การป้องกันพิเศษ คือ การป้องกันมิให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดมิให้กลับมากระทำความผิดหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมอีกในอนาคต โดยการใช้มาตรการฟื้นฟูและการป้องกันต่างๆ

ซึ่งหากนำมาตราการป้องกันทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้ควบคู่กันมากกว่าที่จะบังคับเฉพาะโทษจำคุกตามหลักความพอสมควรแก่เหตุแล้วย่อมเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีอาญาและการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางอาญา และก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมหลายประการ ดังนี้

1. วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่ใช้กับผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันไม่ให้มีโอกาสที่จะไปกระทำความผิดซ้ำในอนาคต จึงถือว่าเป็นมาตรการที่มุ่งคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายของกฎหมายอาญาที่มีความมุ่งหมายในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

2. วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่คุ้มครองสังคมจากผู้กระทำความผิดบางคนที่มีลักษณะเป็นอันตราย และเป็นที่ยกคําหมายได้ว่า จะก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่น แก่สังคมและแก่สาธารณะได้อีก

3. วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่มีลักษณะเป็นการป้องกันพิเศษ คือเป็นมาตรการเพื่อการป้องกันและฟื้นฟู มิใช่การลงโทษทางอาญา

4. การบังคับใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยในประเทศเยอรมนีมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน กล่าวคือ ต้องมีการกระทำความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขและการพิจารณาบังคับใช้ต้องขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล

5. วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสแก้ตัวเป็นคนดี และสามารถกลับเข้าคืนสู่สังคม

6. การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นการใช้อํานาจรัฐที่สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้

7. การเลือกใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่สามารถดูแลและจัดการบุคคลได้อย่างเหมาะสม โดยการไม่นําเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในกรณีผู้กระทำความผิดยังอยู่ในเยาว์วัย

8. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีหลักประกัน คือ “หลักความปลอดภัยแก่เหตุ”

9. วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถยกเลิกได้ เมื่อผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมอันควรเชื่อได้ว่า การจะกระทำความผิดซ้ำอีกหมดไป สะท้อนให้เห็นว่าเงื่อนไขให้อํานาจศาลที่จะมีคำสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหมดไป สหพันธ์จึงไม่มีอํานาจในการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอํานาจรัฐได้อีกต่อไป

2.3 วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นไม่ได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้โดยตรง ในประมวลกฎหมายอาญาหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่จะกำหนดไว้ในกฎหมายพิเศษแต่ละฉบับ เช่น กฎหมายความผิดเกี่ยวกับจราจร กฎหมายความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติ กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ฯลฯ ซึ่งจะใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน และพิจารณาที่พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การนำวิธีการเพื่อความปลอดภยมาใช้ จะต้องเป็นการใช้กับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการประกันตัว (Bail) ปล่อยตัวเนื่องจากรอการลงอาญา (Sentence Suspended) หรือพักการลงโทษ (Parole) ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิด

ได้ออกนอกการควบคุมในทัศนสถานของรัฐด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว จะต้องนำกระบวนการคุมประพฤติมาใช้กับผู้กระทำความผิดโดยปริยาย ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยในประเทศญี่ปุ่น จะได้รับการนำมาใช้ในรูปแบบของมาตรการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่ต้องถูกคุมประพฤติจากคำพิพากษารอลงอาญาและผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ดังจะได้กล่าวดังต่อไปนี้¹²³

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีมาตรการบังคับใช้ต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่แต่การนำบุคคลที่ได้รับโทษจำคุกไว้ในเรือนจำเท่านั้น แต่มีอยู่หลายช่องทางที่อาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดได้ ได้แก่

- (1) ในชั้นตำรวจ ได้แก่ การปรับและปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปในคดีจราจร
- (2) ในชั้นอัยการ ได้แก่ การปล่อยตัวผู้กระทำความผิดเนื่องจากสิ่งไม่พ้อง
- (3) ในชั้นศาล ได้แก่ ในกรณีการกระทำความผิดอาญาเล็กน้อย (Minor Offense)

ศาลจะพิจารณาลงโทษปรับเพียงอย่างเดียวและปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไป และ

- (4) ในชั้นราชทัณฑ์ ได้แก่ การพักการลงโทษ การให้เข้าไปใช้แรงงานหรือฝึกงาน

ในทัศนสถาน

นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังได้นำมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับบุคคลที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราว ภายใต้ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเหล่านี้ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้ได้รับการปล่อยตัวในชั้นตำรวจ และอัยการ หรือผู้ที่ได้รับการลงโทษหรือพักการลงโทษไม่ให้หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

ผู้ต้องหาที่ต้องหาว่ากระทำความผิดในชั้นพนักงานตำรวจ และพนักงานอัยการพบว่า พนักงานตำรวจและพนักงานอัยการจะใช้อำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือมาตรการอื่นใดจะต้องมีการทำคำขอต่อศาล ซึ่งโดยส่วนใหญ่พนักงานอัยการจะเสนอคำขอใช้มาตรการควบคุมตัวผู้ต้องหาระหว่างพิจารณาคดี คิดเป็นสัดส่วน 1:4 ของปริมาณคดีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดทั้งหมด และศาลมักจะอนุญาตให้ตำรวจและพนักงานอัยการควบคุมตัวต่อ คิดเป็นปริมาณสูงถึงร้อยละ 93.3 ของคดีที่อัยการมีคำร้องทั้งหมด ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การใช้มาตรการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไม่ให้หนีการพิจารณา เพื่อไม่ให้ไปทำร้ายพยานหลักฐาน หรือเพื่อป้องกันไม่ให้ไปกระทำความผิดอีก มีความน่าเชื่อถือ และมีเหตุอันสมควรที่จะใช้มาตรการในการควบคุมตัวบุคคลจริง ศาลจึงอนุญาตให้ใช้มาตรการดังกล่าวในอัตราส่วนที่สูง¹²⁴

¹²³ โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในมาตรการต่าง, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554 หน้า 36-40.

¹²⁴ อ้างแล้ว, หน้า 41.

มาตรการการบังคับโทษที่ศาลญี่ปุ่นมีการบังคับใช้ค่อนข้างสูง คือ โทษจำคุก และเมื่อพิจารณาเฉพาะการบังคับโทษจำคุก จะสามารถแบ่งได้เป็น พิพากษาจำคุกตลอดชีวิต พิพากษาจำคุกในระยะเวลาจำกัด พิพากษาให้รอการลงอาญา และพิพากษารอการลงอาญาภายใต้มาตรการคุมประพฤติ (Suspension of Execution of Sentence with Probationary Supervisions) สถิติคดีการพิพากษารอการลงโทษมีกว่าร้อยละ 60¹²⁵ ของผู้ต้องโทษจำคุกทั้งหมด ส่วนผู้ต้องรอการลงอาญาและอยู่ภายใต้มาตรการคุมประพฤติกคิดเป็นปริมาณไม่เกินร้อยละ 5 ของผู้ต้องโทษจำคุกทั้งหมดเท่านั้น

1. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิดภายใต้กฎหมายพิเศษของญี่ปุ่น

1) กรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์

บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์นั้นนับว่ามีสถานะเป็นผู้เยาว์ตามกฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น หากผู้เยาว์กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา เขาเหล่านั้นจะได้รับการปฏิบัติดูแลด้วยวิธีการที่แตกต่างจากบุคคลอื่นซึ่งมีอายุ 20 ปีหรือมากกว่ารวมทั้งยังมีการนำมาตราการที่เหมาะสมมาปรับใช้โดยพิจารณาประกอบเกณฑ์เกี่ยวกับอายุของผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่นหากผู้กระทำความผิดเหล่านั้นมีอายุต่ำกว่า 14 ปี บุคคลเหล่านี้จะไม่ต้องรับโทษทางอาญาแต่อย่างใด เนื่องจากกฎหมายได้มีการกำหนดให้ส่งผู้กระทำความผิดเหล่านั้นไปยังสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การพัฒนาความสามารถส่วนบุคคลให้ยั่งยืน (Facilities for Development of Self-sustaining Capacity) หรือ สถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน (Children's home under the Child Welfare Law)¹²⁶ และหากมีการกระทำความผิดอาญาโดยผู้เยาว์ คดีเหล่านั้นจะถูกส่งหรือรายงานไปยังศาลคดีครอบครัว (Family Court) ทั้งนี้ ก็เพื่อการแก้ไขปรับปรุงทั้งด้านการกระทำ ความประพฤติ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนนิสัยและสภาวะแวดล้อมของเขาเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ศาลคดีครอบครัวจึงเป็นองค์กรหลักที่สำคัญนอกเหนือจากบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะฝ่ายตุลาการที่มุ่งตัดสินว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงหรือไม่แล้วนั้น ศาลคดีครอบครัวยังคงมีบทบาทหน้าที่ด้านสวัสดิการของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์อีกด้วย ซึ่งในการนี้ ศาลคดีครอบครัวจะเป็นผู้พิจารณา

¹²⁵ http://hakusyo1.moj.go.jp/en/55/nfm/n_55_2_2_3_1_2.html#H002003001002H [Accessed April 2009.]

¹²⁶ The second report of Japan under Article 44, paragraph 1 of the Convention on the Rights of the Child (November 2001.) Available: <http://www.mofa.go.jp/policy/human/child/report2/protection.html> [Accessed July 2009.]

ตัดสินใจถึงความจำเป็นในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับเหตุของการกระทำ ความผิดอาญาโดยผู้เยาว์นั้นๆ และเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นๆ มาปรับใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์เพื่อ เป็นการป้องกันกระทำผิดอาญาซ้ำโดยบุคคลผู้นั้นอีก

การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาปรับใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์ นั้น ศาลคดีครอบครัวจะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติที่มีความเชี่ยวชาญด้านมนุษยศาสตร์นั้น เป็นผู้ตรวจตรา ดูแลในทุกด้านของผู้เยาว์ ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัย การประกอบอาชีพ อารมณ์สภาวะแวดล้อมรวมทั้งผู้ปกครองของเขาเหล่านั้น โดยแนวทางปฏิบัติในการดูแลของเจ้า พนักงานคุมประพฤตินี้จะใช้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน การใช้ยาเพื่อบำบัด ด้านการบำบัดทางจิต ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านสังคมศาสตร์และด้านอื่นๆ

นอกจากนี้ ในระหว่างพิจารณาคดีหากเห็นเป็นการสมควร ศาลคดีเยาวชน อาจมีคำสั่งให้ควบคุมตัวไว้เพื่อเป็นการป้องกัน(Protective Detention) ได้อันถือเป็นหนึ่งแนวทาง ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้แก่ผู้เยาว์ตามความจำเป็นเพื่อเป็นการป้องกันปกป้อง สังคมจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์นั้น โดยศาลจะมีคำสั่งให้จำแนกลักษณะ (Classification) ผู้เยาว์ก่อนมีคำพิพากษาเพื่อที่จะควบคุมตัวผู้เยาว์คนนั้นๆ ไว้ในสถานจำแนกลักษณะเยาวชน (Juvenile Classification Home) ชั่วระยะเวลาหนึ่งซึ่งโดยหลักแล้วจะไม่เกิน 2 สัปดาห์และอาจมีการควบคุมตัวต่อไปได้อีกเพียง 1 ครั้งและเฉพาะในสถานการณ์ที่จำเป็นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากคดี ที่อยู่ในการพิจารณาของศาลนั้นเกี่ยวกับผู้เยาว์ที่มีอายุตั้งแต่ 14-19 ปีเป็นผู้กระทำผิดและเป็นคดีที่มี อัตราโทษประหารชีวิตหรือจำคุกพร้อมใช้แรงงานหรือไม่ใช้แรงงาน หากศาลได้มีการพิจารณา องค์ประกอบทั้งปวงแล้ว ไม่ว่าจะพยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบทุกด้านเกี่ยวกับ ข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้น หากปรากฏว่ามีอุปสรรคที่เด่นชัดเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาจเกิดขึ้น ศาลอาจมี คำสั่งให้ควบคุมตัวนานขึ้นได้แต่ไม่เกินอีก 2 ครั้ง และรวมแล้วต้องไม่เกิน 8 สัปดาห์

ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเยาวชน โดยได้มีการลดอายุของผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์ที่จำต้องได้รับโทษในทางอาญาจากเดิมให้ลงมาอยู่ที่อายุ 14 ปี ดังนั้น ผู้เยาว์ที่มีอายุ 14 ปีหรือมากกว่าจำต้องถูกศาลพิพากษาให้อยู่ภายใต้วิธีการเพื่อความปลอดภัยและ ยังคงต้องได้รับโทษในทางอาญาอีกด้วย อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้กระทำผิดมีอายุต่ำกว่า 16 ปีและบุคคล นั้นถูกศาลพิพากษาจำคุกไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ต้องใช้แรงงานด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำพิพากษา ให้ส่งตัวผู้นั้น ไปศึกษาเล่าเรียนในสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) แทนได้ จนกระทั่งผู้เยาว์นั้นมีอายุครบ 16 ปี อาจกล่าวได้ว่า โดยหลักการแล้วนั้น การส่งผู้เยาว์ไปรับโทษยัง สถานฝึกอบรมเยาวชน เปรียบเสมือนการส่งผู้เยาว์เข้าสู่การศึกษาเชิงบังคับ (Compulsory Education) อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เยาว์นั้นไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของการศึกษาเชิง

บังคับและอยู่ระหว่างการบำบัดด้วยยาโดยการควบคุมของแพทย์ (หากมีความจำเป็น) การปฏิบัติต่อผู้เยาว์นั้นยังคงต้องคำนึงถึงสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิของผู้เยาว์อย่างเคร่งครัด¹²⁷ นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นลง หากศาลคดีครอบครัวเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะจัดให้ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้เยาว์นั้นอยู่ภายใต้มาตรการป้องกัน ศาลจะมีคำสั่งให้คุมประพฤติผู้เยาว์นั้นต่อไปด้วยการให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสถานฝึกอบรม และให้การศึกษาแก่เยาวชน (Home for Juvenile Training and Education) หรือสถานรับอุปการะเด็กและเยาวชน (Home for Dependent Child)¹²⁸ หรือสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) นอกจากนี้ ศาลครอบครัวยังอาจมีคำสั่งให้จัดให้ผู้เยาว์นั้นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลชั่วคราว (Tentative Supervision) โดยเจ้าพนักงานคุมประพฤติของศาลคดีครอบครัวภายในเวลาที่กำหนดได้เช่นเดียวกัน หากเป็นที่ปรากฏชัดต่อศาลว่าการกำกับดูแลนั้นเป็นการสมควรบนพื้นฐานของมาตรการเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ หากภายหลังจากผลของการสืบสวน หรือการพิจารณาคดีเป็นเหตุให้ศาลคดีครอบครัวเห็นสมควรว่าควรนำมาตรการเพื่อความปลอดภัยภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนมาบังคับใช้แก่กรณีแล้วนั้น ศาลคดีครอบครัวจะดำเนินการส่งตัวผู้เยาว์ ซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดนั้นไปยังผู้ปกครองในแต่ละเขตการปกครอง (Prefectural Governor) หรือผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวเด็กและเยาวชน (Director of A Child Guidance Center) ได้

สำหรับกรณีที่กำลังมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในกรณีผู้เยาว์เป็นผู้กระทำความผิดและถูกศาลบังคับใช้มาตรการคุมประพฤติภายใต้คำสั่งศาลคดีครอบครัวแล้ว ผู้เยาว์นั้นจะต้องตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ พร้อมทั้งได้รับการแนะนำและสนับสนุนตามความเหมาะสมเพื่อการปรับปรุงความประพฤติตนและการกลับเข้าสู่สังคมได้ตามปกติ ผู้เยาว์ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลผ่านกระบวนการคุมประพฤตินี้จนกว่าจะอายุครบ 20 ปีและอาจมีการยกเลิกเงื่อนไขการกำกับดูแลผ่านกระบวนการคุมประพฤตินี้ได้ก่อนกำหนด หากถึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่าความประพฤติของผู้เยาว์นั้นมีความมั่นคงและจะไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอาญาอีก สำหรับผู้เยาว์ที่ถูกจัดให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล

¹²⁷ White paper on crime 2003 Part 4/Chap.2/Sec.1. Available:

http://hakusyo1.moj.go.jp/en/49/nfm/n_49_2_4_2_1_0.html. [Accessed July 2009.]

¹²⁸ Home for juvenile training and education/home for dependent children: A home for juvenile training and education is an institution for the purpose of giving necessary guidance to juveniles who have committed or are likely to commit delinquent behavior and assisting them in becoming independent. Also, a home for dependent children is an institution for the purpose of protecting children, etc. who do not have guardians, or who are abused, and assisting them in becoming independent.

ของสถานฝึกอบรมและให้การศึกษาแก่เยาวชน (Home for Juvenile Training and Education) หรือสถานรับอุปการะเด็กและเยาวชน (Home for Dependent Child) ซึ่งนับเป็นสถานควบคุมที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการเด็กและเยาวชน ต่างได้รับการกำกับดูแลรวมถึงการแนะนำสนับสนุนตามความเหมาะสมเช่นเดียวกับกรณีและผู้เยาว์ถูกจัดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลผ่านกระบวนการคุ้มครองประพฤติดโดยคำสั่งของศาลคดีครอบครัว

อย่างไรก็ดี หากเป็นกรณีและผู้เยาว์ถูกจัดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถานฝึกอบรมเยาวชน (Juvenile Training School) กรณีนี้ผู้เยาว์จะได้รับการฝึกอบรมเป็นกรณีเฉพาะ นับตั้งแต่การฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูงสุด หรือสถานฝึกอบรมเพื่อผู้เยาว์ที่มีอาการเจ็บป่วยเพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยการให้การศึกษา ณ สถานกักกันนั้นๆ หากมีกรณีและผู้เยาว์นั้นได้รับการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนจากสถานดังกล่าว ผู้เยาว์จักต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลผ่านมาตรการคุ้มครองประพฤติดต่อไปดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2) การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต

ประเทศญี่ปุ่น ได้มีพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (The Mental Health Act 1988) และพระราชบัญญัติบำบัดทางการแพทย์และควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริตที่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง (The Act for the Medical Treatment and Supervision of insane Persons who caused serious harm 2003) ใช้บังคับกับบุคคลที่มีอาการทางจิตและได้กระทำความผิดอาญาขึ้น

และภายใต้มาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น¹²⁹ ได้มีการบัญญัติให้ (1) กรณีที่คนวิกลจริต (Insane Person) กระทำความผิดทางอาญา บุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษ (2) กรณีที่บุคคลกึ่งวิกลจริต (Quasi-Insane Person) กระทำความผิดอาญา บุคคลนั้นจะได้รับการลดโทษ อย่างไรก็ดี บุคคลที่จะถือว่าอยู่ในฐานะของคนวิกลจริตตามกฎหมายอาญานั้น หมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางจิตจนไม่อาจแยกแยะได้ว่าการกระทำของตนนั้นถูกหรือผิด และหมายความรวมถึงผู้ที่รู้ผิดชอบชั่วดี (Discernment) แต่ไม่อาจปฏิบัติตามการรับรู้ได้ สำหรับบุคคลกึ่งวิกลจริตนั้น หมายความถึง ผู้ที่มีความสามารถที่จำกัดในการรู้ผิดชอบชั่วดีและการปฏิบัติตามความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว เมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำความผิดอาญาเป็นบุคคลที่อยู่ในบังคับของกฎหมายดังที่กล่าว รัฐจำเป็นต้องมีการบังคับใช้มาตรการพิเศษแก่บุคคลเหล่านั้นทดแทนโทษทางอาญาที่มีอาจลงได้ หรือลงได้น้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมาตรการพิเศษเหล่านี้ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการดูแล และรักษา

¹²⁹ ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 39.

ทางการแพทย์แก่คนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริตผู้ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรง¹³⁰ และอาจกล่าวได้ว่า ในกฎหมายฉบับนี้มีมาตรการพิเศษเหล่านั้นล้วนมีขึ้นเพื่อจัดหาให้ซึ่งการดูแลทางการแพทย์ที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ที่เจ็บป่วยทางจิตและส่งเสริมให้มีการเฝ้าสังเกตการณ์และแนะนำตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาไว้ซึ่งการดูแลทางการแพทย์เพื่อบรรลุมิติประสงค์ที่จะรักษาอาการเจ็บป่วยของบุคคลนั้นๆ ป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกระทำความผิดอาชญากรรมร้ายแรงเช่นเดิม อีกทั้งยังช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูให้เขาเหล่านั้นกลับเข้าร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้น ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลและรักษาทางการแพทย์แก่คนวิกลจริตและ คนกึ่งวิกลจริตผู้ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงดังกล่าวข้างต้น หากมีกรณีที่เกิดขึ้นที่คนวิกลจริต และบุคคลกึ่งวิกลจริตเป็นผู้กระทำความผิดนี้ไม่ถูกฟ้องคดีตามขั้นตอนอันเป็นผลมาจากความวิกลจริต หรือกึ่งวิกลจริต หรือคดีนั้นศาลพบว่าหรือมีคำพิพากษาว่าจำเลยไม่มีความผิดอันเป็นผลมาจากความวิกลจริตหรือกึ่งวิกลจริต และหากอัยการร้องขอเพื่อคนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริตด้วยการแสดงให้เห็นถึงเหตุจำเป็นที่ต้องดูแลรักษาทางการแพทย์เสียก่อนไม่ว่าจะเป็นเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรืออยู่ในความดูแลฐานะคนไข้ นอก รวมถึงแสดงรายละเอียดของการดูแลรักษานั้นๆ เมื่อนั้นหน่วยงานสำคัญหน่วยงานหนึ่งในศาลชั้นต้นอันประกอบด้วยผู้พิพากษา และผู้ตรวจสอบสุขภาพจิต (Mental Health Examiner)¹³¹ หรืออีกนัยหนึ่งคือนักจิตเวชจะต้องร่วมกันพิจารณาและตัดสินว่าจะพักการพิจารณาคดีนั้นๆ ไว้ก่อนหรือไม่ หากปรากฏว่าระหว่างพิจารณาคดีว่าผู้กระทำความผิดเป็นคนวิกลจริต หรือกึ่งวิกลจริต ศาลจะต้องสั่งพักการพิจารณาคดีนั้นๆ ไว้ก่อน และมีคำสั่งให้ส่งตัวบุคคลนั้นเข้ารับการรักษาภายในโรงพยาบาล และบุคคลนั้นจะต้องเข้ารับการรักษาเฉพาะในสถานพยาบาลที่กำหนดไว้เท่านั้น และจำต้องรับการรักษาโดยเคร่งครัดทั้งการดูแลรักษาแบบพิเศษแบบทั่วไป และเจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจที่จะเข้าจัดการเกี่ยวแก่เงื่อนไขในการดำรงชีวิตอยู่ของเขาเหล่านั้นเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการรักษาตัวในโรงพยาบาล

อย่างไรก็ดี หากผู้กระทำความผิดเป็นคนวิกลจริตหรือกึ่งวิกลจริตนั้นถูกศาลสั่งให้รักษาตัวในฐานะคนไข้ นอก หรือเป็นผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยตัวจากโรงพยาบาลที่ทำ

¹³⁰ The Act on Medical Care and Treatment for Insane or Quasi-Insane Persons Who Have Caused Serious Case, Law No. 110 of 2003.

¹³¹ Mental Health Examiner is a doctor to form a collegiate court body with a judge in hearings. One doctor is assigned for each applied case from those selected by district courts every year in advance from doctors(mental health diagnosticians)registered in the list that is submitted to the Supreme Court by the Minister of Health, Labor and Welfare every year. In consultation with a judge, a mental health examiner is supposed to offer an opinion based on his academic experience in medical care for mental disorder persons.

การรักษา บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้ารับการรักษาในฐานะคนไข้ในสถานพยาบาลที่กำหนดไว้ต่อไปไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่สูงสุดไม่เกิน 5 ปี และจำต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลด้านสุขภาพจิตนี้ของเจ้าพนักงานบังคับคดีอีกด้วย¹³² นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่า การกำกับดูแลด้านสุขภาพจิตโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรับทราบถึงความเป็นไปเกี่ยวกับบุคคลนั้นในช่วงที่อยู่ภายใต้คำสั่งศาลให้เข้ารับการรักษาตัวในฐานะคนไข้ในสถานพยาบาล เนื่องจากเจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถตรวจสอบ กำกับดูแลผู้อยู่ภายใต้มาตรการเพื่อความปลอดภัยได้ว่าเขาเหล่านั้นไปรับการรักษาตามสถานพยาบาลที่กำหนดไว้ดังคำสั่งศาลหรือไม่ และยังสามารถสอบถามหรือได้รับการรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้อีกถึงเงื่อนไขในการดำรงชีพของเขาเหล่านั้น และหากเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องการที่จะเสนอแนะแนวทางแก่สถานพยาบาลนั้นก็สมารถที่จะทำได้

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นยังพบว่า ศาลยังมีอำนาจในการสั่งให้บุคคลนั้นอยู่ภายใต้มาตรการเพื่อความปลอดภัยในลักษณะต่างๆ ได้ หากเป็นที่เชื่อได้ว่าจะรักษาอาการเจ็บป่วยของบุคคลนั้นๆ ป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเช่นเดิมอีก รวมทั้งช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูให้เขาเหล่านั้นกลับเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ว่าจะเป็นการสั่งให้เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลที่มีการกำหนดไว้ (Designated Medical Institution for Hospitalization) หรือการสั่งให้เข้ารับการรักษาตัวในสถานพยาบาลใดๆ ในฐานะคนไข้ในสถานพยาบาล (Out Patient Treatment)¹³³

2. วิธีการเพื่อความปลอดภัยภายใต้มาตรการคุมประพฤติและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บน (Probation and Parole Supervision)

เมื่อพนักงานอัยการมีคำร้องขอให้ศาลบังคับใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด และศาลมีคำสั่งอนุญาตให้บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการควบคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดในระหว่างการใช้วิธีการเพื่อความ

¹³² White paper on crime 2003 Part 1/Chap.2/Sec.5. Available:

http://hakusyo1.moj.go.jp/en/49/nfm/n_49_2_1_2_5_0.html. [Accessed July 2009.]

¹³³ Designated Medical Institution for Hospitalization/Outpatient Treatment is an institution designated by the Minister of Health, Labor and Welfare to provide medical care in treatment under the Act on Medical Care and Treatment for Insane or Quasi-insane Persons. Designated medical institutions for hospitalization are hospitals established by the government, prefectures, or specified(local)independent administrative agency, and are designated, selecting from hospitals that meet criteria stipulated by the Ordinance of the Ministry of Health, Labor and Welfare. Designated medical institutions for outpatient treatment are designated, selecting from hospitals and clinics that meet criteria stipulated by the Ordinance of the Ministry of Health, Labor and Welfare.

ปลอดภัย ได้แก่ สำนักงานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Bureau) ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแห่งชาติ (National Offenders Rehabilitation Commission) ตั้งกักกระทรวงยุติธรรม ซึ่งสำนักงานดังกล่าวมีภารกิจหลักหลายประการ ได้แก่ การตรวจสอบและให้ความเห็นในการกำหนดวิธีการประพณี ควบคุมผู้ต้องถูกคุมประพณีตามคำสั่งศาล และผู้ได้รับการพักการลงโทษ ให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดที่ได้รับการกระทบกระเทือนด้านร่างกายและจิตใจภายหลังจากการพ้นโทษ การขอนิรโทษกรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ¹³⁴

มาตรการควบคุมความประพฤติโดยการที่ทัณฑ์บนนั้น ถือเป็นมาตรการที่กำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดแบบทั่วไปได้มีโอกาสให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ โดยการควบคุมและสนับสนุนเท่าที่จำเป็นเพื่อช่วยในการปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำความผิด¹³⁵ นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า มาตรการคุมประพณีและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนเป็นช่องทางสำคัญที่รัฐจะบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อบังคับใช้แก่ผู้ถูกคุมประพณี และผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บนเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไข ฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของบุคคลดังกล่าวไปพร้อมกับการที่อนุญาตให้บุคคลนั้นๆ ดำเนินชีวิตของตนไปตามปกติ ซึ่งมาตรการคุมประพณีและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนนี้ได้รับการควบคุมสนับสนุนและแนะนำโดยพนักงานคุมประพณี อาสาสมัครคุมประพณีและหน่วยงานอาสาสมัครภาคเอกชนซึ่งได้รับการมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ถูกคุมประพณี และผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บนในการที่จะออกไปใช้ชีวิตตามปกติในสังคม แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการ ด้วยเหตุนี้เอง เงื่อนไขที่มีการกำหนดเกี่ยวกับการคุมประพณี และการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนนี้จำเป็นต้องได้รับการสอดส่องดูแลเพื่อให้เป็นที่มั่นใจได้ว่า ผู้ถูกคุมประพณีและผู้ได้รับการปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บนสามารถที่จะแก้ไข ฟื้นฟูตนเองเพื่อกลับเข้าอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก¹³⁶

จากข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาและประมวล

¹³⁴ White Paper on Criminal Justice of Japan 2005

¹³⁵ Supervision of a probationer or parolee is designed to instruct him/her to observe certain conditions in his/her normal life as well as to provide him/her with necessary guidance and support, with the aim of assisting him/her in reforming and rehabilitating oneself.

¹³⁶ White paper on crime 2006 Part 2/Chapter 5/Section 2. Available: http://hakusyo1.moj.go.jp/en/55/nfm/n_55_2_2_5_2_0.html [Accessed July 2009.]

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ปรากฏมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการคุ้มครองประพฤติของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งสามารถนำมาบังคับใช้ได้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเด็กและเยาวชน นอกจากนั้นยังสามารถบังคับใช้ได้ตั้งแต่ชั้นสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการในกรณีที่ยังการมีคำสั่งไม่ฟ้อง และชั้นศาลกรณีที่ศาลสั่งให้ปล่อยตัว เนื่องจากเรื่องการลงอาญา หรือพิพากษาลงโทษปรับและให้ใช้มาตรการควบคุมความประพฤติผู้นั้นด้วยหรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหลังจากศาลพิพากษาลงโทษจำคุกแล้วสั่งให้พักการลงโทษ และวิธีการเพื่อความปลอดภัยภายใต้มาตรการคุ้มครองประพฤติมีหลายรูปแบบ จำแนกตามประเภทความผิดที่กระทำขึ้น หรือตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยศาลหรือสำนักงานคุ้มครองประพฤติหรือสำนักงานปรับปรุงพฤตินิสัยแล้วแต่กรณี

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

จากการศึกษามาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยและของต่างประเทศ พบว่ามาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยมีวัตถุประสงค์เหมือนกับมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของต่างประเทศ กล่าวคือ เป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในการป้องกันก่อนที่จะกระทำความผิด หรืออาจจะเรียกว่าเป็นการลงโทษเพื่อป้องกันซึ่งมาตรการดังกล่าวถือว่าเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากบุคคลที่มีสภาพอันตรายหรือบุคคลที่มีการกระทำความผิดคดีนี้เพื่อเป็นการป้องกันหรือยับยั้งไม่ให้เกิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยการใช้ควบคู่กับโทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยถือเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันพิเศษ ซึ่งทฤษฎีการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยสอดคล้องกับทฤษฎีของต่างประเทศ ในบางทฤษฎี ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีอัตราประโยชน์ หลักพอสมควรแก่เหตุ หลักการคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เป็นต้น

จากการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยและของต่างประเทศในบทที่ 2 บทที่ 3 พบว่ามาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศต่าง ๆ เหล่านั้น มีความเหมือนและคล้ายกับของประเทศไทยและในบางมาตรการนั้นก็มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้เขียนจะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรการเพื่อความปลอดภัยของไทย ทั้ง 5 ประการ ดังนี้

1. การกักกัน

จากการศึกษาการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในกรณีการกักกัน สามารถวิเคราะห์ได้โดยลำดับ ดังนี้

มาตรการกักกันของประเทศฝรั่งเศส ถือเป็นการกักกันเพื่อความปลอดภัยของผู้กระทำความผิดในสถานที่ปิด แต่ไม่ใช่ว่าผู้กระทำความผิดทุกคน จะต้องใช้มาตรการนี้ เฉพาะบุคคลที่มีปัญหาเฉพาะตัวที่สื่อแสดงให้เห็นว่าเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำ หรือ มีความเป็นไปได้สูงที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอาจมาจากสาเหตุทางจิตใจหรือข้อบกพร่องทางจิตใจของผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งมาตรการนี้จะใช้เฉพาะกับผู้ที่ถูกลงโทษจำคุก มากกว่า 15 ปีขึ้นไปและถือเป็นโทษหนักที่สุด เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้าย

ร่างกายผู้เยาว์ที่อายุ ไม่เกิน 15 ปี ซึ่งไม่มีเจตนาฆ่าแต่ถึงแก่ความตาย หรือคดีความผิดทางเพศ คดีประทุษร้ายข่มขืนหรือคดีที่มีโทษหนักตามประมวลกฎหมายมาตรา 221 – 2, 221-3, 221-4, 222-2 – 222 – 6 , 222-24 – 222-26, 224-2 เป็นต้น

การกักกันเพื่อความปลอดภัยนี้ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษ แต่จะเป็นการบำบัดฟื้นฟู รักษาผู้กระทำความผิดที่มีปัญหา เพื่อให้กลับคืนสู่สังคม และอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขเหมือน เช่นปกติชนทั่วไป วัตถุประสงค์สำคัญของมาตรการนี้คือ ป้องกันไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ ฉะนั้น บุคคลที่กระทำความผิดคนใดที่มีแนวโน้ม หรือ มีความเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำความผิดอีก ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม และต้องมีโทษตามคดีหนัก ผู้นั้นจะต้องได้รับการพิจารณาเสมอว่า สมควรหรือมีความจำเป็นที่จะต้องใช้มาตรการนี้หรือไม่ อย่างไร

มาตรการกักกันของประเทศเยอรมนี สำหรับมาตรการกักกันของประเทศเยอรมนี พบว่ามีปรากฏอยู่ในมาตรา 66 StGB กล่าวคือ การกักกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการ ก่อให้เกิดความเสียหาย ถ้าผู้กระทำความผิดได้กระทำภายใต้เงื่อนไขใน (1-3) ศาลมีอำนาจออก คำสั่งภายใต้เงื่อนไขให้กักกันตัวไว้ในความควบคุมดูแลของรัฐเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันการ ก่อให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติมจากโทษจำคุกเสรีภาพได้

ซึ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยในมาตรา 66 ดังกล่าวมานั้น ได้วางหลักเกณฑ์ในการ บังคับใช้มาตรการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐโดยการกักกันแทนการจำคุก โดยมุ่งเน้นการ บังคับใช้มาตรการดังกล่าวกับผู้ที่เคยกระทำความผิดและต้องคำพิพากษาให้รับโทษจำคุกเสรีภาพมา ก่อน เพราะบุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง หรือการกระทำ ความผิดชนิดนี้ซ้ำ ซึ่งถ้าพึ่งเพียงการลงโทษทางอาญาอย่างเดียวไม่สามารถที่จะช่วยปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซ้ำให้กลับตนเป็นคนดีได้

มาตรการกักกันของประเทศญี่ปุ่น จากการศึกษาพบว่าประเทศญี่ปุ่นไม่มีมาตรการ กักกันโดยตรงเหมือนกับประเทศไทย แต่พบว่าประเทศญี่ปุ่นมีมาตรการในการคุมประพฤติ หรือ พักการลงโทษ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความมุ่งหมายให้ผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ต้องพักการลงโทษ ปรับปรุงพฤติกรรมซ้ำ และป้องกันมิให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งเงื่อนไขการคุมประพฤติ สามารถแบ่งเป็นสองประการได้แก่

1) เงื่อนไขคุมประพฤติโดยทั่วไป ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนหรือ ผู้ใหญ่ โดยมีการบังคับใช้มาตรการดังต่อไปนี้

ก. กักบริเวณให้อยู่ในที่อยู่อาศัย และให้ประกอบอาชีพหรือทำงานที่เหมาะสมกับ ผู้กระทำความผิด

ข. ให้ประพฤติดนเป็นคนดีไม่กระทำฝ่าฝืนกฎหมาย

ค. ห้ามมิให้คบหาสมาคมกับบุคคลหรือสมาคมที่อาจเกี่ยวข้องกับภารกิจอาชญากรรมหรือการกระทำที่ผิดศีลธรรม และ

ง. กรณีที่ต้องเดินทางใช้เวลานานมากกว่า 7 วัน กรณีผู้เยาว์ และ 1 เดือนกรณีผู้ใหญ่ หรือย้ายที่อยู่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานคุมประพฤติทุกครั้ง

2) เงื่อนไขคุมประพฤติพิเศษ ใช้สำหรับผู้ถูกคุมประพฤติหรือพักการลงโทษเฉพาะราย ที่จำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษบางประการในการคุมประพฤติ โดยกำหนดให้ต้องมารายงานตัว ณ สำนักงานคุมประพฤติประจำเขตภายในรอบเวลาที่กำหนดสม่ำเสมอ หรือส่งให้ไปทำงานอาสาสมัครบริการสังคมเดือนละหนึ่งครั้ง หรือส่งให้ต้องทำงานหรืออาชีพทำภายในเวลาที่กำหนด การสั่งห้ามดื่มสุรายาเมา หรือสั่งให้ชดใช้ค่าเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม โดยเร็ว เป็นต้น และ ผู้มีอำนาจเข้าควบคุมความประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติภายใต้เงื่อนไขพิเศษ ได้แก่ อาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น

จากการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการกักกันของทั้งสามประเทศพบว่า ประเทศเยอรมนีมีกฎหมายว่าด้วยการกักกันที่คล้ายคลึงกับของประเทศไทยมากที่สุด และจากการศึกษายังพบว่ามาตรการกักกันของไทยในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41 มีปัญหาในการบังคับใช้อยู่หลายประการ เห็นได้จากเงื่อนไขการบังคับใช้การกักกันนั้นมีข้อหลายประเด็นที่ต้องนำมาวิเคราะห์ กล่าวคือ เงื่อนไขการบังคับใช้มาตรการกักกันที่บัญญัติไว้ในมาตรา 41 (1)-(8) พบว่า ความผิดที่กำหนดดังกล่าวนั้นยังไม่ครอบคลุมในทุกฐานความผิด ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ตลอดจนรูปแบบการกระทำ ความผิดที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาไทยประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 จึงไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันรูปแบบการกระทำความผิดมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น ประกอบการกระทำความผิดอาญานั้น ไม่ได้มีเฉพาะที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 41 (1)-(8) แห่งประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น หากแต่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติต่างๆ มากมายหลายฉบับ ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งถือว่าเป็นความผิดที่พบมากที่สุดในสังคมไทยปัจจุบันดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวน

นักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์¹³⁷ พบว่าคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นคดีที่มีปริมาณนักโทษเด็ดขาดมากที่สุด เมื่อเทียบกับคดีอื่นๆ

จากการศึกษายังพบว่าคดียาเสพติดเป็นต้นเหตุของการเกิดปัญหาอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ดังนั้น หากพิจารณามาตรา 41 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจะพบว่ามาตราดังกล่าวไม่สามารถบังคับใช้กับคดียาเสพติดได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรมาตรการในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดได้หันกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เช่น กลุ่มบุคคลที่มียาเสพติดไว้เพื่อเสพ หรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ติดยาเสพติดซึ่งถือว่าเขาเหล่านั้นเป็นผู้ป่วยที่ควรได้รับการรักษาบำบัดฟื้นฟู ทั้งนี้ก็เพื่อให้เขาเหล่านั้นกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและหันกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขไม่หวนกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก มาตรการกักกันซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่สามารถนำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในบางคนที่ยังสามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมได้ เช่น บุคคลที่หลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการเสพ แม้ประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2534 แต่เนื่องจากมาตรการการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดนั้นมีเงื่อนไขในการเข้ารับการรักษา เช่น ไม่ปรากฏว่าต้องหาอยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น ซึ่งมีโทษจำคุกหรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก เป็นต้น และกลุ่มบุคคลที่มีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อเสพซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่กระทำผิดมากที่สุด ดังนั้น หากรัฐนำบุคคลเหล่านั้นไปลงโทษโดยไม่ได้ให้โอกาสเขากลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม หรือให้โอกาสเขาได้รับการบำบัดฟื้นฟู และฝึกหัดอาชีพ ในทางกลับกันหากรัฐนำบุคคลเหล่านี้ไปต้องโทษในเรือนจำ ก็เปรียบเสมือนกับการซ้ำเติมเขาเหล่านั้นให้มีตราบาปติดตัวก็เนื่องด้วยการที่เขาเหล่านั้นเข้าไปอยู่ในเรือนจำในระยะเวลาเพียงสั้นๆ อาจจะทำให้เขาได้เรียนรู้สิ่งไม่ดีจากบุคคลในเรือนจำซึ่งเต็มไปด้วยอาชญากรหลากหลายคดี และเมื่อออกจากเรือนจำเขาเหล่านั้นไม่สามารถกลับมามีชีวิตเหมือนเช่นคนปกติได้เพราะเขาเหล่านั้นถูกตราหน้าว่าเป็นคนขี้คุก ดังนั้น หากเรานำมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดกลุ่มดังกล่าวรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยไม่มากนัก ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้หวนกลับมาใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติ อันจะส่งผลให้ปริมาณคดีลดลงและเป็นการลดปริมาณนักโทษในเรือนจำอีกด้วย

จากการศึกษามาตรา 41 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไทยพบข้อบกพร่องดังเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะในคดียาเสพติดที่ไม่สามารถนำมาตรการกักกันมาใช้บังคับได้เลย

¹³⁷ สถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2558 ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/correct2009/stat/stathomepage/> เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2558

เพราะความผิดเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมคดีไม่มีปรากฏอยู่ในมาตรา 41 (1) - (8) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยปัจจุบัน

2. การห้ามเข้าเขตกำหนด

จากการศึกษาพบว่าประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น ไม่ปรากฏมาตรการในการห้ามเข้าเขตกำหนดโดยตรง ปรากฏแต่มาตรการใกล้เคียง เช่น มาตรการในการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน โดยห้ามเข้าออกสถานที่บางแห่ง และใช้เครื่องติดตามตัวหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ปรากฏในวิธีการเพื่อความปลอดภัยของฝรั่งเศส หรือจะเป็นมาตรการในการคุมประพฤติและการปล่อยโดยมีทัณฑ์บน โดยการอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติของประเทศญี่ปุ่น และมาตรการควบคุมตัวไว้ในสถานที่เฉพาะเพื่อการเลิกสารมีนเมา หรือเกรงว่าจะไปกระทำอันตรายแก่สังคมของประเทศเยอรมนี เป็นต้น

และจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 44 พบว่า ปัจจุบันยังไม่มี การบังคับใช้มาตรการห้ามเข้าเขตกำหนดอย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ตลอดจนตัวผู้พิพากษาเองยังไม่ทราบหากศาลพิพากษาให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษา โดยห้ามเข้าสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง และภายหลังศาลมีคำพิพากษาแล้วเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานใดจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบคอยติดตาม ไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเข้าไปในสถานที่ต้องห้ามดังกล่าว หรือหากจะให้พนักงานคุมประพฤติคอยสอดส่องดูแล ก็คงจะเป็นเรื่องยาก เนื่องจากพนักงานคุมประพฤตินี้มีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน และแม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 194 จะบัญญัติกำหนดโทษสำหรับผู้ต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตาม มาตรา 45 ไว้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วเจ้าหน้าที่ไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ต้องคำพิพากษากระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวหรือไม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ารัฐควรหามาตรการการบังคับใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรมหากศาลมีคำพิพากษา

และจากการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 194 กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งศาล ไว้ว่า “ผู้ใดต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตาม มาตรา 45 เข้าไปในเขตกำหนดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ” ซึ่งเมื่อพิจารณาโทษปรับแล้วจะพบว่าโทษปรับมีจำนวนน้อยจนอาจทำให้ผู้ต้องคำพิพากษาไม่มีความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดดังกล่าว และหากศึกษาเปรียบเทียบกับโทษปรับในฐานความผิดลหุโทษ พบว่าความผิดลหุโทษที่มีการแก้ไขปรับปรุงใหม่มีอัตราโทษปรับไม่เกินหนึ่ง

หมิ่นบาท ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกลือกกลัวต่อการกระทำความผิดดังกล่าว จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของสังคมไทยในปัจจุบัน

3. การเรียกประกันทัณฑ์บน

การเรียกประกันทัณฑ์บน คือ การที่ผู้ยื่นสัตยาตต่อศาลว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือ ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นภายในเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ หากฝ่าฝืน จะยินยอมชำระเงินให้แก่ศาลตามจำนวนที่ระบุไว้ในทัณฑ์บน ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็น มาตรการป้องกันก่อนมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

และจากการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส และ ประเทศญี่ปุ่นพบว่าประเทศต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้กำหนดมาตรการในการเรียกประกันทัณฑ์บนไว้ เหมือนประเทศไทยแต่ทุกประเทศปรากฏมาตรการในการควบคุมหรือป้องกันบุคคลที่เกรงว่าจะ ก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมไม่ให้ทำอันตรายแก่สังคมได้ โดยการใช้มาตรการคุมประพฤติ ตลอดจน การบำบัดฟื้นฟูให้บุคคลเหล่านั้นกลับออกมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติและไม่เป็นปัญหาของสังคมอีก

จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทยมาตรา 46 ในบทที่ 3 พบว่า วัตถุประสงค์หลักของการประกันทัณฑ์บน คือ การสัตยาตต่อศาลว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือ ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นภายในเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ หากฝ่าฝืนจะยินยอมชำระเงินให้แก่ศาลตามจำนวนที่ระบุไว้ในทัณฑ์บน

นอกจากนี้ยังพบว่ามาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 บัญญัติว่า "ในกรณีวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้นำ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้เสมือนเป็นความผิดอาญา แต่ห้าม มิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าใน กำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย"

จากการศึกษามาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ดังกล่าวข้างต้นพบว่า หากมีการเรียกประกันทัณฑ์บนตามมาตรา 46 พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายอาญาให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้เสมือนเป็นความผิดอาญา ซึ่งคำว่า "เสมือนเป็นความผิดอาญา" นั้น หมายความว่า พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานเสมือนหนึ่งว่าคดีนี้เป็นความผิดอาญาทั่วไป โดยการนำหลักวิธีพิจารณา

ความอาญามาใช้ตั้งแต่กระบวนการสอบสวน กระบวนการสั่งคดีของพนักงานสอบสวน กระบวนการสั่งคดีของพนักงานอัยการ กระบวนการจับกุม กระบวนการปล่อยชั่วคราว ตลอดจนกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

ประเด็นปัญหาจึงพบว่าพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 7 ในตอนท้าย บัญญัติว่า "แต่ห้ามมิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย" จากกรณีดังกล่าวกฎหมายไม่ได้บัญญัติชัดเจนว่า หากกรณีที่พนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ถูกจับเกินสี่สิบแปดชั่วโมงแล้วจะต้องปฏิบัติต่อผู้ถูกจับอย่างไร พนักงานสอบสวนสามารถจะได้นำตัวผู้ถูกจับไปฝากขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือต้องนำตัวไปมัดฟ้องตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีความอาญาในศาลแขวง และหากไม่ได้มัดฟ้องการที่จะฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลพนักงานอัยการจะต้องขออนุญาตฟ้องผู้ต้องหาต่ออัยการสูงสุดหรือไม่ ที่กล่าวมาทั้งหมดคือความไม่ชัดเจนของกฎหมายทำให้พนักงานผู้ปฏิบัติตามกฎหมายเกิดความไม่มั่นใจในการบังคับใช้กฎหมายจึงไม่กล้าที่นำกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ทั้งที่กฎหมายดังกล่าวมีประโยชน์อย่างมากในการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากปัญหาอาชญากรรม

ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการเรียกประกันทัณฑ์บนมีความชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกันรัฐควรแก้ไขพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 ให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน

และหากภายหลังจากการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานแล้วเสร็จ พนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือว่า พนักงานอัยการจะต้องฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลจังหวัด หรือศาลแขวง หรือว่าฟ้องตามฐานความผิดที่ผู้ต้องหาอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นเป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจน เพราะเนื่องจากความผิดตามมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นกรณีที่ความผิดยังไม่เกิดขึ้น เพียงแต่อาจจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดลอมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมและทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าจะเกิดเหตุดังกล่าวศาลก็มีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ แต่กฎหมายก็หาได้บัญญัติให้อำนาจศาลใดเป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจคดีดังกล่าว ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทอื่นๆ ก็จะพบว่ามาตรการอื่นๆ นั้นเป็นกรณีที่ความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว พนักงานอัยการจึงสามารถฟ้องต่อศาลตามฐานความผิดที่ก่อขึ้นได้ ดังนั้น เพื่อความชัดเจนในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ผู้วิจัยจึงเห็น

ควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดอำนาจพิจารณาและตัดสินคดีของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้มีความชัดเจน

4. การควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

จากการศึกษาการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในกรณีการควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลของทั้งสามประเทศพบว่า

มาตรการควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลของประเทศเยอรมนี ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 63 โดยกำหนดให้อำนาจการพิจารณาและการมีคำสั่งให้บุคคลเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลโรคประสาทเป็นอำนาจของศาลแห่งสหพันธ์และจะกระทำได้อต่อเมื่อผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดอันอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ยังพบว่า มาตรา 64 กำหนดให้มีการควบคุมตัวบุคคลที่เสพสุรา หรือของมีเมาไว้ในสถานที่เหมาะสม กล่าวคือ บุคคลใดเสพยัติดสารมีเมาหรือยาเสพติด และมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า จะกระทำความผิดในระหว่างที่มีเมา หรือควบคุมสติไม่ได้ หรือไม่รู้สึกลึกซอบ หรือมีพยานหลักฐานยืนยันว่าบุคคลดังกล่าวมีอาการวิกลจริตขณะมีเมา ศาลอาจมีคำสั่งให้ทำการควบคุมตัวไว้ในสถานที่เหมาะสมเพื่อรักษาบำบัดอาการอันอาจทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายในอนาคต แต่ศาลอาจไม่มีคำสั่งหากไม่ปรากฏชัดว่า การควบคุมตัวไว้ในสถานที่เหมาะสมเพื่อการเลิกสารมีเมามีโอกาสที่จะทำให้บุคคลนั้นเลิกพฤติกรรมกระเสพยัติดสารเสพติดได้สำเร็จ หรือเป็นที่เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะกลับไปกระทำผิดอีก

มาตรการควบคุมตัวบุคคลที่มีอาการทางจิตของประเทศฝรั่งเศส จากการศึกษานในบทที่ 3 พบว่า ประเทศฝรั่งเศสบังคับใช้มาตรการกักกันเพื่อความปลอดภัย กรณีบุคคลที่กระทำความผิดคนใดที่มีแนวโน้ม หรือ มีความเสี่ยงที่จะกลับไปกระทำความผิดได้ ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม และต้องมีโทษตามคดีหนัก ทั้งนี้ เพื่อการบำบัดฟื้นฟู รักษาผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาให้เข้ากลับคืนสู่สังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันไม่ให้เขากลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

โดยบุคคลผู้กระทำความผิดนี้จะถูกส่งตัวไปยัง Centre socio-médico-judiciaire ซึ่งเป็นที่บำบัดทางจิตใจ ได้รับการตรวจร่างกาย และได้รับการดูแลอย่างยุติธรรม ในปัจจุบันมี อยู่ 8 แห่งตามเมืองใหญ่กระจายทั่วๆ ทุกแคว้นของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งในระหว่างนี้ผู้กระทำความผิดที่ถูกส่งมาเขียวยานนั้น สามารถได้รับการอบรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน อบรมศิลปวัฒนธรรม เล่นกีฬาตามใจชอบ ออกกำลังกาย และรวมไปถึงงานอดิเรกที่เป็นคุณ รวมถึงการได้รับการอบรมแนะแนวการศึกษาอาชีพ อีกด้วย

นอกจากนั้น ยังได้รับการบำบัดทางจิตอย่างเคร่งครัด และ สม่่าเสมอ สามารถมีญาติ หรือคนมาเยี่ยมได้และคุยโทรศัพท์ได้ในแต่ละวัน และที่สำคัญไปกว่านั้น ยังได้รับอนุญาตให้ออกไปข้างนอกได้ในบางวัน โดยต้องมีระบบการคุ้มกันไว้ด้วย เช่น เครื่องติดตามตัว หรือ อุปกรณ์การติดตามตัวบางประเภทด้วย โดยศาลจะเป็นผู้กำหนด ให้เหมาะสมกับการกระทำผิดหรือลักษณะพฤติกรรมของผู้นั้นอีกด้วย

มาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีผู้กระทำผิดที่มีอาการเจ็บป่วยทางจิตของประเทศญี่ปุ่น จากการศึกษาในบทที่ 3 พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต และสวัสดิการของผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต โดยกำหนดให้ ผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิต หมายความว่า ผู้ที่ต้องทนทุกข์ทรมานจากโรคจิตเภท (Schizophrenia) ผู้ที่ได้รับอันตรายอย่างรุนแรงจากยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (An Acute Poisoning by Mental Functional Drugs) ผู้ที่เสพติดยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (Addiction to Mental Functional Drugs) ผู้ที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญา (Intellectual Disability) ผู้ที่มีความผิดปกติด้านบุคลิกภาพ (Personality Disorder) และผู้ที่มีความพิการทางจิตจากเหตุอื่นๆ ซึ่งหากบุคคลผู้มีอาการเจ็บป่วยทางจิตเหล่านี้กระทำความผิดทางอาญาย่อมส่งผลต่อการที่บุคคลนั้นจะต้องรับโทษ

เมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำความผิดอาญาเป็นบุคคลที่อยู่ในบังคับของกฎหมายมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น รัฐจำเป็นต้องมีการบังคับใช้มาตรการพิเศษแก่บุคคลเหล่านั้นทดแทนโทษทางอาญาที่มีอาจลงได้ หรือลงได้น้อยกว่าอัตราโทษที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมาตรการพิเศษนี้ได้แก่ พระราชบัญญัติเกี่ยวแก่การดูแล และรักษาทางการแพทย์แก่คนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริต ผู้ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรง(The Act on Medical Care and Treatment for Insane or Quasi-Insane Persons Who Have Caused Serious Case, Law No. 110 of 2003)

ภายใต้กฎหมายเกี่ยวแก่การดูแลและรักษาทางการแพทย์แก่คนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริตผู้ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรงนี้ หากมีกรณีที่ดีที่คนวิกลจริต และบุคคลกึ่งวิกลจริตเป็นผู้กระทำความผิดนี้ไม่ถูกฟ้องคดีตามขั้นตอนอันเป็นผลมาจากความวิกลจริต หรือกึ่งวิกลจริต หรือคดีนั้นศาลพบว่าหรือมีคำพิพากษาว่าจำเลยไม่มีความผิดอันเป็นผลมาจากความวิกลจริตหรือกึ่งวิกลจริต และหากอัยการร้องขอเพื่อคนวิกลจริตและคนกึ่งวิกลจริต ด้วยการแสดงให้เห็นถึงเหตุจำเป็นที่ต้องดูแลรักษาด้านการแพทย์เสียก่อนไม่ว่าจะเป็นเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลหรืออยู่ในความดูแลฐานะคนไข้นอก รวมถึงแสดงรายละเอียดของการดูแลรักษานั้นๆ เมื่อนั้นหน่วยงานสำคัญหน่วยงานหนึ่งในศาลชั้นต้นอันประกอบด้วยผู้พิพากษา และผู้ตรวจสอบสุขภาพจิต (Mental Health Examiner) หรืออีกนัยหนึ่งคือนักจิตเวชจะต้องร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจว่าจะพักการพิจารณาคดีนั้นๆ ไว้ก่อนหรือไม่

เมื่อผลการพิจารณาคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนวิกลจริต หรือ กึ่งวิกลจริตนั้นเป็นไปในแนวทางที่ศาลจำเป็นต้องพักการพิจารณาคดีนั้นๆ ไว้ก่อน และมีคำสั่งให้ส่งตัวบุคคลนั้นเข้ารับการรักษาภายในโรงพยาบาล บุคคลนั้นจะต้องเข้ารับการรักษาดังเฉพาะในสถานพยาบาลที่กำหนดไว้เท่านั้น และจำต้องรับการรักษาโดยเคร่งครัด

มาตรการควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลของประเทศไทย จากการศึกษาในบทที่ 3 พบว่า มาตรการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในสถานพยาบาลของไทยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 และ 49 กล่าวคือ

- 1) กรณีเกี่ยวกับสภาพแห่งจิตของผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 และ
- 2) กรณีผู้เสพสุราเป็นอาชญา หรือผู้เสพยาเสพติดให้โทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49

และมาตรา 65 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น"

จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 พบว่าอำนาจในการพิจารณาออกคำสั่งให้นำตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไปควบคุมตัวและทำการรักษาที่สถานพยาบาลคืออำนาจของศาล และต้องเป็นกรณีที่ได้มีการยื่นคำร้องต่อศาลหรือมีการพิจารณาคดีต่อศาล ซึ่งกรณีดังกล่าวศาลสามารถสั่งให้นำตัวผู้ป่วยเป็นโรครจิตไปทำการรักษาได้เฉพาะกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น หากกรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในชั้นพนักงานสอบสวน พบผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน และกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบตามมาตรา 65 พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง และทำความเห็นพร้อมส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ โดยไม่มีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด และปล่อยตัวผู้นั้นไปโดยไม่ได้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปทำการรักษาหรือควบคุมตัวที่สถานพยาบาลตามมาตรา 48 ทั้งนี้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 48 ให้อำนาจศาลเท่านั้นที่จะส่งตัวผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวที่สถานพยาบาล ดังนั้น หากกรณีในชั้นพนักงานสอบสวนและชั้นพนักงานอัยการและหากพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง พนักงานอัยการจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไปโดยไม่มีอำนาจควบคุมตัวและไม่มีการส่งตัวผู้ต้องหาไปทำการบำบัดรักษา และการปล่อยตัวผู้ต้องหาออกไปสู่สังคมโดยไม่มีการรักษาอาจจะมาซึ่งปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

จากกรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา มาตรา 48

5. การห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

จากการศึกษามาตรการการห้ามประกอบอาชีพของประเทศต่างทั้งสามประเทศพบว่า **การห้ามประกอบอาชีพของประเทศเยอรมนี** จากการศึกษาพบว่า ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 70 StGB กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เกิดจากการประกอบอาชีพต้องทำงานภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ หรือหน่วยงานชำนาญพิเศษอื่นๆ ซึ่งมาตรา 70 วางหลักไว้ว่า การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ หรือโดยใช้น้ำที่ทำงานไปในทางที่ผิด ศาลอาจมีคำสั่งห้ามบุคคลดังกล่าวประกอบอาชีพนั้น เพื่อป้องกันสังคมจากความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นได้ เพราะการกระทำความผิดในอาชีพการงาน มักจะก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงทั้งต่อบุคคลอื่นและต่อสังคมส่วนรวม เนื่องจากบุคคลที่ประกอบอาชีพนั้นย่อมต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรับผิดชอบเฉพาะ การกำหนดระยะเวลาห้ามประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวนั้น อาจทำให้บุคคลกลับตัวและปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยได้และเป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญา

การห้ามประกอบอาชีพของประเทศญี่ปุ่น พบว่า มาตรการเพื่อความปลอดภัยของประเทศญี่ปุ่นไม่พบมาตรการในการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างไว้โดยตรง แต่ปรากฏมาตรการในการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ หรือการพักโทษ และการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนสำหรับผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ต้องพักการลงโทษ หรือการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนได้ปรับปรุงพฤติกรรมนิสัย ดังนั้น หากกรณีมีการกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีอาชีพหรือวิชาชีพ ศาลญี่ปุ่นมีอำนาจนำมาตรการคุมประพฤติหรือการพักโทษ และการปล่อยโดยมีทัณฑ์บนได้บังคับใช้กับกรณีการต้องห้ามประกอบอาชีพได้

จากกรณีดังกล่าวเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นบัญญัติมาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในลักษณะกว้างๆ ครอบคลุมในทุกฐานความผิด โดยไม่ได้ระบุเจาะจงว่าต้องบังคับใช้ในกรณีความผิดประเภทใด ดังนั้น หากเกิดการกระทำความผิดขึ้นและเข้าเงื่อนไขที่จะนำมาบังคับใช้ได้ศาลก็สามารถบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้

การห้ามประกอบอาชีพของประเทศฝรั่งเศส จากการศึกษามาตรการเพื่อความปลอดภัยของประเทศฝรั่งเศสไม่พบมาตรการในการห้ามประกอบอาชีพของบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส โดยตรง แต่พบว่าประเทศฝรั่งเศสได้นำมาตรการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กับกรณีผู้ขับขี่ยานพาหนะกระทำความผิดกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิดซ้ำอีก เช่น ผู้กระทำความผิดมีอาชีพเป็นผู้ขับขี่รถยนต์ สาธารณหากกระทำความผิดอันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้กระทำความผิดอาจถูกพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราว ถูกยึด

ใบอนุญาตขับขี่ ได้สูงสุด 5 ปี ห้ามมิให้ขับขี่ยานพาหนะได้สูงสุด 5 ปี หรือ ยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ และถูกห้ามมิให้ออกใบอนุญาตขับขี่ฉบับใหม่เป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี ถูกยึดยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นต้น

สำหรับการห้ามประกอบอาชีพของประเทศไทย จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 เปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญาของทั้ง 3 ต่างประเทศ พบว่ากฎหมายของ ประเทศเยอรมนี มีความเหมือนและคล้ายกับประมวลกฎหมายอาญาของไทยมากที่สุด และเมื่อ พิจารณาเปรียบเทียบพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 ของไทยยังมีช่องว่างให้ผู้กระทำความ ผิดหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น หากกรณีศาลมีคำพิพากษาห้ามไม่ให้ผู้กระทำความผิด ประกอบอาชีพบางอย่าง ผู้กระทำความผิดสามารถว่าจ้างบุคคลอื่นกระทำการแทนหรือปฏิบัติตาม คำสั่งและคำแนะนำของผู้กระทำความผิดได้หรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 ของไทยไม่ปรากฏถ้อยคำในลักษณะห้ามไม่ให้ผู้กระทำความผิดว่าจ้างผู้อื่นให้กระทำการแทนหรือ ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของตนในอาชีพที่ตนต้องห้ามตามคำพิพากษา และจากการศึกษา ยังพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 196 กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งศาลไว้ โดยกำหนดให้ ระวังโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ เมื่อพิจารณา บทลงโทษดังกล่าวพบว่าโทษปรับมีอัตราน้อยมากเมื่อเทียบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยใน ปัจจุบันจนอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด และหาก เปรียบเทียบกับโทษปรับในฐานความผิดลหุโทษพบว่าความผิดลหุโทษมีอัตราโทษปรับไม่เกินหนึ่ง หมื่นบาทซึ่งมากกว่าโทษในความผิดตามมาตรา 196 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเพื่อให้ผู้กระทำความผิด เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดในมาตรา 50 และเพื่อให้อัตราโทษปรับมีความเหมาะสม กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับใน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 196 และแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาในบทที่ผ่านมาพบว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยนั้นมุ่งที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้สาสมกับการกระทำผิดที่เขาเหล่านั้นได้กระทำ โดยการนำตัวบุคคลกลุ่มนั้นมาลงโทษจำคุก ซึ่งปัจจุบันไม่ว่าศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนคิดว่าการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดนั้นเป็นการแก้แค้นทดแทนให้ผู้กระทำความผิดได้รับความทุกข์ยากลำบาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การแก้ปัญหาดังกล่าวไม่ใช่การแก้ปัญหของสังคมอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการเพิ่มภาระให้แก่หน่วยงานของรัฐ และหากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทยยังคิดว่าการลงโทษจำคุกเปรียบเสมือนยาวิเศษที่สามารถรักษาได้ทุกโรค ย่อมนำมาซึ่งปัญหาสังคมอีกมากมาย เช่น ปัญหาความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ ปัญหาอาชญากรรมที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าการใช้โทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวยังไม่ใช่การแก้ปัญหที่ถูกต้องหากแต่เป็นการแก้ปัญหที่ปลายเหตุ ดังนั้น รัฐควรหามาตรการอื่นมาบังคับใช้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมแทนการลงโทษทางอาญา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ศาลสามารถนำมาบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีวัตถุประสงค์ในป้องกันสังคมและป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น หากรัฐสามารถนำกลุ่มบุคคลที่กระทำความผิดที่เป็นความผิดเล็กน้อย และเขาเหล่านั้นยังสามารถนำมาบำบัดฟื้นฟูให้เป็นคนดีของสังคมได้ โดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งถือว่ามีปริมาณมากที่สุดและถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการก่ออาชญากรรมในประเภทอื่นๆ โดยการนำกลุ่มบุคคลที่มียาเสพติดไว้เพื่อเสพและไม่ใช้ผู้จำหน่ายยาเสพติดและไม่อยู่ในเงื่อนไขของการเข้ารับการฟื้นฟูตามกฎหมายมาบำบัดฟื้นฟูให้เป็นคนดีของสังคมโดยไม่ต้องพิพากษาลงโทษจำคุก ผู้วิจัยเชื่อว่าปัญหาอาชญากรรมของสังคมจะลดน้อยลงอย่างแน่นอน ในทางกลับกันหากรัฐมุ่งบังคับใช้มาตรการลงโทษจำคุกมากเกินไปจะนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ มากมาย เพราะเรือนจำถือว่าเป็นแหล่งอนุบาลอาชญากรรมของสังคม หากรัฐนำบุคคลที่ไม่ใช่อาชญากรรมที่แท้จริงเข้าไปอยู่ในเรือนจำ หรือนำกลุ่มบุคคลที่ยังสามารถแก้ไขเยียวยาให้

กลับมาเป็นพลเมืองดีของสังคมได้หรือบุคคลที่กระทำความผิดเล็กๆ น้อยๆ เข้าไปอยู่ปะปนกับนักโทษเพียงระยะเวลาสั้นๆ เขาเหล่านั้นย่อมได้รับการเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดี และเมื่อออกจากเรือนจำเขาเหล่านั้นก็จะถูกตราหน้าว่าเป็นคนชั่วร้ายที่ไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเช่นคนปกติ ทั้งนี้ก็เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันยังไม่ให้การยอมรับบุคคลที่เคยต้องโทษจำคุก ดังนั้นหากบุคคลกลุ่มนี้ออกมาจากเรือนจำก็ไม่สามารถหาอาชีพหรือสมัครเข้าทำงานได้ เขาเหล่านั้นย่อมหันกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกเพื่อการอยู่รอดในสังคม

และจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทยว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีกฎหมายอีกหลายมาตราที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการเปิดช่องทางในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนั้นยังพบว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถนำมาใช้บังคับในการกักขังผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีหากความผิดดังกล่าวเป็นความผิดเล็กน้อยโดยพิจารณาประกอบกับประวัติภูมิหลัง บุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อม ของแต่ละบุคคลเป็นกรณีไปและถึงแม้มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะไม่ได้เป็นมาตรการการกักขังเพื่อลดปริมาณคดีสู่ศาลโดยตรงก็ตาม แต่ถือได้ว่าส่งผลทางอ้อมในการลดปริมาณคดีในระดับหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นการนำมาตราที่เหมาะสมมาบังคับใช้กับผู้ที่มีสภาพอันตรายแต่ไม่ควรที่จะต้องคุมขังในเรือนจำเพื่อเป็นการเยียวยาบุคคลดังกล่าวมิให้กระทำผิด และแม้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 จะให้ดุลยพินิจแก่ศาลในการรอกการลงโทษและใช้เงื่อนไขการคุมประพฤติก็ตาม แต่ถึงอย่างไรวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ยังเป็นมาตรการในการช่วยลดปริมาณอาชญากรรมของสังคมและเป็นการเลี่ยงการบังคับโทษจำคุก และเนื่องด้วยการใช้โทษจำคุกนั้นมีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดบางกลุ่มบางประเภทเท่านั้น ดังนั้น หากรัฐสามารถนำมาตรการในการป้องกันสังคม กล่าวคือ วิธีการเพื่อความปลอดภัย มาบังคับใช้ควบคู่กับมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด คือ การบังคับโทษจำคุก อย่างเป็นระบบ ได้สัดส่วน สอดคล้องต้องกันตามหลักความสมควรแก่เหตุ ปัญหาอาชญากรรมในสังคมที่มีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ก็จะสามารถควบคุมได้

ซึ่งจากการศึกษาวิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยพบว่าปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 ซึ่งกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยไว้ 5 ประเภท คือ

- 1) กักกัน
- 2) ห้ามเข้าเขตกำหนด
- 3) เรียกประกันทัณฑ์บน
- 4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

5) ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

และจากการศึกษาพบว่ามาตรการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยของไทยที่กล่าวมาทั้ง 5 ประการยังมีข้อบกพร่องที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาในหมวดที่เกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตั้งแต่มาตรา 39 ถึงมาตรา 50 ดังกล่าวในหัวข้อต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในบทที่ผ่านมาทั้งหมดผู้วิจัยพบประเด็นปัญหาตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับมาตรการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

2.1 มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาสั่งให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้” ผู้วิจัยเห็นควรตัดคำว่า “ไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว” ออก เนื่องจากการกำหนดโทษขั้นต่ำในการบังคับใช้การกักกันจะไม่ใช่เป็นประโยชน์ต่อศาลในการบังคับใช้มาตรา 41 เพราะในบางคดีศาลลงโทษจำคุกจำเลยต่ำกว่าหกเดือน และหากผู้กระทำความผิดซ้ำกันหลายครั้งจนเป็นนิสัยก็ไม่สามารถนำมาตราการกักกันมาบังคับใช้กับบุคคลนั้นได้ และหากศาลพิพากษาจำคุกเขาเพียงระยะเวลาสั้นๆ ก็ไม่ใช่การแก้ปัญหาก็ถูกต้องและนำมาซึ่งปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย

2.2 มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาสั่งให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก” ผู้วิจัยเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิจารณาสั่งให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดดังต่อไปนี้ คือ ” ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการเพิ่มเติมเงื่อนไขในการบังคับใช้การกักกันให้มีการนำบุคคลที่เคยถูกศาลรอการลงโทษมาแล้ว 2 ครั้งในความผิดบางประเภทที่ไม่สมควรให้เขาต้องโทษในเรือนจำ และนอกจากนั้นยังพบว่าบุคคลที่มีการกระทำความผิดซ้ำๆ ติดต่อกันถึง 2 ครั้งนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดจนเป็นนิสัยและเห็นสมควรได้รับการเยียวยาและแก้ไขฟื้นฟูให้เขากลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมและของครอบครัว ยกตัวอย่างเช่น ความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองซึ่งบางครั้งเขาเหล่านั้นอาจมีไว้เพื่อเสพแต่ไม่อยู่ในเงื่อนไขในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2534 ซึ่งคดีเหล่านี้ส่วนใหญ่ศาลจะพิพากษารอการลงโทษ แต่หากมีการกระทำผิดซ้ำๆ 2 ครั้ง และหากมีการกระทำผิดครั้งที่ 3 ส่วนใหญ่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกโดยไม่รอการลงโทษจำคุกให้กับผู้กระทำผิด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเขาเหล่านั้นยังเป็นบุคคลที่ยังสามารถที่จะแก้ไข

เยี่ยวยาให้กลับเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ แต่ไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากอาการติดยาเสพติด ดังนั้นหากนำเขาเหล่านั้นเข้าไปอยู่ในเรือนจำเพียงระยะเวลาสั้นๆ ย่อมไม่เกิดผลดีต่อตัวจำเลยเอง และต่อสังคม และหากสามารถแยกบุคคลเหล่านี้มาบำบัดฟื้นฟู แก้ไขเยี่ยวยา ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และเข้ารับการศึกษา ผู้วิจัยเชื่อว่าเขาเหล่านั้นจะไม่หันกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

2.3 เนื่องด้วยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41 จะสามารถบังคับใช้ได้ต้องเป็นกรณีที่เข้าเงื่อนไขในบทบัญญัติมาตรา 41 (1) - (8) เท่านั้น ซึ่งหากปรากฏกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534 ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 มาตรา 41 ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา 41 แห่งประมวลกฎหมายอาญาสามารถบังคับใช้กับฐานความผิดดังกล่าวได้ ซึ่งความผิดเหล่านี้มีพฤติการณ์กระทำความผิดเป็นจำนวนมากและเพื่อเป็นการลดปริมาณนักโทษในเรือนจำและเป็นความผิดที่สามารถแก้ไขเยี่ยวยาให้เขาเหล่านั้นเป็นคนดีของสังคมได้ และเพื่อให้มาตรา 41 สามารถบังคับใช้กับฐานความผิดดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้เพิ่มเติมมาตรา 41 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มเติม (9) – (11) ดังนี้

(9) ความผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

(10) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534

(11) ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

พ.ศ.2550

2.4 ปัจจุบันสถานที่กักกันไม่มีความชัดเจนจึงทำให้ต้องนำผู้ต้องถูกกักกัน ไปกักกันไว้ในเรือนจำแทน ทำให้ผู้ต้องถูกกักกันมีความรู้สึกว่าเขาถูกต้องโทษจำคุก และแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 และได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 154/2511¹³⁸ เรื่อง กำหนดเขต เขตกักกันนครปฐม ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2511 ให้กำหนดเขตกักกันนครปฐม ขึ้นที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม เพื่อดำเนินการควบคุม ดัดนิสัย ศึกษาอบรม และฝึกหัดอาชีพผู้ถูกกักกัน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 643/2512¹³⁹ เรื่อง กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ลงวันที่ 18 กันยายน 2513 ให้กำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ขึ้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับเขตกักกันนครปฐม ซึ่งน้อยมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตลอดจนศาลไม่กล้าที่จะบังคับใช้วิธีการกักกันอย่างจริงจัง ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้มาตรการกักกันมีมากขึ้นจึงควรให้มีการเพิ่มเติม

¹³⁸ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 85 ตอนที่ 6 (19 มีนาคม 2511), น. 842.

¹³⁹ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 87 ตอนที่ 6 (27 มีนาคม 2513), น. 213.

มาตรการในการกักกันดังเช่นวิธีการเพื่อความปลอดภัยของประเทศญี่ปุ่น กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นมีมาตรการการกักกันโดยการกักบริเวณให้อยู่ในที่อยู่อาศัย โดยใช้กำไลข้อมือ ข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้ต้องกักกันดังที่ประเทศไทยบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดฐานเมาแล้วขับ และให้ประกอบอาชีพหรือทำงานที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ซึ่งหากประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้ย่อมส่งผลดีต่อรัฐบาลในด้านงบประมาณ บุคลากรในการควบคุมดูแลผู้ต้องหา และไม่ต้องจัดหาสถานที่ในการกักกันผู้ต้องหา ตลอดจนส่งผลดีต่อตัวผู้ต้องหาเอง

2.5 เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา 45 แห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยเรื่องการห้ามเข้าเขตกำหนดมีการบังคับใช้จริงจังและเห็นผลเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการนำมาตรการคุมประพฤติโดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือ ข้อมือ หรือ ข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ต้องคำพิพากษา ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันผู้พิพากษาไม่สามารถทราบได้ว่าหากพิพากษาให้ต้องห้ามจำเลยเข้าสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง และจำเลยยังฝ่าฝืน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานไหนจะเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบคอยติดตามไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเข้าไปในสถานที่ต้องห้ามดังกล่าว หรือหากจะให้พนักงานคุมประพฤติคอยสอดส่องดูแลก็คงจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากปัจจุบันพนักงานคุมประพฤตินี้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ และแม้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 194 จะบัญญัติกำหนดโทษสำหรับผู้ต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 ไว้ก็ตาม แต่โทษในมาตราดังกล่าวก็มีจำนวนน้อยซึ่งอาจทำให้ผู้ต้องโทษไม่เกรงกลัวต่อการที่จะต้องฝ่าฝืนคำสั่งศาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงโทษปรับในมาตรา 194 ซึ่งปัจจุบันมาตรา 45 กำหนดโทษปรับไว้ไม่เกินสองพันบาท หากนำมาเปรียบเทียบกับความผิดลหุโทษแล้วจะพบว่าความผิดลหุโทษมีอัตราโทษปรับมากกว่ามาตรา 194 ดังนั้น เพื่อให้อัตราโทษปรับในมาตราดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและเพื่อให้ผู้ต้องโทษเกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะต้องฝ่าฝืนคำสั่งศาล จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับในมาตรา 194 เป็น “ปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

2.6 จากการศึกษามาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประกอบพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 7 ในบทที่ 4 พบประเด็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความชัดเจนและเป็นไปแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ เห็นควรให้มีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 7 โดยระบุให้ชัดเจนว่า “หากกรณีพนักงานสอบสวนสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงพนักงานสอบสวนสามารถนำตัวผู้ถูกจับ ไปมัดฟองได้เสมือนกับเป็นการดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง ทั้งนี้ให้นำพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีความอาญาในศาลแขวงมาบังคับใช้กับวิธีการเพื่อ

ความปลอดภัยในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 เสมือนกับเป็นความผิดอาญา” ทั้งนี้ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4

2.7 ประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาคือว่ามีว่า เมื่อพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จ พนักงานอัยการต้องยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลจังหวัดหรือศาลแขวง หรือต้องฟ้องตามฐานความผิดที่ผู้ต้องหาอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ซึ่งประเด็นดังกล่าวไม่มีความชัดเจน ประกอบกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 เป็นกรณีที่มีความผิดยังไม่เกิดขึ้น เพียงแต่อาจจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าจะเกิดเหตุดังกล่าวศาลก็มีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ แต่กฎหมายก็หาได้บัญญัติว่าให้อำนาจศาลใดเป็นผู้พิจารณาและตัดสินใจดังกล่าว ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอื่นๆ ก็จะพบว่ามาตรการอื่นๆ นั้นเป็นกรณีที่ความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว พนักงานอัยการจึงสามารถฟ้องต่อศาลตามฐานความผิดที่ก่อขึ้นได้ ดังนั้น เพื่อความชัดเจนในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ผู้วิจัยจึงควรมีการบัญญัติแก้ไขกฎหมายกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาคดี โดยกำหนดให้เป็นอำนาจพิจารณาคดีของศาลแขวง ทั้งนี้ โดยการเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 24/2513 กล่าวคือ ผู้ว่าคดีศาลแขวงก็มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษาให้กักกันจำเลยได้ ศาลแขวงพิพากษาให้กักกันจำเลยได้แม้จะมีกำหนดถึง 5 ปี เพราะการกักกันไม่ใช่โทษทางอาญา เป็นต้น

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46 เพิ่มบทบาทและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้สามารถบังคับใช้ได้ทันทีหากมีกรณีฉุกเฉินว่าจะกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ หากมีกรณีฉุกเฉินที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น พนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้เพื่อป้องกันการกระทำความผิด โดยไม่ต้องรอให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อน ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนจะต้องมีพยานหลักฐานพอสมควรที่จะให้ศาลรับฟังได้ว่าจะเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นถ้าไม่ดำเนินการป้องกัน เป็นต้น

2.8 จากการศึกษามาตรา 48 และ 49 ในบทที่ 4 พบประเด็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในขณะที่มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สามารถรู้สึกผิดชอบในขณะที่กระทำ

ความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 65 เพื่อสามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้ทำการไต่สวนและ
ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปบำบัดรักษาก่อนที่จะปล่อยตัวผู้นั้นออกสู่สังคม

อนึ่ง จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่าประเด็นดังกล่าวสำนักงานอัยการสูงสุด
เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 48 กรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เนื่องจากเข้า
ลักษณะตามมาตรา 65 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้พนักงานอัยการได้แสดงบทบาทอำนาจ
ความยุติธรรมและแสดงการรับผิดชอบในการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สังคมในภาย
หลังจากการส่งคดีควบคุมกันไปด้วย โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 48/1 มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 48/1 มีสาระสำคัญดังนี้ “กรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา
ที่ไม่ต้องรับโทษ เนื่องจากเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนตามมาตรา 65 วรรคแรก
และเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องหาดังกล่าวจะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน พนักงานอัยการอาจ
ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ส่งผู้ต้องหาไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ให้ศาลทำการไต่สวนตามคำร้อง
ของพนักงานอัยการ และหากศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องหาเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชนก็
ให้นำความในมาตรา 48 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

นอกจากนั้นสำนักงานอัยการสูงสุดยังเห็นว่า ปัจจุบันยังมีบุคคลที่มีสภาพจิตไม่ปกติ
ตามมาตรา 65 และยังไม่ได้ก่อเหตุร้าย แต่เกรงว่าน่าจะก่อเหตุร้ายขึ้น และประมวลกฎหมายอาญาก็
มิได้บัญญัติถึงกรณีนี้เช่นกัน ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาคู่คุ้มครองสังคมจากการก่อเหตุร้ายของ
บุคคลที่จิตไม่ปกติให้ครบวงจร จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นมาตรา 48/2 ดังต่อไปนี้

มาตรา 48/2 มีสาระสำคัญดังนี้ “เมื่อพนักงานสอบสวนพบเห็นหรือได้รับแจ้งจากผู้พบ
เห็นบุคคลมีพฤติกรรมที่น่าเชื่อว่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น
เพราะเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนตามมาตรา 65 วรรคแรก ให้พนักงานสอบสวน
ส่งให้แพทย์ตรวจผู้นั้น เสร็จแล้วให้เรียกแพทย์มาให้ถ้อยคำหรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด ใน
กรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนที่น่าจะก่อ
เหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นให้พนักงานสอบสวนแจ้งเรื่องพร้อมทั้งส่ง
เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา และให้นำความในมาตรา 48/1 มาใช้
บังคับโดยอนุโลม”

ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 48/1 และ 48/2
ดังที่กล่าวมาข้างต้น และหากกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับคงเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประชาชน
และต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

2.9 จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 50 ในบทที่ 4 เปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศ โดยเฉพาะกฎหมายของประเทศเยอรมนีซึ่งถือว่ามีความเหมือนและคล้ายกับประมวลกฎหมายอาญาของไทยมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกันแล้วพบว่าประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50 ของไทยยังมีช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมายได้

และจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมนีกำหนดมาตรการในการห้ามผู้กระทำความผิดประกอบอาชีพและภายในระยะเวลาที่ถูกห้ามประกอบอาชีพ บุคคลนั้นต้องไม่ทำงานบุคคลอื่นในอาชีพเดียวกันหรือในสาขาอาชีพ หรือในกิจการค้า หรือในสาขาของการค้านั้น มาปฏิบัติงานแทน ในฐานะของตนหรือมาปฏิบัติงานตามคำสั่งคำแนะนำของตน เมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50 ของไทยพบว่าไม่ปรากฏถ้อยคำดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 50 ในวรรคสอง ดังนี้ "กรณีผู้ถูกศาลห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ และในระยะเวลาที่ถูกห้ามประกอบอาชีพ บุคคลนั้นต้องไม่ทำงานบุคคลอื่นในอาชีพเดียวกันหรือในสาขาอาชีพ หรือในกิจการค้า หรือในสาขาของการค้านั้น มาปฏิบัติงานแทน ในฐานะของตนหรือมาปฏิบัติงานตามคำสั่งคำแนะนำของตน"

และจากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญามาตรา 196 ยังพบว่าหากผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในมาตรา 50 กฎหมายกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้โดยมีกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบทกำหนดโทษดังกล่าวมีอัตราน้อยมาก โดยเฉพาะโทษปรับ ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้เกรงกลัวต่อการฝ่าฝืนคำสั่งศาล และเมื่อนำโทษปรับดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับอัตราโทษปรับในความผิดหุโทษพบว่าความผิดหุโทษมีอัตราโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ดังนั้น เพื่อให้โทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 196 มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันและเพื่อให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนคำสั่งศาลเกิดความเกรงกลัวต่อความผิด ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 196 ให้มีอัตราโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ปัจจุบันหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่บังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือชั้นศาล ซึ่งทั้งสามหน่วยงานดังกล่าวถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย และมีบทบาทสำคัญในการที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานแรกและเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลย นอกจากหน้าที่ดังกล่าวพนักงานสอบสวนยังต้องคำนึงถึงมาตรการเพื่อความปลอดภัยซึ่งถือว่าเป็นมาตรการในการช่วยลดปริมาณอาชญากรรมของสังคมทางอ้อม กล่าวคือ นอกจากพนักงานสอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อเพื่อ

พิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่สามารถจะนำมาบังคับใช้กับมาตรการเพื่อความปลอดภัยได้ โดยการรวบรวมประวัติภูมิหลัง ความประพฤติ ส่วนตัวของผู้กระทำความผิด ครอบครัว ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบข้างของผู้กระทำความผิด ส่งพร้อมสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาสั่งสำนวน ตลอดจนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ดังนั้น รัฐบาลหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานดังกล่าวควรกำหนดนโยบายให้ผู้ได้บังคับบัญชา เช่น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ควรกำหนดมาตรการหรือกำหนดนโยบายและออกคำสั่งให้พนักงานสอบสวนรวบรวมข้อเท็จจริงต่างๆ ดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 และ 138 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานอัยการ ตลอดจนผู้พิพากษานำมาพิจารณาเพื่อประกอบดุลพินิจในการพิจารณาสั่งสำนวนและพิจารณาพิพากษาบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยต่อไป

และจากการศึกษาพบว่าสำนักงานอัยการสูงสุดมีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 71 และในหมวด 6 กำหนดมาตรการในการตั้งคดีเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ แต่พบว่าในชั้นพนักงานอัยการไม่มีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างจริงจังซึ่งอาจจะเป็นเพราะพนักงานอัยการไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดหรืออาจจะเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาไม่มีนโยบายในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเพื่อให้การบังคับใช้เกิดผลเป็นรูปธรรมหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม ควรออกคำสั่งให้ผู้ได้บังคับบัญชา กล่าวคือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตลอดจนผู้พิพากษานำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้อย่างจริงจังและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดปริมาณอาชญากรรมของสังคมในทางอ้อม และเป็นการลดปริมาณความแออัดของนักโทษในเรือนจำ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (2533). *การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย*.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. (2519). *คำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา 2*.
กรุงเทพฯ: ศรีสมบัติ.
- คณิต ณ นคร. (2551). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
_____. (2549). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
_____. (2547). "ปรัชญาและแนวความคิดของการกำหนดความผิดอันยอมความได้," *วารสาร
กฎหมายมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต* 1, 3 (มกราคม-มิถุนายน), 1-2.
_____. (2539). "วิธีพิจารณาความอาญาไทย: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน"
วารสารอัยการ, 19,215 (มกราคม), 9-24.
- คณิต ณ นคร และคณะ. (2553). *แบบรายงานความก้าวหน้าของการศึกษาโครงการศึกษาวิจัยเพื่อ
พัฒนาระบบการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย*.
- แคลเลีย วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา: ศึกษาการแสวงหา
ข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2525). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1* สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง
เนติบัณฑิตยสภา.
_____. (2523). *เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาการฐานกฎหมายอาญา*.
_____. (2518). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1 ตอน 2*, (พิมพ์ครั้งที่ 4). พระนคร;
แสงทองการพิมพ์.
- จเร อำนวยวัฒนา. (2523). *บทบาทของงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ของกระทรวง
ยุติธรรม*.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2543). *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1)
กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธานี วรภัทร์. วิกฤตราชทัณฑ์. (2554). *วิกฤตกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ธานี วรภัทร์. (2553). *กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ประกาศว่าด้วยคนเสพสุราในวันสงกรานต์ จ.ศ.1219 พระราชบัญญัติและประกาศต่างๆ ในรัชกาลที่ 4
พระนคร: โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, รัตนโกสินทร์ศก 110.

ประกาศว่าให้ผู้นับเป็นเจ้าของคนบำไ้ระวังคนบำ จ.ศ.1221 พระราชบัญญัติและประกาศต่างๆ ใน
รัชกาลที่ 4 พระนคร: โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, รัตนโกสินทร์ศก 110

ประเทือง ธนิยผล. (2549). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
ปรีชา ขำเพชร. (2546). *คุณพินิจของศาลในการลงโทษหรือรอการลงโทษ: ศึกษาแนวคำพิพากษา
ของศาลฎีกา. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์),
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.*

พรธิดา เอี่ยมศิลา. (2549). *ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อประกอบการดำเนินคดีอาญา.
(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์),
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.*

พิพัฒน์ จักรางกูร. (2510). “ริบทรัพย์สิ้นเป็นโทษหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย.”

คุณพาท, (ตุลาคม): 14 หน้า 25.

พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2549-2554.

พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2557.

รายงานสถิติผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ระหว่างปีพ.ศ.2551 – 2555 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม 2555)
วิจัย”มาตรการการลงปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลปี 2550” , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปี 2550.

ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ สืบค้นจาก

<http://www.correct.go.th/correct2009/stat.html> เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558

สำนักงานอัยการสูงสุด.(ม.ป.ป.).คู่มือการดำเนินคดีวิธีการเพื่อความปลอดภัยชั้นพนักงานอัยการ
พร้อมระเบียบ หนังสือเวียน ตัวอย่างคำฟ้อง คำฟ้องอุทธรณ์ คำร้อง.

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม 2558 ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง
กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ สืบค้น

จาก <http://www.correct.go.th/correct2009/stat/stathomepage/> เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2558

หยุด แสงอุทัย. (2520). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, (พิมพ์ครั้งที่ 14) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ*

หยุด แสงอุทัย. (2549). “วิธีการเพื่อความปลอดภัย” นิติสารัน ฉบับเดือนกรกฎาคม – กันยายน.

อุททิศ แสนโกศิก. (2525). *กฎหมายอาญา ภาค 1* กรุงเทพฯ. เรือนแก้วการพิมพ์.

_____. (2515). *หลักกฎหมายอาญา: การลงโทษ อุททิศนุสรณ์.*

_____. (2513). *วัตถุประสงค์ของการลงโทษ บทบัณฑิตย์, 27.*

อฉนพ ชูบำรุง. (2532). *อาชญาวิทยาและอาชญากรรม* กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์และ

รัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกสารงบประมาณ. (2557). ฉบับที่ 3 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เล่มที่ 6
กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงยุติธรรม.

Giles Playfair and Derrick Sington. (1965). Crime Punishment and Cure.

Graeme Newman. (1978). The Punishment Response, (Philadelphia: J.B. Lippincoly Company).

Immanuel Kant a. (1972). "Justice and Punishment." In Philosophical Perspective on
Punishment.p.

Immanuel Kant b. (1961). "The right of Punishing." In Freedom and Responsibility.

Jerome Michael and Herbert Wechsler. (1940). Criminal Law and its Administration.

J.D.mabbott. (1972). "Punishment as a Corollary of Rule-Breaking." In Contemporary
Punishment: Views, Explanation and Justification eds.

Jeremy Bemtham. (1970). An Introduction to the principles of morals and Legislation. Quoted in
Philosophical Perspactive on Punishment.

Stanley I.benn and Richard S. Peters. (n.d.) "Utilitarian case for Deterrence." In Contemp
Punishment.

The second report of Japan under Article 44, paragraph 1 of the Convention on the Rights of the
Child (November 2001.) Available:

<http://www.mofa.go.jp/policy/human/child/report2/protection.html>

White Paper on Criminal Justice of Japan 2005. Online Document. (Japan : Ministry of Justice).

[Accessed :November 2007].

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายปิยะบุตร บุญธรรม
วัน เดือน ปีเกิด	1 กรกฎาคม 2527
สถานที่เกิด	อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
สถานที่ทำงาน	สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	นิติกรปฏิบัติการ

